



પ્રકૃત

વિજ્ઞાન

4

બાલપોથી

PRAKRUT VIGYAN BALPOTHI

\* पाइयकखरा \*

क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज
झ	ञ	ट	ठ	ड	ढ	ण	त
थ	द	ध	न	प	फ	ब	भ
म	य	र	ल	व	स	ह	अ
आ	इ	ई	उ	ऊ	ए	ओ	अं

\* संस्कृताक्षराः \*

क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	झ	ञ
ट	ठ	ड	ढ	ण	त	थ	द	ध	न
प	फ	ब	भ	म	य	र	ल	व	श
ष	स	ह	अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ
ॠ	लृ	ए	ऐ	ओ	औ	अं	अः		

■ गुजराती अक्षरो ■

ક	ખ	ગ	ઘ	ડ	ચ	છ	જ	ઝ	ઞ
ટ	ઠ	ડ	ઢ	ણ	ત	થ	દ	ધ	ન
પ	ફ	બ	ભ	મ	ય	ર	લ	વ	શ
ષ	સ	હ	અ	આ	ઇ	ઈ	ઉ	ઊ	ઋ
ૠ	લૃ	ૡ	ૢ	ૣ	૤	૥	૦	૧	૨

¥ ENGLISH LETTERS ¥

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z



ધર્મરાજા શ્રી વિજય કસ્તૂરસૂરીશ્વરજી જન્મશતાબ્દી વર્ષ  
શ્રી નેમિ-વિજ્ઞાન-કસ્તૂરસૂરિ ગ્રંથશ્રેણી-૪

## પ્રાકૃત વિજ્ઞાન બાળપોથી-૪

\* દિવ્યાશિષ \*  
શાસનસમ્રાટ પ.પૂ. આચાર્ય

શ્રીમદ્ વિજય નેમિસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ  
વાત્સલ્યવારિધિ સમયગ પ.પૂ. આચાર્ય  
શ્રીમદ્ વિજય વિજ્ઞાનસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ

\* અંતઃ સ્ફુરણા \*  
પ.પૂ. પ્રાકૃતવિશારદ, ધર્મરાજ આચાર્ય ભગવંત

શ્રીમદ્ વિજય કસ્તૂરસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ

\* પ્રેરણા \*  
પ.પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય ચંદ્રોદયસૂરીશ્વરજી મ.સા.

પ.પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય અશોકચંદ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.

\* સંપાદક \*  
પ.પૂ. આચાર્ય શ્રી વિજય સોમચંદ્રસૂરિજી મ.સા.

\* સહ સંપાદક \*  
ગણિ શ્રી શ્રીચંદ્રવિજયજી મ.સા.

મુનિ શ્રી જિનેશચંદ્રવિજયજી મ.સા.

\* સંયોજક \*  
સ્વ.પ્રા. નર્મદાશંકર શાસ્ત્રી, એમ.એ. સાહિત્યાચાર્ય, કાવ્યતીર્થ

**\* પ્રકાશક \***  
**શ્રી રાંદેર રોડ જૈન સંઘ - સુરત**

**\* પ્રકાશન દિવસ \***  
**મહા સુદ-૧૦, શનિવાર, તા.૩-૨-૨૦૦૧**

**નકલ : ૩૦૦૦**  
**મૂલ્ય : રૂ. ૬૦/-**

શ્રી નેમિ-વિજ્ઞાન-  
કસ્તૂરસૂરીશ્વરજી જૈન જ્ઞાનમંદિર  
મેઈન રોડ, ગોપીપુરા,  
સુરત-૩૬૫ ૦૦૧.  
C/o. નીકેશભાઈ સંઘવી  
ફોન : ૪૨૨૬૧૧  
અશ્વિનભાઈ સંઘવી  
ફોન : ૪૧૨૮૩૩

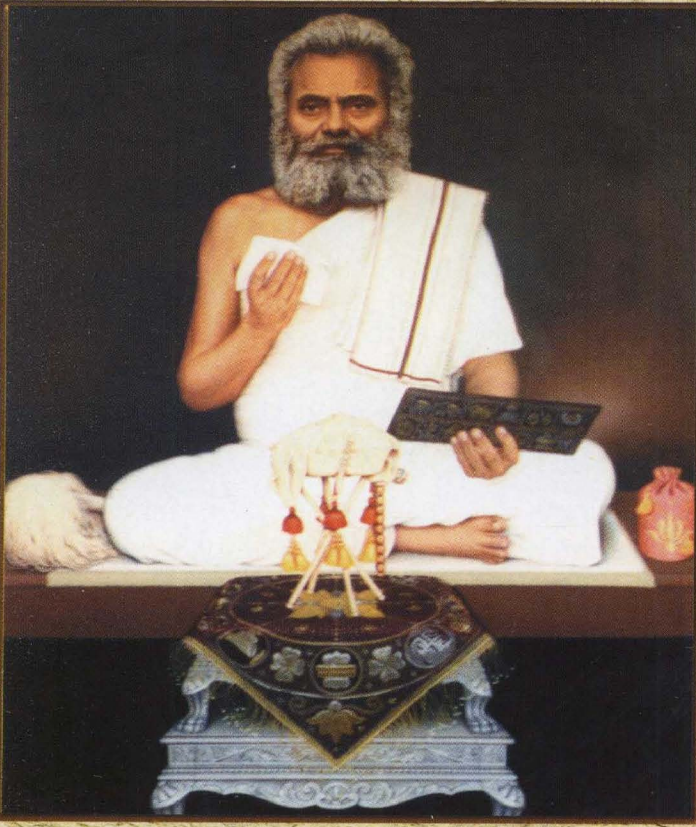
હર્ષદભાઈ યુનીસાલ શાહ  
ભારત ટ્રેડિંગ કું.  
૧૧૧, ટનનપુરા સ્ટ્રીટ,  
ખોજ ગાંધી, મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૬.  
ફોન : ૫૦૦૨૧૭૫

પ્રા  
પ્તિ  
સ્થા  
ન

અનીલભાઈ શાન્તીલાલ ગાંધી  
૧૧૦, મહાકાન્ત બિલ્ડિંગ,  
આશ્રમ રોડ, વી.એસ. હોસ્પિટલ સામે,  
અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૬.  
ફોન : ૬૫૭૭૦૩૭

શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ  
જૈન દેરાસર પેઢી  
અડાજણ પાઠીયા, રાંદેર રોડ,  
સુરત-૩૬૫ ૦૦૬.  
ફોન : ૬૮૭૪૮૮

**\* મુદ્રક \***  
**નેહજ એન્ટરપ્રાઈઝ : ૧૭૬/૨, જવાહરનગર રોડ નં.૨, ગોરેગાંવ [વે], મુંબઈ-૪૦૦ ૦૬૨.**  
**Ph.: 8736745/8736535 ¥ E-mail : mktg@nehaj.com ¥ Web : www.nehaj.com**



शासनसभाट्  
प.पू.आचार्य श्रीमद् विजय  
नेमिसूरीश्वरजु महाराज साहेब



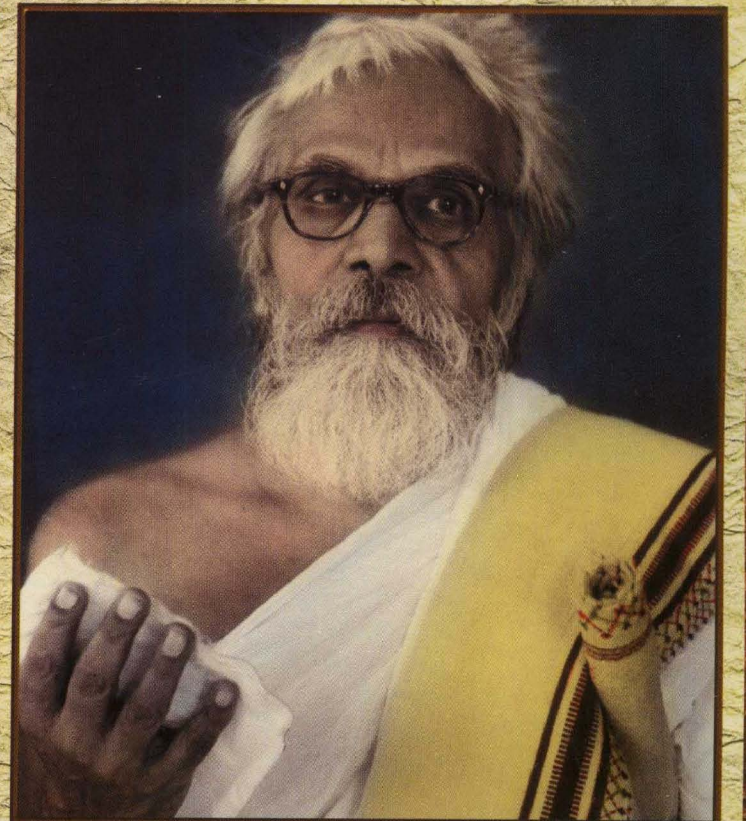
P.P. ACHARYA  
NEMISURISWARJI  
MAHARAJA SAHEB

पगुरु - गुरुवो संता, आबालबंभयारिणो ।  
पशीएज्ज सया मज्झ, नेमि-विठ्ठनाणसूरिणो ॥

वात्सल्यवारिधि,  
समयज्ञ प.पू.आचार्य श्रीमद् विजय  
विज्ञानसूरीश्वरजु महाराज साहेब



P.P. ACHARYA  
VIGYANSURISWARJI  
MAHARAJA SAHEB



સાંપ્રદાયિક

જાણીતા સંખ્યા ૧૭૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨  
જાણીતા સંખ્યા ૨૨૨૨/૨૧.૫૬૨

૨૫/૬/૨૦૨૦  
૦૨.૯૩.૧૩૬૧૫  
જાણીતા  
મિયાળ  
૨૦૨૦

જાણીતા સંખ્યા



પ.પૂ. પ્રાકૃતવિશારદ્ ધર્મરાજ  
આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્ વિજય કસ્તૂરસૂરીશ્વરજી મ.સા.  
P.P. ACHARYA KASTURSURI SHWARJI M.S.



-: જન્મ :-  
વિ.સં. ૧૯૫૭, પોષ વદ-૧  
અમદાવાદ

-: સ્વર્ગવાસ :-  
વિ.સં. ૨૦૩૨, વૈશાખ વદ-૧૪  
સોજીત્રા

## परिययो • परिचयः

सरलो सहावो, परमो पहावो, विणये वियासो, हियऐ पयासो ।  
वयणेषु सिद्धी, सुयणे पसिद्धी, विणयेण वंदे, सूरिकत्थूरं तं ॥

जेसिं नयणम्मि किवा, हिययम्मि करुणा, वयणेषु य कोमलया,

जेसिं किइम्मि विउसया, किंतु पगिइए निरभिमाणया,

जेसिं भालम्मि सुहग्गं, परं पच्चंगेसु निप्पिहया....

ते संति वीसइमसयणे धुरंधरजइणायरिएसु उत्तिमा **विजयकत्थूरसूरिणो** ॥

रायनयरम्मि **पिआ अमीचंदो, माआचंपाबेन** कुक्खिए समुवन्नो कुलदीवगो **‘कांतिभाई’** इइ । जुव्वणे **विजयनेमिसूरि**सिस्सरयण**मुणिसिरिविन्नाण-विजयस्स** पहाणसीसो जाओ **मुणिसिरिकत्थूरविजओ** । पुण्णगुरुसमप्पणेण नाणपत्तिम्मि तिव्वपयासेण य नाणी, सुयपारगामी च होहीअ । सरलया-सुयणया-सत्थपरिणयाइगुणेहिं सत्त्वमण्णो आसी । अणेनसीसेहिं **‘गुरुजी’**, लोणेहिं च **‘धम्मराया’** इइ विसेसणेण समलंकियो ।

पाइयसंरक्खण-संसोधण-संवड्ढणसमप्पियाप्पणं तेसिं पुज्जाणं जम्मसयद्दीवरिसे पाइयगंथाणं पयासणं, पाइयस्स य पयारोच्चिय ताण चरणकमलम्मि कियत्थांजलि....

- दीक्षा दिवस वि.सं. १९७६ - ५।ग। ५६-३ - नावती, मेवाड
- प्रवर्तक प६ वि.सं. १९९१ - ५।ग। ५६-२-इंदरगिरि
- ग.दि. प६ वि.सं. १९९४ ५।र.त. ५६-११-शमनगर
- पंन्यास प६ वि.सं. १९९४ भागसर सु६-२-शमनगर
- उपाध्याय प६ वि.सं. १९९७ भागसर-सु६-३ - सुरत
- आचार्यप६ वि.सं. २००१ ५।ग। सु६-४ - बुरानपुर

**सरलः स्वभावः, परमः प्रभावः, विनये विकासः, हृदये प्रकाशः ।  
वचनेषु सिद्धिः, सुजने प्रसिद्धिः, विनयेन वन्दे, सूरिकस्तूरं तम् ॥**

येषां नयने कृपा, हृदये करुणा, वचनेषु च कोमलता,

येषां कृतौ विद्वत्ता, किंतु प्रकृतौ निरभिमानता,

येषां भाले सौभाग्यं, परं प्रत्यङ्गेषु निःस्पृहता....

ते सन्ति विंशतितमशतके धुरन्धरजैनाचार्येषूत्तमाः **विजयकस्तूरसूरिणः** ॥

राजनगरे **पिताअमीचंदो, माताचंपाबेन**कुक्षौ समुत्पन्नः कुलदीपकः **‘कान्तिभाई’** इति । यौवने **विजयनेमिसूरि**शिष्यरत्नमुनि**श्रीविज्ञानविजय**स्य प्रधानशिष्यो जातो **मुनिश्रीकस्तूरविजयः** । पूर्णगुरुसमर्पणेन, ज्ञानप्राप्तौ तीव्रप्रयासेन च ज्ञानी, श्रुतपारगामी च बभूव । सरलता-सुजनता-शास्त्रपरिणततादिगुणैः सर्वमान्योऽभूत्, अनेकशिष्यैः **‘गुरुजी’**, लोकैश्च **‘धर्मराजा’** इति विशेषणेन समलङ्कृतः ।

प्राकृतसंरक्षण-संशोधन-संवर्धनसमर्पितात्मनां तेषां पूज्यानां जन्मशताब्दीवर्षे प्राकृतग्रन्थानां प्रकाशनं, प्राकृतस्य च प्रचार एव तेषां चरणकमले कृतार्थाञ्जलिः.... ॥



## પરિચય • INTRODUCTION

સરળ સ્વભાવ, પરમ પ્રભાવ, વિનયે વિકાસ, હૃદયે પ્રકાશ,  
વચનોમાં સિદ્ધિ, સુજને પ્રસિદ્ધિ, વિનયથી વંદુ, કસ્તૂરસૂરિને....

જેઓની આંખમાં કૃપા છે, હૃદયમાં કરુણા છે, વચનમાં કોમળતા છે;  
જેઓની કૃતિમાં વિદ્વતા છે, પણ પ્રકૃતિમાં નિરભિમાનતા છે,  
જેઓનાં લલાટ ઉપર સૌભાગ્ય છે, પણ પ્રત્યેક અંગોમાં નિઃસ્પૃહતા છે,  
તેઓ છે વીસમી સદીના ધુરંધર જૈનાચાર્યોમાં એક વિજયકસ્તૂરસૂરીશ્વરજી....

રાજનગર (અમદાવાદ ખેતરપાલની પોળમાં) પિતા અમીચંદભાઈ, માતા ચંપાબેનની કુક્ષિમાં કુલદીપક કાંતિભાઈ જન્મ્યા. જુવાનીમાં વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી મહારાજના શિષ્યરત્ન મુનિ શ્રી વિજ્ઞાનવિજયજીના મુખ્યશિષ્ય મુનિ શ્રી કસ્તૂરવિજયજી બન્યા. પૂર્ણ ગુરુ સમર્પણભાવ અને જ્ઞાન મેળવવાની તીવ્રલગનથી જ્ઞાની તેમજ શ્રુત પારગામી બન્યા. સરળતા, સુજનતા અને શાસ્ત્ર પરિણતતા વગેરે ગુણોથી સર્વમાન્ય થયા. અનેક શિષ્યોએ ‘ગુરુજી’ તેમજ લોકોએ ‘ધર્મરાજ’ના બિરુદથી બીરદાવ્યા.

પ્રાકૃતના સંરક્ષણ સંશોધન અને સંવર્ધનમાં જ જેમણે પોતાનું જીવન સમર્પિત કર્યું છે, તેવા પૂજ્યશ્રીના જન્મશતાબ્દી વર્ષે પ્રાકૃતગ્રંથોનું પ્રકાશન, પ્રાકૃતનો પ્રચાર એજ તેઓશ્રીના ચરણ કમળમાં સાચી અંજલિ છે....

***A person who is Humble natured,  
well-versed with humble deeds and enlightened heart,  
Who is well known, to such a noble person  
we bow down to Kastursuri.***

In whose eyes we can find kindness  
In whose heart lies affection.  
whose speech is melodiously sweet.

Whose deeds are noble & is humble natured. Whose forehead is enlightened, whose whole being is that of one who is the most renowned Scholar of this Twentieth Century, **VijayKastursuriji.**

Who was born in Rajnagar which is situated at Ahmedabad in the pole of Khetarpal. Father **Amichandbhai** and Mother **Champaben** were blessed with a son who was named **Kantibhai.**

By his entire dedication towards his teacher and the desire to acquire knowledge made him appreciated by the people. To achieve his qualities like humbleness, nobleness and an expert in Scriptures. Many of his disciples called him “**Guruji**” and people gave him the title of “**Dharma Rajaa**”.

We are dedicating this book to the person who had given his entire life to bring the language of Praakruta in the limelight for the people.

पठंतु पाइयं, लहंतु सुहं

जिणागमा सब्बे, सूत्ताणि च बहुलाइं पाइये वट्टन्ते । अओ पाइयभासा अम्हकेरी माउभासा । परं कालप्पहावेण एसा विम्हियप्पाया ।

पाइयविसारयायरियसिरिविजयकत्थूरसूरिहिं छत्तीसवरिसपुब्बं पाइयपसाररसिगरायचंदभाई-मगनलालभावणओ भावनयरवासिपंडियवरियसिरिनम्मदासंकरसत्थीसमीवे उज्जलायइवंतो बालगा बालत्तणत्तो माउभासापाइयसक्कयणायारो होंतु, इइ सुहासयेण “पाइयविन्नाणबालपोथी” कराविआ । पमायाओ कहिंचि टिआ, परं गुरुजम्मसयदीवरिसे अम्हाणं परमसोहग्गेण अवसिट्ठगुरुकज्जं पूरयिउंब्ब पत्ता ।

सा चउरेहिं भागेहिं परिक्किया, कालानुसारं सक्कय-गुज्जर-आंग्लणुवायेहिं संवट्टिया य । पढमे भागे चित्तपुत्थियव्व बालगेज्जाइं जइणपईगचित्ताणि, विईए चित्तालंकया माउअक्खरा अप्पवक्काइइं य, तईये चउत्थे य सद्दा, धाउओ, रूवाणि, ताणं पओगा य समाविट्ठा । सक्कयवक्काइं, पच्चुत्तराइइं य परिसिट्ठे निवेसियाइं ।

पुज्जपगुरुविजयकत्थूरसूरिपायाणं किवया, गुरुबंधुजुगल-विजयचंदोदयसूरि, विजयासोगचंदसूरिमग्गदसणपुब्बियाए पेरेणाए, गणिवरियसिरिसिरिचंदविजयस्स, मुणिसिरिजिनेसचंद-विजयस्स च परमायासेण, सहवट्टिसाहूणं साहेज्जेणं, विविहसंघाणं, गुरुगुणानुरायिजणाणं सहयोगेण, नेहजमुद्दणालय-बंधूणं सजुगतियपरिस्समेण य सट्ठमासरूवाप्पकालम्मि एसा पयासिया ।

इच्छामो, इमो नवयरो पयासो पाइयाज्जयणे सहायगो होहिस्सइ । पाइयनाणेण य अप्पबोहं किच्चा पुण्णसुहं लहंतु जणा...

वि.सं. २०५६, मग्गसीसे वदि-१३

सिरिचंदप्पहदिक्खाकल्लाणगदिणे

माटुंगा-मुबईमज्जे ।

इइ पत्थइ

आयरियसिरिविजयासोगचंदसूरिसीसो

सोमचंदसूरी ।

पठन्तु प्राकृतं, लभन्तां सुखम्

जिनागमाः सर्वे, सूत्राणि च बहुलानि प्राकृते वर्तन्ते । अतः प्राकृतभाषा आत्मीया मातृभाषा । परं कालप्रभावेणैषा विस्मृतप्राया ।

प्राकृतविशारदाचार्यश्रीविजयकस्तूरसूरिभिः षट्त्रिंशद्वर्षपूर्वं प्राकृतप्रसाररसिकरायचंदभाईमगनलाल-भावनतातो भावनगरवासिपण्डितवर्यश्रीनर्मदाशाङ्करशास्त्रिसमीपे उज्ज्वलायतिवन्तो बालका बालत्वादेव मातृभाषाप्राकृतसंस्कृतज्ञातारो भवन्तु इति शुभाशयेन “प्राकृतविज्ञानबालपोथी” कारिता । प्रमादतः कुत्रचित् स्थिता, परं गुरुजन्मशताब्दीवर्षे अस्माकं परमसौभाग्येन अवशिष्टगुरुकार्यं पूरयितुमिव प्राप्ता ।

सा चतुर्भिर्भागैः परिष्कृता, कालानुसारं संस्कृत-गुर्जर-आङ्गलानुवादैः संवर्धिता च । प्रथमे भागे चित्रपुस्तिकेव बालग्राह्याणि जैनप्रतीकचित्राणि, द्वितीये चित्रालङ्कृता मातृकाक्षराः, अल्पवाक्यादीनि च, तृतीये चतुर्थे च शब्दाः, धातवः, तेषां रूपाणि, प्रयोगाश्च समाविष्टाः । संस्कृतवाक्यानि, प्रत्युत्तरादीनि च परिशिष्टे निवेशितानि ।

पूज्यप्रगुरुविजयकस्तूरसूरिपादानां कृपया, गुरुबन्धुयुगलविजयचन्द्रोदयसूरि- विजयाशोकचन्द्रसूरीणां मार्गदर्शनपूर्विकया प्रेरणया, गणिवर्यश्रीश्रीचंद्रविजयस्य, मुनिश्रीजिनेशचंद्र-विजयस्य च परमायासेन, सहवर्तिसाधूनां साहाय्येन, विविधसङ्घानां, गुरुगुणानुरागिजनानां सहयोगेन, नेहजमुद्दणालयबन्धूनां सयुक्तिकपरिश्रमेण च सार्द्धमासरूपाल्पकाले एषा प्रकाशिता ।

इच्छामः, अयं नवतरः प्रयासः प्राकृताध्ययने सहायको भविष्यति, प्राकृतज्ञानेन चात्मबोधं कृत्वा पूर्णसुखं लभन्तां जनाः...

वि.सं. २०५६, मार्गशीर्षे वदि-१३,

श्रीचन्द्रप्रभदीक्षाकल्याणकदिने

माटुंगा - मुंबईमध्ये ।

इति प्रार्थयति

आचार्यश्रीविजयअशोकचन्द्रसूरिशिष्यः

सोमचन्द्रसूरिः

**પ્રાકૃત ભણો, સુખ મેળવો**

બધા જૈનાગમો, અને ઘણા સૂત્રો પ્રાકૃતમાં છે. માટે પ્રાકૃતભાષા આપણી માતૃભાષા છે. પરંતુ કાલના પ્રભાવથી વિસ્મૃત જેવી થઈ ગઈ છે.

પ્રાકૃત વિશારદ આચાર્યશ્રી વિજય કસ્તૂરસૂરિ મ.સા. દ્વારા ૩૬ વર્ષ પહેલાં પ્રાકૃતપ્રસારમાં રસિક એવા રાયચંદભાઈ મગનલાલની ભાવનાથી ભાવનગરવાસિ પંડિતવર્યશ્રી નર્મદાશંકર શાસ્ત્રી પાસે ઉજ્જવલ પ્રતિભાવાળા બાળકો બાલપણથી જ માતૃભાષા એવી પ્રાકૃત-સંસ્કૃતના જાણકાર થાય એવા આશયથી “પ્રાકૃત વિજ્ઞાન બાળપોથી” કરાવી.

પ્રમાદથી ક્યાંક પડી રહી, પરંતુ ગુરુજન્મ શતાબ્દી વર્ષે આપણા પરમ સૌભાગ્યના કારણે બાકી રહેલા ગુરુજીના કાર્યને પૂર્ણ કરવા માટે ફરી પ્રાપ્ત થઈ.

તે બાળપોથી ચારભાગોથી વિશિષ્ટ અને કાલના અનુસારે સંસ્કૃત-ગુજરાતી અને ઈંગ્લીશના ભાષાંતરો દ્વારા સારી તૈયાર કરેલ છે. પહેલા ભાગમાં ચિત્રાવલિની જેમ બાળકોને પસંદ પડે તેવા જૈન પ્રતીકના ચિત્રો, બીજામાં ચિત્રોથી શોભિત માતૃકાક્ષરો અને થોડા વાક્યો, ત્રીજા-ચોથામાં શબ્દો, ધાતુઓ, તેના રૂપો, પ્રયોગો મૂક્યા છે. સંસ્કૃત વાક્યો અને પ્રત્યુત્તરો પરિશિષ્ટમાં મૂકેલા છે.

પૂજ્ય પ્રગુરુ વિજય કસ્તૂરસૂરિ મ.સા.ની કૃપાથી, ગુરુબંધુ યુગલ વિજય ચંદ્રોદયસૂરિ, વિજય અશોકચંદ્ર મ.સા.ની માર્ગદર્શનયુક્ત પ્રેરણાથી, ગણિવર્ય શ્રીશ્રીચંદ્ર વિજય અને મુનિશ્રી જિનેશચંદ્ર વિજયના ઘણા પરિશ્રમથી, સહવર્તિ મુનિઓની સહાયથી, વિવિધ સંઘોના અને ગુરુગુણાનુરાગિ ભક્તજનોના સહયોગથી તથા નેહજ મુદ્રણાલયવાળા ભાઈઓના યુક્તિસહિત પરિશ્રમથી દોઢ મહિના જેવા થોડા સમયમાં આ બાળપોથી પ્રકાશિત થઈ.

અમે ઈચ્છીએ કે આ નવીનતમ પ્રયાસ પ્રાકૃત અભ્યાસમાં સહાયક થશે, અને પ્રાકૃતજ્ઞાનથી આત્મજ્ઞાનને જાણીને પૂર્ણ સુખને મેળવે...

વિ.સં. ૨૦૫૬, માગશર ૧૬-૧૩  
શ્રી ચંદ્રપ્રભ દીક્ષા કલ્યાણક દિવસે  
માટુંગા - મુંબઈ મધ્યે

આ પ્રમાણે અભિલાષા કરે છે...  
આચાર્યશ્રી અશોકચંદ્રસૂરિ શિષ્ય સોમચંદ્રસૂરિ.

**LEARN PRAAKRUTA AND ACHIEVE (GAIN) HAPPINESS**

Many of our Jain Scriptures and verses are in Praakruta language. So Praakruta can be so called our Mother tongue, but due to modernisation, it has lost its originality.

About 36 years ago Pandit Shree Narmadashankar Shastri residing at Bhavnagar made a "Praakruta Vigyan Balpothi" for children to know their mother tongue Praakruta-Sanskrit from childhood, inspired by shree Raichandbhai Maganlal who was interested in spreading Praakruta by blessing of well-learned Praakruta Scholar Acharya Shree Vijay Kastursuri M.S.

It is our pleasure to complete the incomplete work of this book & fulfill the dreams on the occasion of our Guruji's Centenary Year.

This book is divided into 4 parts. Taking into consideration of today's generation, the words of this book has been converted into Sanskrit, Gujarati & English. The 1st book features Jain Symbols through vivid pictures. 2nd book features some pictures and their meanings with sentences and in 3rd & 4th book have featured some words, classification of metals experiments etc, are vividly shown. Sentences and exercises in sanskrit are given in appendices

This whole could be possible with the blessings of Pujya Praguru Kastursuri M.S., and under guardiance of Gurubandhu Yugal Vijay Chandrodaysuri & Vijay Ashokchandra M.S., along with hardships of Ganivarya Shree ShreeChandravijay & Muni Shree Jineshchandravijay, along with the sincere help from other disciples also.

It would not have been possible without the help of entire disciples and with the whole team of Nehaj Enterprise who with their sincere dedication have brought forward this book in just a short span of one and a half month.

We hope that this new expirement would help children to get the maximum knowledge of Praakruta and achieve complete happiness for their soul through spiritual knowledge.

Acharya Sri Ashokchandrasuri's disciple Somchandrasuri

## હોજ્જા પાઙ્ગયસ્સ પસરો

ભો ભો પાઙ્ગયાહિલાસિણો વિજ્જત્થિણો !

તુમ્હાણં હત્થારવિદમ્મિ “પાઙ્ગયવિન્નાણબાલપોથી” કમલં મુયંતાં અમ્હાણં હિયયપુમ્મં પરમહરિસેણ વિયસિયં હોઈ ।

પાઙ્ગયવિસારયપુજ્જાચરિયસિરિવિજયકત્તૂરસૂરીણં જમ્મસયદ્દીવરિસે અપ્પકેરસ્સ દેસસ્સ મૂલભાસાપ પાઙ્ગયસ્સ સવ્કયસ્સ ય પસરો પઈગિહં હોજ્જા, ભાસાપ લોગાભિરુઈ ય વહુહુ ઇહ સુહાસયેણ અમ્હાણં એસો પસત્થો પયાસો ।

અહિલસામો જં એયં પોથીચત્તુક્કં લોગગેજ્જં હોહ । નિજ્જીવસરિસી પાઙ્ગયભાસા પુણો જીવંતી હોજ્જા ॥

ઇહ સિરિરાંદેરોહ જહ્ણસંઘો, સુરત ।

## ભૂયાત્ પ્રાકૃતસ્ય પ્રસરઃ

ભો ભો પ્રાકૃતાભિલાષિણો વિદ્યાર્થિનઃ !

યુષ્માકં હસ્તારવિન્દે “પ્રાકૃતવિજ્ઞાનબાલપોથી” કમલં મુચ્ચતામસ્માકં હૃદયપદ્મં પરમહર્ષેણ વિકસિતં ભવતિ ।

પ્રાકૃતવિશારદપૂજ્યાચાર્યશ્રીવિજયકત્તૂરસૂરીણાં જન્મશતાબ્દીવર્ષે આત્મીયસ્ય દેશસ્ય મૂલભાષાયાઃ પ્રાકૃતસ્ય સંસ્કૃતસ્ય ચ પ્રસરઃ પ્રતિગૃહં ભૂયાત્, ભાષાયાં લોકાભિરુચિશ્ચ વર્ધતામ્ ઇતિ શુભાશયેન અસ્માકમેષ પ્રશસ્તઃ પ્રયાસઃ ।

અભિલપ્ષ્યામો યદેતત્ પોથીચતુષ્કં લોકગ્રાહ્યં ભવતુ, નિર્જીવસદૃશી પ્રાકૃતભાષા પુનઃ જીવન્તી ભૂયાત્ ॥

ઇતિ શ્રી રાંદેરોહ જૈનસંઘઃ, સુરત

## થાઓ પ્રાકૃતનો પ્રસાર

પ્રાકૃતભાષાના અભિલાષી વિદ્યાર્થીઓ !

તમારાં હસ્તકમળમાં “પ્રાકૃત વિજ્ઞાન બાલપોથી” રૂપ કમળ મૂકતાં અમારાં હૃદયકમળ પરમહર્ષથી વિકસિત થાય છે.

પ્રાકૃતવિશારદ પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી વિજયકત્તૂરસૂરિ મહારાજના જન્મશતાબ્દી વર્ષે આપણા દેશની મૂળભાષા પ્રાકૃત અને સંસ્કૃતનો પ્રચાર ઘર ઘરમાં થાય, ભાષામાં લોકોની અભિરૂચિ વધે. એ શુભ આશયથી અમારો આ પ્રશસ્ત પ્રયાસ છે.

અમે આશા રાખીએ છીએ કે આ ચાર પોથી લોક ગ્રાહ્ય થાય અને નિર્જીવ જેવી થયેલી પ્રાકૃતભાષા પાછી જીવંત બને.

લિ. શ્રી રાંદેરોહ જૈન સંઘ, સુરત

## LET PRAAKRUTA BE WIDESPREAD

Students curious to learn Praakruta.

We from the bottom of our heart dedicate this Praakruta Vigyan Balpothi to you.

On this auspicious Centenary of the well known Scholar of Praakruta, the most renowned **Pujya Acharya Shree VijayKastursuri Maharaj** we humbly take the opportunity to widespread into each and every house the knowledge of our cultural language Praakruta and Sanskrut.

We hopefully wish that these Four Books will be appreciated and the so called forgotten language Praakruta will regain it's importance through you.

Shree Rander Road Jain Sangh, Surat

## **-: प्राकृतभाषा अने साहित्य :-**

प्राकृतभाषा अे तो आपणी प्राचीन भाषा छे. ते सडज स्वाभाविक भाषा छे. भारतवर्षनी आर्यवर्तनी सर्वसाधारण जनतानी अे भाषा, विशाल भारतना भिन्न भिन्न प्रदेशोमां वसता आपणा पूर्वजोनी भाषा छे. आ भाषा बोलयालनी भाषा तरीके स्वीकारायेली छे.

आ भाषामां आजथी अढी उजार वर्ष पूर्वे थई गयेला समस्त जगतनुं शुभ ईच्छनारा परम पूज्य सर्वज्ञ भगवान महावीर अने तेमनी पडेलां थयेला बीजा तीर्थकरोअे देशना (धर्मप्रवचनो) आपी, आ देशनाना अर्थभावने जीवी लई भगवान महावीरना अतिशयज्ञानी सुज्ञ गणधरोअे पण आ भाषामां सूत्रसिद्धांतनी सुंदर रचना करी अने अेमना अनुयायीओअे पण अे सूत्रनी निर्युक्ति-भाष्य-यूषिं वगेरे नामथी ओणभाती विशिष्ट व्याख्याओ पण आज भाषा द्वारा रथी. आ उपरांत जगप्रसिद्ध अनेक महाकविओनी प्रसिद्ध रचनाओ प्राकृत साहित्यना मूल्यवान ग्रंथो गणाय छे. आ प्रेरक, मधुर अने सुंदर साहित्यनुं रसपान करवा माटे प्राकृत भाषाना प्राथमिक व्याकरणनुं ज्ञान आवश्यक छे.

**Prakrit is our ancient language. It is naturally instinctive language. It is the common man's language of Aryans of India. It is the language of our ancestors who have settled down in different regions of vast Indian Country. It is accepted as the language of coversation.**

**Our great venerable and omniscient Bhagavan Mahavir, who existed 2,500 years ago and who wished well being for the whole universe gave religious sermons in this language. Even other Tirthankaras prior to him gave their sermons in Prakrit. On the basis of the list of these religious preachings the highly intelligent "Gandharas" of Bhagavan Mahavir composed the ever beautiful and exclusive "Sutra-Siddhant". i.e. AGAM sutras in this language. Their followers too have composed religious commentaries on the Sutra-Siddhaant in Prakrit. Besides this, the compositions of the world famous poets are considered to be precious volumes of Prakrit. To understand and to enjoy this inspiring and beautiful language, it is necessary to follow the basic grammar of it.**

-: વર્તમાનકાળના પુરુષબોધક પ્રત્યયો :-

-: Affixes of Person of the Present tense :-

-: એકવચન :-

-: બહુવચન :-

-: Singular :-

-: Plural :-

૧લો પુરુષ મિ

મો, મુ

1st Person

૨જો " સિ

હ, ઇત્યા

2nd Person

૩જો " ઇ

ન્તિ, ન્તે

3rd Person

વંદ્ (વન્દ્) નમવું. To bow.

૧લો પુરુષ	વંદામિ	(વન્દે)	હું વંદન કરું છું. I am bowing.	વંદિમો, વંદિમુ	(વન્દામહે)	અમે વંદન કરીએ છીએ. We are bowing.
૨જો "	વંદસિ	(વન્દસે)	તું વંદન કરેછે. You are bowing.	વંદહ, વંદિત્યા	(વન્દધ્વે)	તમે વંદન કરો છો. You are bowing.
૩જો "	વંદઈ	(વન્દન્તે)	તે વંદન કરે છે. He is bowing.	વંદન્તિ, વંદન્તે	(વન્દન્તે)	તેઓ વંદન કરે છે. They are bowing.

-: નિયમો :-

૧. વ્યંજનાંત ધાતુઓને પુરુષબોધક પ્રત્યય લાગતાં અ ઉમેરાય છે.

અ is added to consonantal root of verbs when the number affix is added to it.

વંદ્ + અ + ઇ = વંદઈ (Vandai)

૨. પહેલા પુરુષના મિ પ્રત્યયની પૂર્વે અ નો આ વિકલ્પે થાય છે.

Before the 'મિ' in the 1st person verb, the previous letter 'અ' may change into આ.

વંદ્ + અ + મિ = વંદમિ (Vandmi) અથવા વંદ્ + આ + મિ = વંદામિ (Vandaami.)

૩. મો, મુ પ્રત્યયની પૂર્વે અનો આ તથા ઇ વિકલ્પે થાય છે.

Before the affix of 'મો. મુ', the 'અ' - may change into આ or ઇ.

વંદ્ + અ + મો = વંદમો

વંદ્ + અ + મુ = વંદમુ

વંદ્ + આ + મો = વંદામો

વંદ્ + આ + મુ = વંદામુ

વંદ્ + ઇ + મો = વંદિમો

વંદ્ + ઇ + મુ = વંદિમુ

हं गच्छामि	હું જાઉં છું.	I am going.
તું ગच्छसि	તું જાય છે.	You are going.
सो गच्छइ	તે જાય છે.	He is going.

ઉપરના ત્રણેય વાક્યો જવાની ક્રિયા બતાવે છે તો પણ પ્રત્યેક વાક્યમાં ક્રિયાપદનું રૂપ ભિન્ન ભિન્ન છે. પ્રથમ વાક્યમાં ક્રિયાનો કર્તા પ્રથમ પુરુષ છે, બીજા વાક્યમાં ક્રિયાનો કર્તા બીજો પુરુષ છે, છેલ્લા વાક્યમાં ક્રિયાનો કર્તા ત્રીજો પુરુષ છે. પુરુષ પ્રમાણે ક્રિયાપદનું પણ રૂપ બદલાય છે. ટૂંકમાં ક્રિયાપદ કર્તાના વચનને અનુસરે છે.

પ્રાકૃતભાષામાં સંસ્કૃતની જેમ ક્રિયાપદના ત્રણ પુરુષ છે, પરંતુ વચન બે જ છે : એકવચન અને બહુવચન જ્યારે દ્વિવચનનો અર્થ સૂચવવો હોય ત્યારે ક્રિયાપદ બહુવચનમાં જ વાપરવું. પણ તે વાક્યમાં દ્વિવચન સૂચક દો શબ્દ નામની સાથે વપરાય છે.

દા.ત. અમે દોષિણ ચલેમુ અમે બે ચાલીએ છીએ.

In all the above three sentences, the action on shown is same i.e. going but in each sentence, the form of a verb is different. In the first sentence, the doer or the subject of the verb is first person. In the second sentence, the subject is in 2nd person. In the 3rd Sentence, the subject is in 3rd person. The form of the verb changes according to the Person. In short the verb follows the number case of the subject or the doer. Like Sanskrit, there are three Persons of verb in Prakrit, but the numbers are only two - Singular and Plural.

Wherever, the plural number is to be shown - the verb should always be in plural, but in that sentence - the 'દો' word i.e. 'two' is used along with the noun. e.g.:- અમે દોષિણ ચલેમુ We two are walking.

--: ધાતુઓ :-

--: Roots :-

बोह्	(बोध्)	બોધ થવો, જાણવું.	To know.
रक्ख्	(रक्ष्)	રક્ષણ કરવું.	To protect.
मुञ्च्	(मुह्-मुह्य)	મુંઝાવું, ઘેલા થવું.	To be perplexed, to become uneasy.
वह्	(वृध्-वर्ध्)	વધવું.	To grow, To develop.

--: નીચેનાં વાક્યોનું ગુજરાતી કરો :-

--: Translate the following sentences into English :-

आयरियो पंडिअं बोहइ ।  
तुमं किं मुञ्चसि ? ।  
हं पावत्तो अप्पाणं रक्खामि ।  
दाणेण सावगाणं पुण्णं वहइ ।

खमासमणा अप्पाणं रक्खन्ति ।  
सीलेण वहइ ।  
जणा वेयणाअ मुञ्चन्ति ।

પ્રાકૃતમાં સંસ્કૃતની જેમ ત્રણ લિંગ છે : પુંલિંગ, સ્ત્રીલિંગ અને નપુંસકલિંગ, તેમજ પ્રાકૃતમાં સંસ્કૃતની જેમ સાત વિભક્તિઓ છે.

Like Sanskrit, there are three genders in Prakrit, i.e. masculine, feminine and neutral gender. Similary, like sanskrit, Prakrit has 7 (seven) cases.

૧ પદ્મા :— ક્રિયાનો કર્તા પહેલી વિભક્તિમાં મુકાય છે.  
દા.ત. બાલો ગચ્છઙ્ઙ । (બાળક જાય છે.) અહિં જવાની ક્રિયાનો કર્તા બાળક છે. તેથી તેને પહેલી વિભક્તિ લાગે છે.

1st First :- Doer or the subject of an act is placed in the 1st case.  
For e.g.: બાલો ગચ્છઙ્ઙ "A child is going." there, the subject 'Child' is going, So child is placed in 1st case.

૨ બીયા :- ક્રિયાનું કર્મ બીજી વિભક્તિમાં મુકાય છે.  
દા.ત. જલં પિવામિ । (હું પાણી પીઉં છું.) સામાન્ય રીતે 'શું ?' આ પ્રમાણે પૂછવાથી જે જવાબ મળે તેને કર્મ કહેવાય છે. અહીં 'શું પીવે છે ?' તેમ પૂછતા 'પાણી' આ પ્રમાણે જવાબ મળે છે. તેથી જલ શબ્દને બીજી વિભક્તિ લાગે છે.

2nd Second :- The object of the verb is placed in the 2nd case.  
For eg.: જલં પિવામિ "I am drinking water." Generally, the answer you receive by asking the question "What", becomes the object. In this case, the word 'Water' becomes the object and so it is placed in the 2nd case.

૩ તદ્વયા :- ક્રિયાના સાધન અને કારણ ત્રીજી વિભક્તિમાં મુકાય છે.  
દા.ત. હત્થેણ લિહઙ્ઙ (હાથ વડે લખે છે.) લખવાની ક્રિયામાં કારણ કે સાધન તરીકે હાથ છે. તેથી હાથને ત્રીજી વિભક્તિ લગાડાય છે.  
જ્યારે કર્મણિ પ્રયોગ હોય ત્યારે કર્મ પ્રથમા વિભક્તિમાં મુકાય છે, અને કર્તાને ત્રીજી વિભક્તિ લાગે છે.  
દા.ત. મુણીહિં સજ્ઞાઓ કરેન્તિ । (મુનિઓ વડે સ્વાધ્યાય કરાય છે.) આ વાક્યમાં કર્તા 'મુનિ' છે. તે ત્રીજી વિભક્તિમાં છે અને સ્વાધ્યાય કર્મ છે, તે પહેલી વિભક્તિમાં છે.

3rd Third :- The Instrument and the reason.  
For eg.: હત્થેણ લિહઙ્ઙ "He writes with his hands." In this sentence, 'hand' is the Saadhan or media so, it is placed in the third case. When the sentence is in passive voice, then the object of the verb is placed in the 1st case and subject is placed in the 3rd case.  
For e.g.: મુણીહિં સજ્ઞાઓ કરેન્તિ Exercise is done by the Munis. In this sentence, subject is Munis. So it is placed in 3rd case and the object is 'Exercise'- So it is placed in the 1st case.



૪ ચતુર્થી :-

જે નામને છેડે 'માટે' એવું લખાય તેને તથા જેને કાંઈ આપવાનું હોય તેને ચોથી વિભક્તિ લાગે છે.  
દા.ત. સમણા મોક્ષાય જાણ્તે । (સાધુઓ મોક્ષ માટે યત્ન કરે છે.) અહીં મોક્ષ શબ્દને ચોથી વિભક્તિ છે.

4th fourth :-

Those nouns 'for whom' and those nouns 'to whom' something is given is placed in the 4th case.

For e.g.: સમણા મોક્ષાય જાણ્તે 'Saadhus' (saints) are making an effort for attaining 'moksha'. Here, the word 'moksha' is in the fourth case.

૫ પંચમી :-

એક વસ્તુથી બીજી વસ્તુ છૂટી પડે ત્યાં પાંચમી વિભક્તિ વપરાય છે.

દા.ત. વચ્છત્તો પુષ્પં પડ્ઙ । (ઝાડ ઉપરથી ફૂલ પડે છે.) અહીં ઝાડથી ફૂલ છૂટું પડે છે તેથી ઝાડને પાંચમી વિભક્તિ લાગે છે.

5th fifth :-

Where one thing gets seperated from another thing, 5th case is used.

For e.g.: વચ્છત્તો પુષ્પં પડ્ઙ A Flower is falling down from a tree. Here, flower is seperated from the tree. Therefore fifth case is applied to the word 'tree.'

૬ છઠ્ઠી :-

જેની સાથે સંબંધ હોય તે નામને છઠ્ઠી વિભક્તિ લાગે છે.

દા.ત. વીરસ્સ સીસો હં । (હું વીરભગવાનનો શિષ્ય છું.) અહીં શિષ્યનો સંબંધ વીર ભગવાન સાથે છે, તેથી વીર શબ્દને છઠ્ઠી વિભક્તિ લાગે છે.

6th Sixth :-

The noun towards whom the relationship is shown, is placed in the 6th case.

For e.g.: વીરસ્સ સીસો હં I am a disciple of Bhagavan Mahavir. Here the relationship of the disciple is with Bhagavan Mahavir. So the words 'Bhagavan Mahavir' is placed in the sixth case.

૭ સત્તમી :-

ક્રિયા કે વસ્તુ જ્યાં હોય કે થતી હોય, તેવા નામને સાતમી વિભક્તિ લાગે છે. તે નામને છેડે પ્રાયઃ કરીને 'માં' 'ઉપર' એવું લખાય છે.

દા.ત. સમુદ્દે જલં હોઙ । (સમુદ્રમાં જળ હોય છે.) અહીં જળનો આધાર સમુદ્ર છે, તેથી સમુદ્રને સાતમી વિભક્તિ લાગે છે.

7th Seventh :-

A thing, where it is, or an act, where it is taking place, that thing or act is placed in the 7th case.

For e.g.: સમુદ્દે જલં હોઙ Water is in the sea. Here the place water is 'Sea'. So Sea is placed in the seventh case.

સંબોહણ :-

કોઈને સંબોધીને કંઈ કહેવાનું હોય ત્યારે સંબોધન વિભક્તિનો ઉપયોગ થાય છે. સંબોધન એ આઠમી વિભક્તિ નથી પણ તેનો પહેલી વિભક્તિની અંદર સમાવેશ કરી લેવાય છે.

દા.ત. હે રામ ! કહિં ગચ્છઙ । (હે રામ ! તું ક્યાં જાય છે ?). અહીં રામ શબ્દને સંબોધન વિભક્તિ છે.

Sambohan :-

When we want to address someone, we use 'Sambohan' Case. This case is not the 8th case, but it is included in the 1st case.

For e.g.: હે રામ ! કહિં ગચ્છઙ "He Ram ! Where are you going ?" Here 'Ram' is in 'Sambodhan' case.

પ્રાકૃતભાષામાં એક શબ્દના અનેક રૂપો થાય છે. પરંતુ જે પ્રસિદ્ધ છે તે જ રૂપો અહીં લીધા છે.

In Prakrit, there are many forms of one word, but here only the popular forms are taken.

**-: અકારાંત પુંલિંગ :-**

-: 'અ'kaaraant masculine Affixes :-

-: પ્રત્યયો :-

વીર (વીર) Lord.

-: Affixes :-

	એકવચન Singular	બહુવચન Plural	એકવચન Singular	બહુવચન Plural
૧ પઢમા	ઓ	આ	વીરો	વીરા
૨ બીયા	મ્	ए	વીરં	વીરે
૩ તડયા	ण	हि	વીરેण	વીરેहि
૪ ચડત્થી	य	ण	વીરાય	વીરાણ
૫ પંચમી	त्तो	ओ	વીરત્તો	વીરાઓ
૬ છટ્ટી	स्स	ण	વીરસ્સ	વીરાણ
૭ સત્તમી	ए	सु	વીરે	વીરેસુ
સંબોહણ	०	आ	હે વીર !	હે વીરા !

**-: અકારાંત નપુંસકલિંગ :-**

-: 'અ'kaaraant Neutral :-

-: પ્રત્યયો :-

નાણ (જ્ઞાન) Knowledge.

-: Affixes :-

	એકવચન Singular	બહુવચન Plural	એકવચન Singular	બહુવચન Plural
પઢમા, બીયા	મ્	इं, णि	નાણં	નાણાં, નાણાણિ
તડયા થી સત્તમી સુધીના પ્રત્યયો પુંલિંગ પ્રમાણે.			બાકીના બધા રૂપો પુંલિંગ પ્રમાણે.	
સંબોહણ			હે નાણ ! હે નાણાં, નાણાણિ	

3rd to 7th cases according to masculine and rest of all forms are according to masculine gender.

--: शब्दो :-

--: Words :-

--: अकारांत पुलिंग :-

--: अकारांत नपुंसकलिंग :-

--: 'अ'kaaraant masculine :-

--: 'अ'kaaraant neutral :-

अभय	(अभय)	अभयकुमार.	Abhaykumar
नायमग	(न्यायमार्ग)	न्यायमार्ग.	Just path.
वेज्ज	(वैद्य)	वैद्य.	Doctor.
सेणिक	(श्रेणिक)	राजानुं नाम.	Shrenik - name of a King.

अब्भ	(अभ्र)	मेघ.	Megh, Clouds.
कज्ज	(कार्य)	कार्य.	Work.
घर	(गृह)	घर.	House.

--: धातुओ :-

--: Roots :-

अइक्कम्	(अति + क्रम्)	उल्लंघन करवुं.	To cross the limit.
कुज्झ	(क्रुध)	क्रोध करवो.	To get angry.
नन्द	(नन्द)	आनंद पाववो.	To attain happiness.
नमंस	(नमस्य)	नमस्कार करवो.	To salute.
पीड	(पीड)	पीडवुं.	To harass

--: नीयेनां वाक्योनुं गुजराती करो :-

--: Translate the following sentences into English :-

मुक्खो कुज्झइ ।	उवस्सयत्तो सावगा घरं गच्छन्ति ।
सावगो दाणं दाइ ।	जिणेसरस्स वयणाइं कल्लाणं करेन्ति ।
पावेण जणो नरयं गच्छइ ।	पंडिआ सत्थेसु न मुज्झन्ति ।
सीसा नाणाय पढन्ति ।	

--: नीयेना वाक्योनुं प्राकृत करो :-

--: Translate the following sentences into Prakrit :-

वीरने उंमेशा नमस्कार.	Always offer salutations to Bhagavan Mahavir.
श्रेणिक अने अभय समवसरण जाय छे.	Shrenik and Abhay are going to Samavasaran.
बाणक जिनालयनी धजा जुअे छे.	The child is watching the flag of the Jin temple.
पुत्रो पितानो विनय करे छे.	Children are respecting their father.
न्यायमार्गनुं उल्लंघन करे छे, ते दुःख पावे छे.	Those who disobey the just path suffer pain.

—: इकारांत पुंलिंग अने इकारांत नपुंसकलिंग :-

—: 'इ'kaaraant masculine and 'इ'kaaraant neutral :-

—: इकारांत पुंलिंग :-

—: 'इ'kaaraat masculine :-

—: प्रत्ययो :-

मुणि (मुनि) साधु Saadhu-Saint

—: Affixes :-

	अेकवचन Singular	अुवचन Plural	अेकवचन Singular	अुवचन Plural
१ पढमा	०	णो, अओ	मुणी	मुणिणो, मुणओ
२ बीया	म्	णो	मुणिं	मुणिणो
३ तइया	णा	हि	मुणिणा	मुणीहि
४ चउत्थी	णो	ण, णं	मुणिणो	मुणीण, मुणीणं
५ पंचमी	त्तो	त्तो	मुणित्तो	मुणित्तो
६ छट्टी	स्स	ण, णं	मुणिस्स	मुणीण, मुणीणं
७ सत्तमी	म्मि	सु	मुणिम्मि	मुणीसु
संबोहण	०	णो, अओ	मुणी	मुणिणो, मुणओ

—: इकारांत नपुंसकलिंग :-

—: प्रत्ययो :-

'इ'kaaraant Neutral gender :-

इकारांत नपुंसकलिंगना पढमा, बीया अने संबोहणना प्रत्ययो अकारांत नपुंसकलिंग प्रमाणे समजवा.

Padhmaa, Biyaa & Sambohan's affixes of 'इ'kaaraant Neutral gender are according to 'अ'kaaraant Neutral gender.

वारि (वारि) पाणी.

	अेकवचन	अुवचन
पढमा-बीया	वारिं	वारीइ, वारीणि
संबोहणं	वारि	वारीइ, वारीणि

तइयाथी सत्तमी सुधीना रूपे इकारांत पुंलिंग मुणि शब्द प्रमाणे समजवा.

Taiyaa to Sattami are according to 'इ'kaaraant masculine word Muni.

—: शब्दो :-

—: Words :-

—: 'इ'कारांत पुंलिंग :-

—: 'इ'kaaraant masculine :-

जोगि	(योगिन्)	योगी, साधु.	Saint.
निवइ	(नृपति)	राजा.	King.
मुणि	(मुनि)	साधु.	Saint.
संति	(शान्ति)	१६मां भगवान, शांतिनाथ.	Bhagavan Shaantinaath.

-: 'इ'कारांत नपुंसकलिंग :-

-: 'इ'kaaraant neutral gender :-

दहि	(दधि)	दही.	Curd.
वारि	(वारि)	पाणी.	Water.

-: विशेषण :-

-: Adjectives :-

अन्नाणि	(अज्ञानिन्)	अज्ञानी, भूर्भ.	Ignorant, Foolish.
उक्किट्ट	(उत्कृष्ट)	उत्कृष्ट.	Best.
सुरहि	(सुरभि)	सुगंध.	Smell.

-: 'अ'कारांत पुंलिंग :-

-: 'अ' kaaraant masculine :-

गुण (गुण) गुण. Quality.

-: 'अ'कारांत नपुंसकलिंग :-

-: 'अ' kaaraant Neutral gender :-

अजिण्ण	(अजीर्ण)	अपथो.	Indigestion.
भोयण	(भोजन)	भोजन.	Lunch.

-: धातुओ :-

-: Roots :-

अव + मन्	(अव + मन्य)	अवज्ञा करवी.	To insult,
		अपमान करवुं.	To disregard.
खाय्	(खाद्)	भावुं, जमवुं.	To eat.
पाल्	(पालय्)	पालन करवुं.	To obey.
वण्ण्	(वर्णय्)	वभाषवुं.	To praise.

-: नीचेना वाक्योनुं गुजराती करो :-

-: Translate the following sentences into English :-

कइणो नरिंदस्स गुणे वण्णेन्ति ।  
निवईत्तो कवओ धणं लहेन्ति ।  
अजिण्णे ओसठं वारि अत्थि ।  
भोयणस्स मज्झमि वारि अमयं होइ ।  
मुणओ उक्किट्टं बंधचेरं पालिन्ति ।

पंडिओ वाहित्तो न मुज्झन्ति ।  
बाला दहिं खायन्ति ।  
निवई अरिहंतस्स संतिस्स चेइअं गच्छइ ।  
अन्नाणिणो केवलिणो वयणं अवमन्न्ति ।  
जोगिमि परमं नाणं अत्थि ।

—: ઉકારાંત પુંલિંગ અને ઉકારાંત નપુંસકલિંગ :—

—: ‘उ’ kaaraant masculine and ‘उ’ kaaraant neutral gender :—

ઉકારાંત પુંલિંગના પ્રત્યયો ઇકારાંત પુંલિંગ પ્રમાણે અને ઉકારાંત નપુંસકલિંગના પ્રત્યયો ઇકારાંત નપુંસકલિંગ પ્રમાણે સમજવા.

The cases of the ‘उ’kaaraant masculine should be understood according to ‘इ’kaaraant masculine and the cases of ‘उ’kaaraant neutral gender should be understood as of इkaaraant neutral gender.

—: उ कारांत पુંलिंग :-

—: ‘उ’kaaraant masculine :-

गुरु (गुरु) गुरु Teacher.

એકવચન	બહુવચન
Singular	Plural

૧	पठमा	गुरु	गुरुणो
૨	बीया	गुरुं	गुरुणो
૩	तइया	गुरुणा	गुरुहि
૪	चउत्थी	गुरुणो	गुरुण, गुरुणं.
૫	पंचमी	गुरुत्तो	गुरुत्तो
૬	छट्टी	गुरुस्स	गुरुण, गुरुणं
૭	सत्तमी	गुरुम्मि	गुरुसु
સંબોહણં	हे गुरु !	हे गुरुणो !	

—: उ कारांत નપુંસકલિંગ :-

—: ‘उ’kaaraant neutral gender :-

महु (मधु) मध Honey.

એકવચન	બહુવચન
Singular	Plural

મહું	મહૂઝ, મહૂણિ
”	” ”

તડયાથી સત્તમી સુધીના રૂપો ઉકારાંત પુંલિંગ ગુરુ પ્રમાણે સમજવા.

The forms of the cases 3rd to 7th should be under stood according to ukaaraant masculine. i.e. guru.

મહું ! મહૂઝ, મહૂણિ !

—: શબ્દો :—

—: Words :-

—: ઉકારાંત પુંલિંગ :—

—: ‘उ’kaaraant masculine :-

પસુ	(पशु)	पशु.	Animals.
મેરુ	(मेरु)	मेरुपर्वत.	Meru, a mythological mountain of gold.
સવ્વણ્ણુ	(सर्वज्ञ)	सर्वज्ञ.	Omniscient.

—: ઉકારાંત નપુંસકલિંગ :—

—: ‘उ’kaaraant neutral gender :-

અંસુ	(अश्रु)	आंसु.	Tears.
મહુ	(मधु)	मध.	Honey.
વસુ	(वसु)	धन.	Wealth.

—: ઉકારાંત વિશેષણ :—

—: ‘उ’kaaraant Adjectives :-

કયણ્ણુ	(कृतज्ञ)	કૃતજ્ઞ, ઉપકારને જાણનાર.	Grateful
બહુ	(बहु)	ધણું, મોટું.	More, much.
લહુ	(लघु)	ઓછું, નાનું.	Little, Small.

—: અકારાંત પુંલિંગ :—

—: ‘अ’kaaraant masculine :-

પસાય	(प्रसाद)	મહેરબાની.	Favour.
સંસગ્ગ	(संसर्ग)	સંબંધ, સંગ.	Relation, Company.
સંસાર	(संसार)	સંસાર.	Universe.

**-: अकारांत नपुंसकलिंग :-**

-: 'अ'kaaraant neutral gender :-

सरूब	(स्वरूप)	स्वरूप.	Shape, form.
सासन	(शासन)	शासन.	Rule.
साहेज्ज	(साहाय्य)	सहाय.	Help.

**-: अकारांत विशेषण :-**

-: 'अ'kaaraant Adjectives :-

असार	(असार)	निरर्थक, सार विनानुं.	Useless, futile, meaningless.
कायब्व	(कर्तव्य)	करवा लायक.	Worth doing.
पहावग	(प्रभावक)	प्रभावना करनार.	Propagator.
मूढ	(मूढ)	भूर्भ, अज्ञानी.	Fool, Unintelligent.

**-: धातुओ :-**

-: Roots :-

चक्ख्	(आ + स्वाद्)	याभ्वुं, स्वाद् लेवो.	To taste.
जीव्	(जीव्)	ज्ववुं.	To live.
मुंच, मुय्	(मुच् = मुञ्च)	भूक्वुं. छोडवुं.	To leave, To give up.

**-: नीयेना वाक्योनुं गुजराती करो :-**

-: Translate the following sentences into English :-

कयण्णुणा सह संसग्गो सइ कायब्वो । छप्पआ महुं चक्खंन्ति । सूरओ जिण्हिदस्स सासनस्स पहावगा सन्ति । तुं अंसूणि किं मुंचसि ? । जंतूण जीवाउं वारिं अत्थि ।	अम्हे पहुणो पसाएण जीवामो । मूढा पाणिणो असारस्स संसारस्स सरूबं न जाणिन्ति । जणेसु साहू उत्तमा अत्थि । साहूणं मच्चुस्स भयं न होइ ।
---	---

**-: नीयेना वाक्योनुं प्राकृत करो :-**

-: Translate the following sentences into Prakrit :-

साधुओ आचार्यने धर्मना तत्त्वोने पूछे छे. Saadhus are asking Aachaarya about the essence of the religion. जेओ दुःभोमां सहाय करे छे, तेओ भंधुओ छे. Those who help in pain and misery are brothers. तमे साधुओनी साथे उंमेशा प्रतिक्रमण करो छो. You are always doing Pratikraman with the Saadhus. ते उंमेशा उपाश्रयमां जाय छे अने आचार्योने अने साधुओने वंदन करे छे. He always goes to the upashraya and bows to Aachaaryas and Saadhus. दिवसे चंद्र शोभतो नथी. The Moon does not shine during the day.
---

-: ભૂતકાળ :-

-: Past tense :-

વ્યંજનાન્ત ધાતુઓને સર્વ પુરુષ અને સર્વવચનનાં ઈઅ પ્રત્યય લાગે છે. અને સ્વરાન્ત ધાતુઓને સર્વપુરુષ અને સર્વવચનમાં સી, હી, હીઅ પ્રત્યય લાગે છે.

Affix 'ઈઅ' (ia) is applied to the consonantal words of all tenses and all persons. And to the words with the vowels at the end, the affix સી, હી, હીઅ (hia) is applied in all tenses and all persons.

Ex.t. પઢ્ + ઈઅ = પઢીઅ, ને + સી = નેસી, ને + હી = નેહી, ને + હીઅ = નેહીઅ.

	એકવચન Singular	બહુવચન Plural
૧ પુરુષ	પઢીઅ (અપઠત્)	પઢીઅ (અપઠન્)
૨ પુરુષ	પઢીઅ (અપઠઃ)	પઢીઅ (અપઠત)
૩ પુરુષ	પઢીઅ (અપઠમ્)	પઢીઅ (અપઠામ)
૧ પુરુષ	નેસી, નેહી, નેહીઅ (અનૈષીત્)	નેસી, નેહી, નેહીઅ (અનૈષિષુઃ)
૨ પુરુષ	નેસી, નેહી, નેહીઅ (અનૈષીઃ)	નેસી, નેહી, નેહીઅ (અનૈષિષ્ટ)
૩ પુરુષ	નેસી, નેહી, નેહીઅ (અનૈષીમ્)	નેસી, નેહી, નેહીઅ (અનૈષિષ્મ)

અસ્ ધાતુના સર્વપુરુષના સર્વવચનમાં આસિ અને અહેસિ આમ બે રૂપો થાય છે.

આસિ (aasi) and અહેસિ (ahesi) are the two forms of the root of the word - અસ્ (as) in all the persons and all tenses.

-: ધાતુઓ :-

-: Roots :-

આહર્	(આ+હ)	આહાર કરવો.	To eat.
ઉદ્દાહ્	(ઉદ્ + છિદ્)	છીનવી લેવું.	To snatch.
ચય્	(ચય્)	ત્યાગ કરવો.	To sacrifice.
પલોટ્ટ	(પ્ર + લુટ્ટ)	આળોટવું, લોટવું.	To roll about.
પા	(પ્ર + આપ્)	પામવું, મેળવવું.	To attain, To gain.
રમ્	(રમ્)	રમવું.	To play.
સિણિજ્ઞ	(સ્નિહ્ય)	સ્નેહ રાખવો.	To have love and affection.
હવ્, હો	(ભૂ-ભવ્)	હોવું, થવું.	To be, To become.



## -: पुंलिंग शब्दो :-

-: Masculine words :-

अमर	(अमर)	भरे नछि तेवुं, देव.	Immortal, God.
काल	(काल)	काण, समय.	Period, Time.
गिम्ह	(ग्रीष्म)	उनाणो.	Summer.
जीवियंत	(जीवितान्त)	छवननो अंत.	End of life.
परक्कम	(पराक्रम)	बण, शक्ति.	Strength, Energy.
पवासि	(प्रवासिन्)	मुसाइर.	Traveller.
मग	(मार्ग)	रस्तो.	Road.
विओग	(वियोग)	वियोग.	Seperation.

## -: नपुंसकलिंग शब्दो :-

-: Words of Neutral gender :-

अमिअ	(अमय)	अमृत.	Nectar (A very sweet immortalising drink of gods).
कुल	(कुल)	कुण.	Family.
दग	(उदक)	पाणी, जण.	Water.
रस	(रस)	रस.	Juice.
शील	(शील)	शीयण, सारं आयरण.	Good behaviour.

## -: विशेषणो :-

-: Adjectives :-

विसम	(विषम)	सभत, तीक्ष्ण.	Hard, Sharp.
सत्त	(सक्त)	आसक्त.	Devoted, Fascinated.

## -: अव्ययो :-

-: Adverbs :-

पि, वि	(अपि)	पण.	But.
पुरा	(पुरस्)	पडेला, सभक्ष.	First, before.

## -: नीयेना वाक्योनुं गुजराती करो :-

-: Translate the following into English :-

गिम्हे काले विसमेण आयवेण हालिओ दुक्खिओ होसी ।  
कुंभारो बहू घडे कासी ।  
हं जणयस्स विओगेण दुहिओ होही ।  
पुरा अम्हे दोण्णि बंधुणो होसी ।  
तुमं अमियं पासी, किंतु अमरो न हवीअ ।

परक्कमेण सत्तू जिणीअ ।  
पवासी हालिअं मगं पुच्छीअ ।  
तुमं जीवियंते वि अदत्तं न गिण्हीअ ।  
अम्हे पहुत्तो धम्मं पावीअ ।

—: आकारांत इ, ईकारांत उ, ऊकारांत स्त्रीलिंग नामो :-

-: 'आ' kaaraant 'ई'-'ई' kaarant 'उ-ऊ' kaaraant feminine nouns :-

--: प्रत्ययो :-

--: Affixes :-

	अेकवचन Singular	अडुवचन Plural	रमा (रमा) स्त्री Singular	अडुवचन Plural
१ पढमा	०	ओ, ०	रमा	रमाओ, रमा
२ बीया	म्	ओ, ०	रमं	रमाओ, रमा
३ तइया	इ	हि	रमाइ	रमाहि
४ चउत्थी	ए	ण, णं	रमाए	रमाण, रमाणं
५ पंचमी	त्तो	त्तो	रमततो	रमततो
६ छट्टी	ए	ण, णं	रमाए	रमाण, रमाणं
७ सत्तमी	इ	सु	रमाइ	रमासु
संबोहण	०	ओ, ०	रमा	रमाओ, रमा

बुद्धि (बुद्धि) बुद्धि. Sense, Wisdom.

	अेकवचन Singular	अडुवचन Plural
१ पढमा	बुद्धी	बुद्धीओ, बुद्धी.
२ बीया	बुद्धिं	बुद्धीओ, बुद्धी
३ तइया	बुद्धीइ	बुद्धीहि
४ चउत्थी	बुद्धीए	बुद्धीण, बुद्धीणं
५ पंचमी	बुद्धित्तो	बुद्धित्तो
६ छट्टी	बुद्धीए	बुद्धीण, बुद्धीणं
७ सत्तमी	बुद्धीइ	बुद्धीसु
संबोहणं	हे बुद्धि !	बुद्धीओ बुद्धी !

इत्थी (स्त्री) स्त्री. Woman.

	अेकवचन Singular	अडुवचन Plural
इत्थी	इत्थी	इत्थीओ, इत्थी
इत्थिं	इत्थिं	इत्थीओ, इत्थी
इत्थीइ	इत्थीइ	इत्थीहि
इत्थीए	इत्थीए	इत्थीण, इत्थीणं
इत्थित्तो	इत्थित्तो	इत्थित्तो
इत्थीए	इत्थीए	इत्थीण, इत्थीणं
इत्थीइ	इत्थीइ	इत्थीसु
इत्थि !	इत्थि !	इत्थीओ, इत्थी !

धेणु (धेनु) गाय. Cow.

	अेकवचन Singular	अडुवचन Plural
१ पढमा	धेणू	धेणूओ, धेणू
२ बीया	धेणुं	धेणूओ, धेणू
३ तइया	धेणूइ	धेणूहि
४ चउत्थी	धेणूए	धेणूण, धेणूणं
५ पंचमी	धेणुत्तो	धेणुत्तो
६ छट्टी	धेणूए	धेणूण, धेणूणं
७ सत्तमी	धेणूइ	धेणूसु
संबोहणं	धेणु	धेणूओ, धेणू

सासू (श्वश्रू) सासु. Mother-in-law.

	अेकवचन Singular	अडुवचन Plural
सासू	सासू	सासूओ, सासू
सासुं	सासुं	सासूओ, सासू
सासूइ	सासूइ	सासूहि
सासूए	सासूए	सासूण, सासूणं
सासुत्तो	सासुत्तो	सासुत्तो
सासूए	सासूए	सासूण, सासूणं
सासूइ	सासूइ	सासूसु
सासु	सासु	सासूओ, सासू

સ્ત્રીલિંગ નામોને મ્ અને ત્તો પ્રત્યય લાગે ત્યારે નામને અંતે આવેલો સ્વર હ્રસ્વ થાય છે અને બાકીના પ્રત્યયો લાગતા અંત્ય સ્વર દીર્ઘ થાય છે. દા.ત. રમા + મ્ = રમ્ (ramam), રમા + ત્તો = રમત્તો (ramatto) । બુદ્ધિ + ઇ = બુદ્ધીઈ (buddhii) । બુદ્ધિ + ત્તો = બુદ્ધિત્તો (buddhitto) ।

When affixes મ્ and ત્તો are attached to the feminine words the vowel at the end of the name becomes a short vowel and when rest of the affixes are attached to it, the last vowel will become long-sounded vowel.

For eg.: રમા + મ્ = રમ્ (ramam) રમા + ત્તો = રમત્તો (ramatto) । બુદ્ધિ + ઇ = બુદ્ધીઈ (buddhii) । બુદ્ધિ + ત્તો = બુદ્ધિત્તો (buddhitto) ।

--: શબ્દો :-

--: Words :-

--: પુંલિંગ :-

--: Masculine :-

આહાર	(આધાર)	આધાર, આશ્રય.	Support, Shelter.
કામ	(કામ)	ઈચ્છા.	Wish.
ચોર	(ચૌર)	ચોર.	Thief.
ધર્મિઅ	(ધાર્મિક)	ધાર્મિક.	Religious.
નિરુણ વિ.	(નિરુણ)	હોશિયાર.	Clever.
પંડવ	(પાંડવ)	પાંડવો.	Pandavas.
વિવિહ વિ.	(વિવિધ)	અનેક પ્રકારે, બહુવિધ.	In many ways, Various.
વિસેસ	(વિશેષ)	વિશેષ.	Additional, peculiar.

--: સ્ત્રીલિંગ :-

--: Feminine :-

ઈત્થી	(સ્ત્રી)	નારી.	Lady.
કોસા	(કોશા)	વેશ્યાનું નામ.	Kosha- Name of a prostitute.
જાયા	(જાયા)	સ્ત્રી, પત્ની.	Wife.
પ્હુસા	(સ્નુષા)	પુત્રવધૂ.	Daughter-in-law

દોવઈ	(દ્રૌપદી)	પાંડવોની ભાર્યા.	Draupadi - wife of pandavas.
નારી	(નારી)	સ્ત્રી.	Woman.
પીઈ	(પ્રીતિ)	પ્રેમ.	Love.
મટ્ટિઆ	(મૃત્તિકા)	માટી.	Mud, Soil.
મહાસઈ	(મહાસતી)	શીલવાળી સ્ત્રી.	a chaste woman.
માહણી	(બ્રાહ્મણી)	બ્રાહ્મણની સ્ત્રી.	Wife of a Brah- min.
વણસ્સઈ	(વનસ્પતિ)	વનસ્પતિ.	Vegetation.
વહૂ	(વધૂ)	પુત્રની સ્ત્રી.	daughter-in-law.
વુદ્ધિ	(વૃદ્ધિ)	વધવું.	To
વેસા	(વેશ્યા)	વેશ્યા.	Prostitute.
સેજ્જા	(શય્યા)	શયન, પથારી.	Bed.

--: અવ્યયો :-

--: Adverb :-

અઈવ	(અતીવ)	અત્યંત.	Excessive.
ઈહ	(ઈહ)	અહીંયા.	Here.
ઉવરિ	(ઉપરિ)	ઉપર.	Upon.
એવ	(એવ)	નક્કી.	Sure.
ન	(ન)	નહી.	Do not.

## -: नीचेना वाक्योनुं गुजराती करो :-

-: Translate the following sentences into English :-

कोसा वेसा नच्चम्मि विसेसेण कुसला होही ।

नारीओ जोण्हाए रमेन्ति ।

पंडवाणं भज्जा दोवई सव्वासु इत्थीसु उत्तमा महासई अहेसि ।

वणस्सइणं पि सन्ना आसि, तओ दगं मट्टिआए रसं च आहरन्ति ।

सासूए ण्हूसाइ उवरि, वहूए य सासूइ उवरि अईव पीई अत्थि ।

कामे सत्ताओ इत्थीओ कुलं सीलं च न रक्खंति ।

चोरो बंभणस्स लच्छिं उद्दालीअ ।

धम्मिओ जणो धणस्स बुद्धीइ धम्मं न चयइ ।

बालो सेज्जाइ पलोइइ ।

## -: नीचेनां वाक्योनुं प्राकृत करो :-

-: Translate the following sentences into Prakrit :-

कुमार अनेक प्रकारनी कलाओमां डोशियार छे.

The prince is clever in many forms of art.

वडू सासूना भधा कामो विनयथी करे छे.

The daughter-in-law does all the work of mother-in-law with respect.

शिष्यो गुरुनी आज्ञाओने ओणंगता नथी.

Pupils do not violate the commands of their

teacher.

सरस्वती अने लक्ष्मीमांथी कोश वधे !

Who is more important among Saraswati and Laxmi !

स्त्री, लता अने पंडितो आश्रय विना शोभता नथी.

A woman, creeper and 'pandits' (learned people) do not look good without a shelter.

## पगलुं-८ ● STEP-8

### -: ऋकारांत पुंलिंग :-

-: 'ऋ'Rukaaraant masculine :-

पिअर, पिउ (पितृ) पिता Father.

अेकवचन

अहुवचन

Singular

Plural

१ षडमा

पिआ, पिअरो

पिअरा, पिउणो

२ बीया

पिअरं

पिअरे, पिअरा, पिउणो

३ तइया

पिअरेण, पिउणा

पिअरेहि, पिऊहि

४ चउत्थी

पिअरस्स, पिउणो

पिअराण, पिऊण

५ पंचमी

पिअरत्तो, पिउत्तो

पिअरत्तो, पिउत्तो

६ छट्ठी

पिअरस्स, पिउणो

पिअराण, पिऊण

७ सत्तमी

पिअरे, पिउम्मि

पिअरेसु, पिऊसु

संबोहणं

हे पिअ, पिअरो !

हे पिअरा, पिउणो !

--: शब्दो :-

--: Words :-

--: स्त्रीलिंग :-

--: Feminine gender :-

दुहिआ धुआ धीआ	}	(दुहितृ) दीकरी, पुत्री. Daughter.	माआ	}	(मातृ) मातृ. Mother.
पिउसिआ पिउच्छा		(पितृष्वसृ) झेई. Aunty (Father's Sister)	माउसिआ माउच्छा		(मातृष्वसृ) भासी. Aunty. (Mother's Sister).

--: विशेषण :-

--: Adjectives :-

वत्तार वत्तु	}	(वक्तृ) वक्ता, बोलनार. An orator, Speaker.
-----------------	---	--

प्राकृतमां ऋस्वरनो प्रयोग थतो नथी, तेथी ऋकारांत जे शब्दो छे तेमां अमुक इरझार थईने अकारांत, आकारांत के उकारांत थया डोय तो तेना रुपो पोतानां लिंग प्रमाणे अकारांत, आकारांत अने उकारांत पुंलिंग, स्त्रीलिंग, नपुंसकलिंग शब्दनां रुपो प्रमाणे रुपो थाय छे. पण जे उकारांत छे तेना पढमा अने बीयाना अेकवचननां रुपो थता नथी.

In Prakrit, the vowel ऋ is not used. Therefore, whichever 'ऋ'kaaraant words are there, become 'अ'kaaraant, 'आ'kaaraant or 'उ'kaaraant after some changes, their forms will change according to their genders. i.e. 'अ'kaaraant, 'आ'kaaraant and 'उ'kaaraant masculine, feminine and neutral gender words.

--: शब्दो :-

--: Words :-

--: पुंलिंग :-

--: Masculine :-

कण्ण	(कर्ण)	कर्ण.	Karna.
निव	(नृप)	राज.	King.
महावीर	(महावीर)	२४मां जैन तीर्थंकर.	Mahavir - 24th Jain Tirthankar.
सकम्म पुं.न. (स्वकर्म)		पोतानुं कर्म.	One's own deed.

--: नपुंसकलिंग :-

--: Neutral :-

सरण	(शरण)	शरण.	Shelter.
-----	-------	------	----------

--: स्त्रीलिंग :-

--: Feminine :-

तिसलादेवी	(त्रिशलादेवी)	भ. महावीरनी माता.	Trishladevi - Mother of Bhagavan Mahavir.
देवाणंदा	(देवानन्दा)	”	Devananda - Mother of Bhagavan Mahavir.

--: विशेषण :-

--: Adjectives :-

पिअ	(प्रिय)	वडाडुं.	Dear.
भमंत	(भ्रमत्)	भमत्तु.	Rotating.
सच्चवय	(सत्यवद)	सायुं बोलनार.	One who speaks truth.

**-: नीचेना पाठ्योनुं गुजराती करो :-**

-: Translate the following sentences into English :-

सिरि महावीरस्स पिअरो सिद्धत्थो नरिंदो होसी ।  
 तिसलादेवी देवाणंदा य माहणी पहुणो महावीरस्स माऊओ आसि ।  
 सकम्मेहि इह संसारे भमंताणं जंतूणं सरणं माआ पिअरो भाउणो  
 सुसा धुआ च न हवन्ति, एक्को एव धम्मो सरणं ।  
 पिऊणो ससा पिउसिआ इइ, तह माऊए य ससा माउसिआ इइ  
 कहेइ ।

नणंदा भाउस्स जायाए सिणिज्झइ ।  
 दायाराणं मज्जे कण्णो निवो उत्तमो होही ।  
 सासूणं जामाउणो अईव पिआ हवंति ।  
 णायरत्तो छत्तो तत्ताणं नाणं लहीअ ।  
 वत्तारो सच्चवयो होइ ।

**पगलुं-९ ● STEP-9**

-: सर्वनाम :-

-: Pronoun :-

-: पुंलिंग अने नपुंसकलिंग :-

-: Masculine and neutral gender :-

-: स्त्रीलिंग :-

-: Feminine :-

सब्व	(सर्व)	अधुं, सधणुं.	All, Whole	सब्वा
त	(तद्)	ते.	He, She.	ता
ज	(यद्)	जे.	Whoever	जा
क	(किम्)	शुं, कोश.	What, Who.	का
इम	(इदम्)	आ, ते.	This, that.	इमा
एअ	(एतद्)	आ.	This.	एआ
अन्न	(अन्य)	अीणुं.	Other.	अन्ना
कयर	(कतर)	केटलुं.	How much.	कयरा
सम	(सम)	सरणुं.	Same.	समा
पुव्व	(पूर्व)	पूर्वणुं.	Of east, eastern.	पुव्वा
अवर	(अपर)	पश्चिमणुं.	Of west, western.	अवरा
दाहिण	(दक्षिण)	दक्षिणणुं.	Of south, southern.	दाहिणा
उत्तर	(उत्तर)	उत्तरणुं.	Of north, northern.	उत्तरा
सुव	(स्व)	पोते.	Oneself	सुवा

सब्व (सर्व) सधणुं, अधुं. all

सब्वा (सर्वा) सधणी, अधी. all

अेकवयन                      अडुवयन  
 Singular                      Plural

अेकवयन                      अडुवयन  
 Singular                      Plural

१ पढमा	सब्वो	सब्वे	सब्वा	सब्वा
२ बीया	सब्वं	सब्वे	सब्वं	सब्वा
३ तइया	सब्वेण	सब्वेहि	सब्वाइ	सब्वाहि
४ चउत्थी	सब्वाय	सब्व्वाण	सब्व्वाए	सब्व्वाण
५ पंचमी	सब्वत्तो	सब्व्वाओ	सब्वत्तो	सब्व्वाओ
६ छट्ठी	सब्वस्स	सब्वेसिं	सब्व्वाए	सब्व्वासिं
७ सत्तमी	सब्वम्मि	सब्वेसु	सब्व्वाइ	सब्व्वासु

नपुंसकलिंगमां ढढमा अने बीयाना अेक सरभा रूढो अने ढाकीना ढुंलिंग ढुरमाणे ढ.बी. सव्वं - सव्वाइं

In neutral gender the forms of the words of the 1st and the 2nd case is same and the rest is according to the masculine.

१. सर्वनामोना संबोहणना रूढो थतां नथी.

1. Pronouns cannot be changed to addressing form.

२. त सर्वनामना ढुंलिंगमां स.सो अने से आवा त्रण रूढो ढढमा अेकवचनमां थाय ऐ. ज्यारे स्त्रीलिंगमां ढढमा अेकवचनमां सा थाय ऐ.

2. The masculine gender of the pronoun 'त' i.e. 'you' can be in three forms and the ढढमा first case is in singular whereas 'ढढमा' in feminine singular is सा.

--: शब्दो :-

--: Words :-

--: ढुंलिंग :-

--: Masculine :-

कुमार	(कुमार)	कुमार.	A young boy.
ढुरिस	(ढुरुष)	ढुरुष.	Man.
मण	(मनस)	मन, यित्त.	Mind.
संति	(शांति)	शांति, संतोष.	Peace, Satisfaction.

--: स्त्रीलिंग :-

--: Feminine :-

कुमारी	(कुमारी)	कुंवारी कन्या.	An unmarried girl, Virgin.
ढुहवी	(ढृथ्वी)	ढृथ्वी, ढूमि.	Earth, Land.

--: नढुंसकलिंग :-

--: Neutral :-

कामढुओ	(कामढुओ)	कामढुओ.	Enjoyment.
जीविअ	(जीवित)	जिवन.	Life.
मंगल	(मङ्गल)	कल्याण.	Happiness.
सुमिण	(स्वप्न)	स्वप्न.	Dream.

--: विशेषण :-

--: Adjectives :-

अलंकिय	(अलंकृत)	शोढित.	Decorated.
जारिस	(यादृश)	जेवु, जेवा ढुरकारनुं.	Like, Similar to.

तारिस	(तादृश)	तेवु, तेवा ढुरकारनुं.	Like, Similar to.
दुहिअ	(दुःखित)	दुःढी.	Sad.
धन्न	(धन्य)	ढुरशंसा योग्य.	Praiseworthy.
ढढम	(ढुरथम)	आध, ढडेवुं.	Initial, First.
ढढथिअ	(ढुरार्थित)	याचना करेव.	Requested.
ढढरोवयारि	(ढढरोढकारिनुं)	ढढरोढकार करनार.	Benevolent.
विवरीअ	(विढरीत)	उलट्टु, ढुरतिकूल.	Opposite, Adverse.

सरणागअ (शरणागत) शरणे आवेव. A refugee.

--: अव्ययो :-

--: Adverb :-

केवलं	(केवलम्)	केवल, इकत.	Only.
चइत्ता	(त्यक्त्वा)	छोडीने.	Released

--: धातुओ :-

--: Root of the verbs :-

आ+गच्छ	(आ+गम्)	आववुं.	To come.
दे	(दा)	दान देवुं, आपवुं.	To donate, To give.
ववस्	(व्यव+सो)	ढुरयत्न करवो.	To try.
सेव्	(सेव्)	सेवा करवी.	To serve.

**-: नीयेनां वाक्योनुं गुजराती करो :-**

-: Translate the following sentences into English :-

देवा वि तं नमंसन्ति, जस्स धम्मे सया मणो ।  
सव्वेसिं गुणाणं बंभचेरं उत्तमं अत्थि ।  
जे दुहिए जणे संतिं देन्ति, सरणागए य रक्खेन्ति,  
तेहिं पुरसेहिं इमा पुहवी अलंकिया अत्थि ।  
जो जणो धम्मं चइत्ता केवलं कामभोए सेवइ,  
सो कया वि सुइं न पावेइ ।

मंगलाणं च सव्वेसिं, पढमं हवइ मंगलं ।  
जया पुण्णं नस्सइ, तया सव्वं विवरीअं होइ ।  
कुमारी सव्वासु कलासु निउणा अत्थि ।  
धन्नाओ ताओ बालियाओ,  
जाहिं सुमिणे वि न पत्थिओ अन्नो पुरिसो ।  
जो जारिसं ववसेइ, फलं पि सो तारिसं लहेइ ।

**-: नीयेना वाक्योनुं प्राकृत करो :-**

-: Translate the following sentences into Prakrit :-

पेला माणसो कोष छे ?, क्यांथी आवे छे ?, तेओने शुं काम छे ?

Who are those men ? Where are they coming from ? What work do they have ?

ते माणसे आ छोकाराओने अने आ छोकरीओने बधा इणो आपी दीधा.

That man gave all the fruits to these boys and these girls.

आ पुस्तक कोषुं छे ?, तारुं छे के अेनुं छे ?

Whose book is this ? Is it your's or his ?

आ संसारमां कोनुं जवन सइण छे ?

Whose life is successful in this universe ?

जे जवते छते (जीवन्ते) सज्जनो अने मुनिओ जवता डोय अने जे हुंमेशा परोपकारी डोय तेनुं (जवन सइण छे).

His life is successful, who lives like monk and a gentleman and who is always beneficial to others.

**पगलुं-१० ● STEP-10**

**-: आज्ञार्थ :-**

**-: Aagnaarth :-**

आज्ञार्थ के विध्यर्थना क्रियापदनो उपयोग कोईने आज्ञा करवामां, आशा बताववामां, प्रार्थना करवामां, आशीर्वाद आपवा ईत्यादिमां वपराय छे.

The verbs of 'Aagnaarth' or 'Vidhyarth' is used to give command to someone, to show faith, to pray, to give blessings etc.

**-: आज्ञार्थ अने विध्यर्थना पुरुषलोधक प्रत्ययो :-**

**-: Affixes of 'Aagnaarth' and 'Vidhyarth' (Imperative mood) in person :-**

	अेकवचन	बहुवचन
	Singular	Plural
१ पुरुष	मु	मो
२ पुरुष	हि, सु, ०	ह
३ पुरुष	उ	न्तु



## हस् (हस्) ङसवुं. To laugh.

अेकवचन

Singular

१ पुरुष	हसमु (हसानि) ङुं ङसुं. I laugh.
२ पुरुष	हसहि, हससु, हस (हस) तुं ङस. You laugh.
३ पुरुष	हसउ (हसतु) ते ङसे. He laughs.

अडुवचन

Plural

हसमो (हसाम) अमे ङसीअे. We laugh.
हसह (हसत) तमो ङसो. You laugh.
हसन्तु (हसन्तु) तेओ ङसे. They laugh.

१. व्यंजनांत धातुओने पुरुषभोधक प्रत्यय लागता अ उभेराय छे. ङ.त. हस्+अ+मु = हसमु

अ is added to consonantal roots of the word, when person affixes are attached to them. for eg.: हस्+अ+मु = हसमु (hasamu)

२ पडेका पुरुषना मु अने मो प्रत्ययनी पूर्वे अनो आ तथा इ विकल्पे थाय छे.

अ changes आ to आ or इ before the affixes of मु and मो of the first person. for eg.:

ढ.त. हस्+अ+मु = हसमु	हस्+अ+मो = हसमो
हस्+आ+मु+ = हसामु	हस्+आ+मो = हसामो
हस्+इ+मु+ = हसिमु	हस्+इ+मो = हसिमो

३. आशार्थ के विध्यर्थना प्रत्ययो लागता अ ङोय तो अनो ए विकल्पे थाय छे.

ढ.त. हस्+अ+ह = हसह (hasah) अथवा हसेह (haseh)

If there is अ after the affixes of 'Aagnarth' and 'Vidhyartha' is attached, then अ is changed to ए.

For eg.: हस्+अ+ह = हसह (hasah) or हसेह (haseh)

४. ० प्रत्यय अकारांत धातुओने ज लागे छे.

ढ.त. हस्+अ+० = हस

० affixes is only attached to 'अ'kaaraant words. For eg.: हस्+अ+० = हस

--: शङ्खे :-

--: Words :-

--: पुंलिंग :-

--: Masculine :-

ईसर	(ईश्वर)	ईश्वर, प्रभु.	God.	एत्थ	(अत्र)	अडी.	Here
मुसावाय	(मुषावाद)	असत्य, ङोटुं.	Lie, False.	ततो	(ततः)	तेथी.	Therefore.
लोह	(लोभ)	लोभ.	Greediness.	मा	(मा)	नडि.	No.
संतोस	(संतोष)	संतोष.	Satisfaction.	विणा	(विना)	वगर, सिवाय.	Without, Except.

--: नपुंसकलिंग :-

--: Neutral gender :-

परलोयहिय	(परलोकहित)	परलोकनुं डित.	Welfare of the other world.
----------	------------	---------------	-----------------------------

--: विशेषण :-

--: Adjectives :-

तारग	(तारक)	तारनार.	One who rescues.
------	--------	---------	------------------

--: अव्ययो :-

--: धातुओ :-

--: Derivative words :-

चिड्	(स्था-तिष्ठ्)	उत्ता रडेवुं.	To stand.
निड्	(निन्द्)	निंढा करवी.	To criticize.
मन्	(मन्-मन्य)	मानवुं.	To believe.
वय्	(वद्)	ओलवुं.	To say.

**-: नीयेनां वाक्योनुं गुजराती करो :-**

-: Translate the following sentences into English :-

तुम्हे एत्थ चिट्ठेह ।  
हं उज्जमेण विणा धणं न लहेमु ।  
सच्चं बोल्लउ ।  
मुसावायं न वयेहि ।  
सच्चं पियं च परलोयहियं च वयेन्तु नरा ।

तुं मिच्छा लोहं मा कुरस्सु हियं च सुणसु ।  
जो संसारत्तो तारगो अत्थि, तं ईसरं मा निंदहि ।  
तुम्हे पंडिआ अत्थि, तत्तो तत्ताइं चिन्तेह ।  
लोहं संतोसेण मुंचहि ।

**पगलुं-११ ● STEP-11**

**-: अंकदर्शन :-**

-: Numbers :-

**-: संप्यादर्शक शब्दो :-**

-: Numerical Words :-

एग, एअ	(एक)	એક.	One	दुवालस, बारस	(द्वादशन्)	બાર.	Twelve.
दो, वे,	(द्वि)	બે.	Two.	तेरस, तेरह	(त्रयोदशन्)	તેર.	Thirteen.
ति	(त्रि)	ત્રણ.	Three.	चउदस, चउदह	(चतुर्दशन्)	ચૌદ.	Fourteen.
चउ	(चतुर)	ચાર.	Four.	पण्णरस	(पञ्चदशन्)	પંદર.	Fifteen.
पंच	(पञ्चन्)	પાંચ.	Five.	सोलस	(षोडशन्)	સોળ.	Sixteen.
छ	(षट्)	છ.	Six	सत्तरस	(सप्तदशन्)	સત્તર.	Seventeen.
सत्त	(सप्तन्)	સાત.	Seven.	अड्डारस	(अष्टादशन्)	અડાર.	Eighteen.
अट्ट	(अष्टन्)	આઠ.	Eight.	सय न.	(शत)	સો.	Hundred
नव	(नवन्)	નવ.	Nine.	सहस्स न.	(सहस्र)	હજાર.	Thousand.
दश, दह	(दशन्)	દશ.	Ten.	लक्ख न.	(लक्ष)	લાખ.	Lakh.
एगादश, एगारह	(एकादशन्)	અગ્યાર.	Eleven.				

१. एग अने एअना रूपो त्रशे लिंगमां थाय छे अने सब्ब शब्दनी जेवा थाय छे, यतुर्थी अने छट्ठी विभक्तिना बहुवचनमां ण्ह अने ण्हं आ भे प्रत्ययो लागे छे. द्वा.त. एगण्ह (eganh), एगण्हं (eganhm).

1. Forms of एग and एअ can be in all the three genders and it changes in the same way as the word 'Savva'. In the fourth and sixth case of plural two affixes ण्ह (nh) and ण्हं (nhm) are applied. For e.g.: एगण्ह (eganh), एगण्हं (eganhm)

२. दो थी अड्डारस शब्दोनां रूपो बहुवचनमां ज थाय छे अने त्रशे लिंगमां अेकसरभां थाय छे. आ शब्दोने पश ण्ह nh अने ण्हं प्रत्ययो लागे छे.

2. From the numbers two to eighteen, the form of the words are always in plural and same in all three genders. Even to these words ण्ह and ण्हं is affixed.

	दो, वे (द्वौ) भे. Two.	ति (त्रि) त्रश. Three.	चउ (चतुर) चार. Fourth.
१-२ पढमा-बीया	दो, वे, दोण्णि, वेण्णि	तिण्णि	चउरो, चत्तारि
३ तइया,	दोहिं, वेहिं	तीहिं	चऊहिं
४-६ चउत्थी-छट्ठी	दोण्हं, दोण्ह, वेण्हं, वेण्ह	तिण्हं, तिण्ह	चउण्हं, चउण्ह
५ पंचमी	दुत्तो, दुओ, वित्तो, वेओ	तित्तो, तीओ	चउत्तो, चऊओ
७ सत्तमी	दोसु, वेसु	तीसु	चऊसु

૧-૨ પઢમા-બીયા	પંચ (પંચન) પાંચ
૩ તડયા	પંચ
૪-૬, ચડત્થી, છટ્ટી	પંચહિં
૫ પંચમી	પંચહં, પંચહ
૭ સત્તમી	પંચત્તો, પંચાઓ
	પંચસુ

પંચ શબ્દથી અટ્ઠારસ સુધીના શબ્દો અકારાંત છે. તેનાં રૂપો પંચ જેવા જ થાય છે.  
From the word 'પંચ' (Panch) to the word અટ્ઠારસ [Attharas] are 'અ'kaaraant words. And the forms are same like 'પંચ.' (Panch).

--: શબ્દો :-

--: Words :-

--: પુંલિંગ :-

--: Masculine :-

કુમારવાલ (કુમારપાલ)	કુમારપાળ.	Kumaarpaal.
જિણવર (જિનવર)	ભગવાન.	Bhagwan (Tirthankar).
દેસ (દેશ)	દેશ.	Country.
ભયવંત (ભગવત્)	ભગવાન.	Bhagwan.
સિદ્ધ (સિદ્ધ)	સિદ્ધ ભગવાન.	Siddha Bhagwan.

--: સ્ત્રીલિંગ :-

--: Feminine :-

જીવદયા (જીવદયા)	જીવદયા.	Compassion to living beings.
-----------------	---------	------------------------------

તારા	(તારા)	તારા.	Stars.
------	--------	-------	--------

--: નપુંસકલિંગ :-

--: Neutral Gender :-

જડ્ઠમ્મ	(યતિધર્મ)	યતિધર્મ.	Religious duties of a monk.
નહ	(નભસ)	આકાશ.	Sky.
નિવ્વાણ	(નિર્વાણ)	મોક્ષ.	Salvation.

--: ધાતુઓ :-

--: Roots :-

દીસ	(દૃશ)	દેખવું.	To see.
પાલાવ	(પાલય)	પાલન કરવું.	To obey.

--: નીચેનાં વાક્યોનું ગુજરાતી કરો :-

--: Translate the following into Gujarati :-

ઉવજ્ઞાયો ચડહં સમણાણં વાયણં દેડ ।  
પંચ પંડવા સિદ્ધગિરિમ્મિ નિવ્વાણં પાવીઅ ।  
નહે સત્તહં રિસીણં સત્ત તારા દીસન્તિ ।  
સિદ્ધા ભયવંતા અટ્ઠહિં કમ્માહિં રહિઆ હવન્તિ ।

કુમારવાલો નિવો અટ્ઠારસસુ દેસેસુ જીવદયં પાલાવીઅ ।  
ચત્તારિ અટ્ઠ દસ દો ય વંદિયા જિણવરા ચડવિસં ।  
ચત્તારિ મંગલં ।  
એસો પંચ નમુઠ્ઠારો ।

--: નીચેનાં વાક્યોનું પ્રાકૃત કરો :-

--: Translate the following sentences into Prakrit :-

આ વાડીમાં ચૌદ આંબા, તેર લીંબડા, પંદર કેળ, બાર ચંપા છે.

There are 14 mango trees, 13 Neem trees, 15 banana trees and 12 Champa trees in this farm.

જૈનો છ દ્રવ્યો, આઠ કર્મો, નવ તત્ત્વો માને છે.

Jains believe in 6 'dravyas', 8 - karmaas, and 9 tattvas.

પેલા ખેતરમાં અગ્યાર ગાય, અઠાર ભેંસ, સત્તર બકરી ચરે છે.

In that farm 11 cows, 18 buffaloes and 17 goats are grazing.

સેંકડો જિનાલયોમાં હજારો પ્રતિમાઓની લાખો માણસો પૂજા કરે છે.

Lakhs of people are worshipping thousands of idols in hundreds of Jinaalayas.

પહેલી પ્રાકૃતવિજ્ઞાન બાળપોથીમાં આઠ મંગલ, ચૌદ સ્વપ્નો, આઠ પ્રાતિહાર્ય, ચોવીશ લાંછન છે.

In 1st Prakrit Vignan Balpothi, there are 8 Mangals, 14 Dreams, 8, Pratihaaryas, 24 Laanchhan as.

અહ અને તુમ્હ એ સર્વનામ છે, તેના ત્રણે લિંગમાં એક સરખાં રૂપો થાય છે.

I અહ (amh) and you તુમ્હ (tumh) are pronouns. They are of the same forms in all the three genders.

અહ (અસ્મદ્) ટું. I			તુમ્હ (યુસ્મદ્) ટું. You.		
	એકવચન Singular	બહુવચન Plural		એકવચન Singular	બહુવચન Plural
૧ પદમા	અહં, હં	અમ્હે, અમ્હો		તું, તુમં	તુમ્હે, તુમ્જે
૨ બીયા	મં, મમં	અમ્હે, અમ્હો		તું, તુમં	તુમ્હે, તુમ્જે
૩ તદ્યા	મણ, મણ	અમ્હેહિં		તણ, તુમણ	તુમ્હેહિં, તુમ્હેહિં
૪ ચત્થી	મે, મહ	અમ્હં, અમ્હાણ		તુહ, તુવ	તુમ્હાણ, તુમ્હાણ
૫ પંચમી	મમત્તો, મમાઓ	અમ્હત્તો, અમ્હાઓ		તુમત્તો, તુમાઓ	તુમ્હત્તો, તુમ્હાઓ
૬ છટ્ટી	મમ, મજ્જ	અમ્હં, અમ્હાણ		તુહ, તુવ	તુમ્હાણ, તુમ્હાણ
૭ સત્તમી	મણ, મજ્જે	અમ્હેસુ		તુમણ, તણ	તુમ્હેસુ, તુમ્હેસુ

--: શબ્દો :-

--: Words :-

--: પુંલિંગ :-

--: Masculine :-

મહપ્પા	(મહાત્મન)	આત્મા.	Soul.
લહુચેય	(લઘુચેતસ)	હલકો માણસ.	Man of low category.
ચરણ	(ચરણ)	પગ.	Leg.
આગમ	(આગમ)	શાસ્ત્ર, આગમ.	Scriptures, Agamas
અણુગ્રહ	(અણુગ્રહ)	ઉપકાર.	Obligation.
પણામ	(પ્રણામ)	નમસ્કાર.	Salutation.
રોસ	(રોષ)	ક્રોધ, રોષ.	Anger, Rage.

--: નપુંસક લિંગ :-

--: Neutral gender :-

જગ	(જગત)	દુનિયા, જગત.	Universe.
મય	(મત)	મત, ધર્મ.	Faith, Religion.
દૂર	(દૂર)	દૂર.	Far.
મંત	(મન્ત્ર)	મંત્ર, ગુપ્તવાત.	'Mantra', Secret talk.
અંગ	(અંગ)	અંગ.	Anga.

ઉવંગ	(ઉપાંગ)	ઉપાંગ.	Upanga.
છેયગ્રંથ	(છેદગ્રંથ)	છેદગ્રંથ.	Chhed-Grantha.
પણના	(પ્રકીર્ણક)	પણના.	Payanna.
મૂલસૂત્ર	(મૂલસૂત્ર)	મૂલસૂત્ર.	Mulsutra.
નંદિસૂત્ર	(નંદિસૂત્ર)	નંદિસૂત્ર.	Nandisutra.
અણુઓગદાર	(અણુઓગદાર)	અણુઓગદાર.	Anuyogadwara.

--: વિશેષણ :-

--: Adjectives :-

સચવાઈ	(સત્યવાદિન)	સાચું બોલનાર.	One who speaks the truth.
બહુફલ	(બહુફલ)	ઘણા ફલવાળું.	Of many fruits.

--: અવ્યય :-

--: Adverbs :-

ચિઅ	(ઈષ)	નક્કી.	Sure.
તુ	(તુ) પણ,	નિશ્ચય.	Determination.
ગહિજ્ઞ	(ગૃહીત્વા)	ગ્રહણ કરીને.	By holding, by accepting.

--: स्त्रीलिंग :-

--: Feminine :-

पणयालिसा (पञ्चचत्वारिंशत्) पीस्ताक्षीश Forty five.

अच्च (अर्च)  
तर् (र्तृ)

--: धातुओ :-

--: Roots :-

पूजवुं. To worship.  
तरवुं. To swim.

--: नीयेनां वाक्योनुं गुजराती करो :-

--: Translate the following sentences into English :-

इमं मज्झ अत्थि, इमं च तुज्झ अत्थि, इइ लहुचेयाणं होइ, महप्पाणं  
तुं सव्वं जगं अप्पकेरं चिअ होइ ।  
तुम्हेसु सच्चवाओ को अत्थि ? ।  
हे पहु ! तुम्ह चरणाणं सरणं गहिऊण बहू जणा संसारं तरेन्ति ।  
जिणस्स मयम्मि एगादस अंगाणि, बारस उवंगाणि, छ छेयगंथा,  
दस पइन्नगाइं, चत्तारि मूलसुत्ताइं, नंदिसुत्त-अणुओगदाराइं

च दोण्णि त्ति पणयालीसा आगमा संति ।  
भयवंता ! धम्मस्स उवएसेण तुब्भे मइ अणुगगहं करीअ ।  
चिइउ दूरे मंतो तुज्झ पणामो वि बहुफलो होइ ।  
गुरवो सया अम्ह रक्खन्तु ।  
तुम्हे एत्थ चिइहेह, वीरं अम्हे अच्चेमो ।  
हं न करेमि रोसं ।

## पगवुं-१३ ● STEP-13

--: भविष्यकाल :-

--: Future Tense :-

--: भविष्यकालना पुरुषभोधक प्रत्ययो :-

--: Affixes of person of future tense :-

	अेकवचन Singular	अहुवचन Plural
१वो पुरुष	स्सं, सामि	स्सामो, स्सामु
२शो पुरुष	स्ससि, स्ससे	स्सह
३शो पुरुष	स्सइ, स्सए	स्सन्ति, स्सन्ते
	हस् (हस्) उस्सवुं. To laugh.	
	अेकवचन Singular	अहुवचन Plural
१वो पुरुष	हसिस्सं, हसेस्सं, हसिस्सामि, हसेस्सामि (हसिष्प्यामि) हुं उस्सीस	हसिस्सामो, हसेस्सामो, हसिस्सामु, हसेस्सामु. (हसिष्प्यामिः) अमो उस्सीसु.
२शो पुरुष	हसिस्ससि, हसिस्ससे, हसेस्ससि, (हसिष्प्यासि) तुं उस्सजे	हसेस्ससे हसिस्सह, हसेस्सह (हसिष्प्याथ) तमो उस्सजे.
३शो पुरुष	हसिस्सइ, हसेस्सइ, हसिस्सए, हसेस्सए (हसिष्प्याति) ते उस्ससे	हसिस्सन्ति, हसेस्सन्ति, हसिस्सन्ते, हसेस्सन्ते (हसिष्प्यान्ति) तेओ उस्ससे.

१. भविष्यकालमां व्यंजनांत धातुने पुरुषभोधक प्रत्ययो लगाउता अनो इ के ए थाय छे.

When affixes of masculine gender are applied to consonantending verbs, then अ changes to इ or ए .

Ex.t. भण् + अ + स्सं = भण् + इ + स्सं = भणिस्सं । भण् + अ + स्सं = भण् + ए + स्सं = भणेस्सं

**-: પુંલિંગ :-**

**-: Masculine :-**

દુજ્જળ (દુર્જન) દુર્જન. an evil person.

**-: સ્ત્રીલિંગ :-**

**-: Feminine :-**

અચ્છળા (અર્ચના) પૂજા. Worship.  
નિંદા (નિન્દા) નિંદા. Criticize.  
પુણિમા (પૂર્ણિમા) પૂનમ. Full moon.

**-: નપુંસકલિંગ :-**

**-: Neutral gender :-**

ચિદ્વંદળ (ચૈત્યવંદન) ચૈત્યવંદન. Chaityavandan  
(Prayer)  
સર (સરસ્) સરોવર. Lake.

**-: વિશેષણ :-**

**-: Adjectives :-**

ચાઈ (ત્યાગિન્) ત્યાગી, દાની. One who have  
has renounced  
everything.  
જાય (જાત) ઉત્પન્ન થયેલ. That which is  
produced.  
પર (પર) અન્ય, બીજું. Other.

**-: અવ્યય :-**

**-: Adverb :-**

જઈ (યદિ) જો. If.  
તત્થ (તત્ર) ત્યાં, તેમાં. There, In that.

**-: ધાતુઓ :-**

**-: Roots :-**

ગહ (ગ્રહ) ગ્રહણ કરવું. To gain.  
જા (યા) જવું. To go.  
વિહર્ (વિ+હ) વિહાર કરવો, જવું. To move from  
the place on  
foot, To go.

**-: નીચેનાં વાક્યોનું ગુજરાતી કરો :-**

**-: Translate the following sentences into English :-**

હં સંસારસ્સ દુહત્તો બીહેમિ, તત્તો દિવ્ખં ગહિસ્સામિ ।  
અજ્જ સાહવો નયરાઓ વિહરિસ્સન્તિ ।  
ઉજ્જાણે અજ્જ જાઈસ્સામો, તત્થ ય સરંમિ જાયાઈં  
પડમાણિ જિણિંદાણં અચ્છળાણે ગિણ્હિસ્સામુ ।  
જઈ સો દુજ્જળો હોસ્સઈ, તયા પરસ્સ નિંદાણે તૂસેસ્સાણે ।  
પુણિમાણે મયંકો અઈવ વિરાયિસ્સાણે ।

વિજ્જત્થિણો અજ્જયણાય પાઠશાલં જાસ્સન્તિ ।  
તુમ્હે નાણેણ પંડિઆ હોસ્સહ ।  
સો ચાઈ અત્થિ, તત્તો દીણાણં દાણં દાસ્સઈ ।  
માઅરાઈ પિઅરેણ ય સહ જિણાલણે ગચ્છિસ્સામિ,  
ચિદ્વંદળં ચ કરિસ્સામિ ।

**-: નીચેનાં વાક્યોનું પ્રાકૃત કરો :-**

**-: Translate the following into Prakrit :-**

હું શિષ્યોને ઉપદેશ કરીશ.  
I will preach to the pupils.  
તમે ધર્મ વડે સ્વર્ગ અથવા મોક્ષ મેળવશો.  
You will achieve heaven or Moksha  
(Salvation) by religion.  
જો આપણે પોતાની નિંદા કરીશું તો સુખી થઈશું.  
We shall be happy and prosperous if we criti-  
cise ourselves. i.e. see our own faults.  
હું શત્રુંજય જઈશ, પ્રતિમાઓની પુષ્પો વડે પૂજા કરીશ, અને  
જીવન સફળ કરીશ.  
I will go to Shatrunjay, Worship the idols with  
flowers and make my life successful.

તમે બીજી પ્રાકૃત વિજ્ઞાન બાળપોથીમાં ત્રીશ પગલાં, ત્રીજીમાં  
ઓગણીશ પગલાં, ચોથીમાં તેર પગલાં ભણ્યા અને હવે સારા  
પરિશ્રમથી પ્રાકૃત ભાષામાં પંડિત થશો.  
You have studied 30 steps in 2nd Prakrit Vignan  
Baalpothi, 19 steps in 3rd and 13 steps in the  
4th Baalpothi. And now with practice and effort  
you shall become a learned person (pandit) in  
Prakrit.

**-: પુરવણી વિભાગ :-**

**-: Supplementary Section :-**

આ પુરવણી વિભાગમાં પગલાઓમાં જણાવેલ પ્રાકૃત વાક્યોનું સંસ્કૃત-ગુજરાતી તથા ગુજરાતી વાક્યોનું પ્રાકૃત-સંસ્કૃત આપેલ છે. જેથી વિદ્યાર્થીઓને પોતે કરેલ વાક્યો સાચા છે કે ખોટા છે. તે જાણી શકાય.

In this supplementary section translation of Prakrit sentences into Sanskrit-Gujarati and translation of Gujarati sentences into Prakrit-Sanskrit is given. So that students can verify the sentences made by them, whether they are correct or wrong.

**પગલું - ૧ની પુરવણી**  
**Supplementary of the step-1**

**-: પ્રાકૃત વાક્યોના સંસ્કૃત-ગુજરાતી-ઇંગ્લીશ વાક્યો :-**

**-: Sanskrit-Gujarati-English sentences of the Prakrit sentences :-**

આચાર્ય: પણ્ડિતં બોધતિ ।

આચાર્ય પંડિતને બોધ આપે છે.

Aachaarya is preaching to a scholar (Pandit)

ત્વં કિં મુહ્યસિ ? ।

તું કેમ મુંઝાય છે ?

Why are you getting perplexed ?

અહં પાપાત્ આત્માનં રક્ષામિ ।

હું પાપથી આત્માનું રક્ષણ કરું છું.

I protect the soul from sins.

દાનેન શ્રાવકાણાં પુણ્યં વર્ધતે ।

દાનથી શ્રાવકોનું પુણ્ય વધે છે.

Righteousness of 'Shraavakas' is increased by their charitable deeds.

ક્ષમાશ્રમણા: આત્માનં રક્ષન્તિ ।

સાધુઓ આત્માનું રક્ષણ કરે છે.

Saints (Saadhus) are protecting their souls.

શીલેન વર્ધધ્વે ।

તમો શીલથી વધો છો.

You are enhancing yourself by good character.

જના: વેદનાયા મુહ્યન્તિ ।

લોકો વેદનાથી મુંઝાય છે.

People are worried by the pain.

**પગલું-૩ની પુરવણી**  
**Supplementary of the step-3**

**-: પ્રાકૃત વાક્યોના સંસ્કૃત-ગુજરાતી-ઇંગ્લિશ વાક્યો :-**

**-: Sanskrit-Gujarati-English sentences of the Prakrit sentences :-**

મૂર્ખ: ક્રુધ્યતિ ।

મૂર્ખ ક્રોધ કરે છે.

A fool is getting angry.

શ્રાવક: દાનં યચ્છતિ ।

શ્રાવક દાન આપે છે.

Shraavak is donating.

પાપેન જન: નરકં ગચ્છતિ ।

પાપ વડે મનુષ્ય નરકમાં જાય છે.

Man goes to hell by his sinful deeds.

શિષ્યા: જ્ઞાનાય પઠન્તિ ।

શિષ્યો જ્ઞાન માટે ભણે છે.

Pupils study for knowledge.

उपाश्रयात् श्रावकाः गृहं गच्छन्ति ।  
उपाश्रयथी श्रावको धरे जाय છે.  
Shraavakas are going from the Upaashray  
to their houses.

जिनेश्वरस्य वचनानि कल्याणं कुर्वन्ति ।  
જિનેશ્વરનાં વચનો કલ્યાણ કરે છે.  
Sermons of the Jineshvara brings bliss,  
happiness and prosperity.

पण्डिताः शास्त्रेषु न मुह्यन्ति ।  
પંડિતો શાસ્ત્રોમાં મુંઝાતા નથી.  
Scholars do not get perplexed or confused  
in studying the scriptures.

### -: गुजराती वाक्योना प्राकृत-संस्कृत वाक्यो :-

-: Prakrit-Sanskrit sentences of Gujarati sentences :-

वीराय निच्चं नमो । (वीराय नित्यं नमः) ।  
સેણિઓ અભયો અ સમવસરણં ગચ્છેન્તિ । (શ્રેણિકઃ અભયઃ ચ સમવસરણં ગચ્છતઃ) ।  
बालो जिणालयस्स धयं देक्खइ । (बालः जिनालयस्य ध्वजं पश्यति) ।  
પુત્તા જણયસ્સ વિણયં કરેન્તિ । (પુત્રાઃ જનકસ્ય વિનયં કુર્વન્તિ) ।  
जो नायमगं अइक्कमइ, सो दुहं पावइ । (यः न्यायमार्गम् अतिक्रमति, स दुःखं प्राप्नोति) ।

### पगलुं-ठनी पुरवणी Supplementary of the Step-4

### -: प्राकृत वाक्योना संस्कृत-गुजराती-ईंग्लिश वाक्यो :-

-: Sanskrit-Gujarati-English sentences of Prakrit sentences :-

कवयः नरेन्द्रस्य गुणान् वर्णयन्ति ।  
કવિઓ રાજાના ગુણોનું વર્ણન કરે છે.  
Poets describe virtues of kings.

नृपतिभ्यः कवयः धनं लभन्ते  
રાજાઓ પાસેથી કવિઓ ધન મેળવે છે.  
Poets receive wealth from the Kings.

अजीर्णे औषधं वारि अस्ति ।  
અપચામાં પાણી એ દવા છે.  
Water works like a medicine for indigestion.

भोजनस्य मध्ये वारि अमृतं भवति ।  
ભોજનની વચ્ચે પાણી અમૃત છે.  
Water between the meal is as good as  
nectre. (divine immortal drink.)

मुनयः उत्कृष्टं ब्रह्मचर्यं पालयन्ति ।  
મુનિઓ ઉત્કૃષ્ટ બ્રહ્મચર્ય પાળે છે.  
Monks observe excellent celibacy.

पण्डिताः व्याधेः न मुह्यन्ति ।  
પંડિતો વ્યાધિથી મુંઝાતા નથી.  
Scholars (Pandits) are not worried by dis-  
eases or sickness.

बालाः दधि खादन्ति ।  
બાળકો દહીં ખાય છે.  
Children are eating curd.

नृपतिः अर्हतः शान्तेः चैत्यं गच्छति ।  
રાજા ભગવાન શાંતિનાથના દેરાસરે જાય છે.  
King is going to the Jinalaya of Bhagwan  
Shaantinath.

अज्ञानिनः केवलिनः वचनं अवमन्यन्ते ।  
અજ્ઞાનીઓ કેવલીના વચનને અવગણે છે.  
Ignorants disregard the preachings of the  
omniscient.

योगिनि परमं ज्ञानं अस्ति ।  
યોગીમાં શ્રેષ્ઠ જ્ઞાન છે.  
Yogies have best knowledge.



-: प्राकृत वाक्योना संस्कृत-गुजराती-ईंग्लिश वाक्यो :-

-: Prakrit-Sanskrit sentences of Gujarati sentences :-

कृतज्ञेन सह संसर्गः सदा कर्तव्यः ।

ઉપકારને જાણનાર સાથે હંમેશા સંબંધ કરવો.

Always keep relations with those who appreciate obligation.

षट्पदाः मधु स्वादन्ते ।

ભમરાઓ મધને ચાખે છે.

Wasps are tasting honey.

सूरयः जिनेन्द्रस्य शासनस्य प्रभावकाः सन्ति ।

આચાર્યો જિનશાસનના પ્રભાવકો હોય છે.

Aacharyas are the strength of Jainism.

त्वम् अश्रूणि किं मुञ्चसि ? ।

તું શા માટે આંસુ મૂકે છે ?

Why are you shedding tears ?

जन्तूनां जीवातु वारि अस्ति ।

પ્રાણીઓનું જીવન પાણી છે.

Water is the life of living beings.

वयं प्रभोः प्रसादेन जीवामः ।

અમે સ્વામીની મહેરબાનીથી જીવીએ છીએ.

We are living by mercy of the Lord.

मूढाः प्राणिनः असारस्य संसारस्य स्वरूपं न जानन्ति ।

મૂઢ પ્રાણીઓ અસાર સંસારનું સ્વરૂપ જાણતા નથી.

Ignorant/creatures do not understand/the fruitless nature of the form of the world.

जनेषु साधवः उत्तमाः सन्ति ।

લોકોમાં સાધુઓ ઉત્તમ છે.

Saints (Saadhhus) are best among all the people.

साधूनां मृत्योः भयं न भवति ।

સાધુઓને મૃત્યુનો ભય હોતો નથી.

Saints (Saadhhus) do not have fear of death.

-: ગુજરાતી વાક્યોના પ્રાકૃત-સંસ્કૃત વાક્યો :-

-: Prakrit-Sanskrit sentences of Gujarati sentences :-

साहुणो धम्मस्स तत्ताइं सूरिं पुच्छंति (साधवः धर्मस्य तत्त्वानि सूरिं पृच्छन्ति) ।

दुक्खेसु साहेज्जं जे कुणंति, ते बंधवो अत्थि (दुःखेषु साहाय्यं ये कुर्वन्ति, ते बन्धवः सन्ति) ।

तुब्भे साहूहिं सह सया पडिक्कमणं करेह (यूयं साधुभिः सह सदा प्रतिक्रमणं कुरुथ) ।

सो निच्चं उज्जाणं गच्छइ, आयरिए मुणिणो य वंदए (स नित्यम् उद्यानं गच्छति, आचार्यान् मुनीन् च वन्दते) ।

दिणम्मि इंदू न सोहइ (दिने इन्दुः न शोभते)

**પગલું-૬ની પુરવણી**  
Supplementary of the Step-6

-: પ્રાકૃત વાક્યોના સંસ્કૃત-ગુજરાતી-ઇંગ્લિશ વાક્યો :-

-: Sanskrit-Gujarati-English sentences of the Prakrit sentences :-

ગ્રીષ્મે કાલે વિષમેણ આતપેન હાલિકઃ દુઃખિતઃ અભવત્ ।  
ગ્રીષ્મકાળમાં પ્રચંડ તાપ વડે ખેડૂત દુઃખી થયો.  
The Farmer became unhappy in the tremendous heat of the summer.

કુમ્ભકારો બહૂન્ ઘટાન્ અકરોત્ ।  
કુંભારે ઘણા ઘડાઓ બનાવ્યા.  
Potter had made many pots.

અહં જનકસ્ય વિયોગેન દુઃખિતઃ અભવત્ ।  
હું પિતાના વિયોગ વડે દુઃખી થયો.  
I felt sorrow by the separation of my father.

પુરા આવાં દ્વૌ બન્ધૂ અભવાવ ।  
પહેલા અમે બન્ને ભાઈ હતા.  
Formerly we both were brothers.

ત્વમ્ અમૃતમ્ અપિબત્, કિન્તુ અમરઃ ન અભવત્ ।  
તે અમૃત પીધું પણ અમર ન થયો.  
You drank the divine immortal drink of the nectar, but you did not become immortal.

પરાક્રમેણ શત્રૂન્ અજયત ।  
પરાક્રમ વડે શત્રુઓને જીત્યા.  
He won the enemies by heroism.

પ્રવાસી હાલિકં માર્ગમ્ અપૃચ્છત્ ।  
પ્રવાસીએ ખેડૂતને માર્ગ પૂછ્યો.  
The traveller asked the road to the farmer.

ત્વં જીવિતાન્તે અપિ અદત્તં ન અગૃહ્ણાઃ ।  
તે પ્રાણના નાશે પણ અદત્તનું શ્રદ્ધ કર્યું નહીં.  
You never accepted theft, even at the risk of your life.

વયં પ્રભોઃ ધર્મ પ્રાપ્નુમ ।  
અમે પ્રભુ પાસેથી ધર્મ પામ્યા.  
We acquired religious knowledge, faith from the Bhagwan.

**પગલું-૭ની પુરવણી**  
Supplementary of the Step-7

-: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી-ઇંગ્લિશ વાક્યો :-

-: Sanskrit-Gujarati-English sentences of Prakrit sentences :-

કોશા વેશ્યા નૃત્યે વિશેષેણ કુશલા અભવત્ ।  
કોશા વેશ્યા નૃત્યમાં વિશેષ રીતે કુશળ હતી.  
Prostitute Kosha was specially expert in dance.

નાર્યઃ જ્યોત્સ્નાયાં રમન્તે ।  
સ્ત્રીઓ ચાંદનીમાં રમે છે.  
Women are playing in the moonlight.

પાન્ડવાનાં માર્યા દ્રૌપદી સર્વાસુ સ્ત્રીષુ ઉત્તમા મહાસતી આસીત્ ।  
પાંડવોની સ્ત્રી દ્રૌપદી બધી સ્ત્રીઓમાં ઉત્તમ મહાસતી હતી.  
Draupadi, Wife of Pandavas, was the best of all 'Mahasatis'.

વનસ્પતીનામ્ અપિ સંજ્ઞાઃ સન્તિ, તતઃ ઉદકં મૃત્તિકાયા રસં ચ આહરન્તિ ।  
વનસ્પતિઓને પણ સંજ્ઞાઓ છે. તેથી પાણી અને માટીના રસનો આહાર કરે છે.  
Vegetation has also got their inherent 'Samskaars'. Therefore, it takes its food from water and soil.

શ્વશ્વ્રાઃ સ્તુષાયાઃ ઉપરિ, વધ્વાઃ ચ શ્વશ્વઃ ઉપરિ અતીવ પ્રીતિઃ અસ્તિ ।  
સાસુનો પુત્રવધૂ ઉપર અને વહૂનો સાસુ ઉપર ઘણો સ્નેહ છે.  
Mother-in-law has lot of affection for the daughter-in-law, and the daughter-in-law has lot of affection for the mother-in-law.

કામે સક્તા: સ્ત્રિય: કુલં શીલં ચ ન રક્ષન્તિ ।  
કામમાં આસક્ત સ્ત્રીઓ કુલ અને શીલનું રક્ષણ કરતી નથી.  
Women who are overpowered by passion do not protect their family and character.

ચૌર: બ્રાહ્મણસ્ય લક્ષ્મીમ્ આચ્છિન્ત્ ।  
ચોરે બ્રાહ્મણની લક્ષ્મી છીનવી લીધી.  
A thief snatched away the Brahmin's money.

ધાર્મિક: જન: ધનસ્ય વૃદ્ધ્યાં ધર્મ ન ત્યજતિ ।  
ધાર્મિક માણસ ધનની વૃદ્ધિમાં ધર્મનો ત્યાગ કરતો નથી.  
A religious person does not sacrifice the religion for increasing wealth.

બાલ: શય્યાયાં પ્રલુટ્યતિ ।  
બાળક પથારીમાં આળોટે છે.  
Child is rolling in the bed.

### -: ગુજરાતી વાક્યોનાં પ્રાકૃત-સંસ્કૃત વાક્યો :-

-: Prakrit-Sanskrit sentences of Gujarati sentences :-

કુમારો વિવિહાસુ કલાસુ નિરુણો (કુમાર: વિવિહાસુ કલાસુ નિરુણ:) ।  
ળહૂસા સાસૂઅ સવ્વાઈ કજ્જાઈ વિણણ કરેઈ (સ્નુષા શ્વશ્વા: સર્વાણિ કાર્યાણિ વિનયેન કરોતિ) ।  
સીસા ગુરુણં આણાઅ ન અઈક્કમેન્તિ (શિષ્યા: ગુરુણામ્ આજ્ઞા: ન અતિક્રમન્તિ) ।  
સરસ્સઈત્તો લચ્છિત્તો ય કા વઢ્ઢઈ (સરસ્વત્યા: લક્ષ્મ્યા: ચ કા વર્ધતે) ।  
ઈત્થી લયા પંડિયા ય આહારં વિણા ન સોહન્તે (સ્ત્રી લતા પણ્ડિતા: ચ આહારં વિના ન શોભન્તે) ।

### પગલું-૮ની પુરવણી Supplementary of the Step-8

### -: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી-ઇંગ્લિશ વાક્યો :-

-: Gujarati-Sanskrit-English sentences of Prakrit sentences :-

શ્રીમહાવીરસ્ય પિતા સિદ્ધાર્થ: નરેન્દ્ર: અભવત્ ।  
શ્રી મહાવીરના પિતા સિદ્ધાર્થ રાજા હતા.  
Father of Lord Mahavir was King Siddhaarth.

ત્રિશલાદેવી દેવાનંદા ચ બ્રાહ્મણી પ્રભો: મહાવીરસ્ય માતરૌ આસ્તામ્ ।  
ત્રિશલાદેવી અને દેવાનંદા બ્રાહ્મણી પ્રભુ મહાવીરની માતાઓ હતી.  
Trishalaadevi and Devananda were mothers of Bhagwan Mahavir.

સ્વકર્મભિ: ઇહ સંસારે ભ્રમતાં જન્તૂનાં શરણં માતા પિતા ભ્રાતર:  
સ્વસા દુહિતા ચ ન ભવન્તિ, એક: એવ ધર્મ: શરણમ્ ।  
પોતાના કર્મો વડે આ સંસારમાં ભ્રમતા પ્રાણીઓનું શરણ માતા પિતા ભાઈઓ બહેન અને પુત્રી નથી, એક ધર્મ જ શરણ છે.  
Religion is the only refuge of the creatures roaming in this universe by their own act, but not mother, father, brothers, sisters and daughter.

પિતુ: સ્વસા પિતૃષ્વસા ઇતિ, તથા માતુ: ચ સ્વસા માતૃષ્વસા ઇતિ કથયતિ ।  
પિતાની બહેન એ ફઈ અને માતાની બહેન એ માસી એ પ્રમાણે કહે છે.  
Sister of father is 'Foi'. and sister of mother is called 'Maasi'

નનાન્દા ભ્રાતુ: જાયાયાં સ્નિહ્યતિ ।  
નણંદ ભાઈની પત્ની ઉપર સ્નેહ કરે છે.  
Sister-in-law is showing affection towards her brother's wife.

દાતૃણાં મધ્યે કર્ણ: નૃપ: ઉત્તમ: અભવત્ ।  
દાતાઓની અંદર કર્ણ રાજા ઉત્તમ હતા.  
Karna was the best among all the donors.

શ્વશ્રૂણાં જામાતર: અતીવ પ્રિયા ભવન્તિ ।  
સાસુઓને જમાઈ ઘણા વહાલા હોય છે.  
Son-in-laws are very dear to their mother-in-laws.

જ્ઞાતુ: છાત્ર: તત્ત્વાનાં જ્ઞાનમ્ અલભત ।  
જાણનાર પાસેથી છાત્રે તત્ત્વોનું જ્ઞાન મેળવ્યું.  
Students gained the knowledge of spiritualism from the learned.

વક્તા સત્યવદ: ભવતિ ।  
વક્તા સત્ય બોલનાર હોય છે.  
A speaker is a person who speaks the truth.

**-: प्राकृत वाक्योना संस्कृत-गुजराती-इंग्लिश वाक्यो :-**

-: Sanskrit-Gujarati-English sentences of Praarit sentences :-

देवाः अपि तं नमस्यन्ति, यस्य धर्मे सदा मनः ।  
देवो पण तेने नमस्कार करे छे. जेनुं मन उंमेशा धर्ममां छे.  
Deities also salute those whose mind are  
always in religion.

सर्वेषां गुणानां ब्रह्मचर्यम् उत्तमम् अस्ति ।  
अधा गुणोमां ब्रह्मचर्य उत्तम छे.  
Celibacy (Brahmacharya) is the best of all virtues.

ये दुःखितेभ्यः जनेभ्यः शान्तिं यच्छन्ति, शरणागतान् च रक्षन्ति,  
तैः पुरुषैः इमा पृथ्वी अलङ्कृता अस्ति ।  
जेओ दुःभी माणसोने शांति आपे छे अने शरणे आवेखानुं रक्षाण  
करे छे, ते पुरुषो वडे आ पृथ्वी शोभी रडी छे.  
The world is shining with those who give  
peace to persons in pain and distress and  
protect those who seek shelter.

यः जनः धर्मं त्यक्त्वा केवलं कामभोगान् सेवते, स कदा अपि सुखं न प्राप्नोति ।  
जे मनुष्य धर्मनो त्याग करीने इक्त कामभोगोने सेवे छे, ते क्यारे  
पण सुभ पाभी शक्तो नथी.  
Those who give up religion and only enjoy the  
pleasures of life, never attain happiness.

मङ्गलानां य सर्वेषां प्रथमं भवति मङ्गलम् ।  
सर्व मङ्गलोमां पडेकुं मङ्गल छे.  
It is the first auspicious of all auspicious.

यदा पुण्यं नश्यति, तदा सर्वं विपरीतं भवति ।  
ज्यारे पुण्यनो नाश थाय छे, त्यारे अधुं विपरीत थाय छे.  
When righteousness is over, everything be-  
comes adverse.

कुमारी सर्वासु कलासु निपुणा अस्ति ।  
कुमारी अधी कणाओमां डोशियार छे.  
A young girl is clever in all arts.

यो यादृग् व्यवस्यति, फलमपि स तादृग् लभते ।  
जे जेवा प्रकारनो प्रयत्न करे छे, ते इख पण तेवा प्रकारनुं भेणवे छे.  
The kind of effort one makes, begets the  
fruit of the same kind.

**-: गुजराती वाक्योनां प्राकृत-संस्कृत वाक्यो :-**

-: Prakrit-Sanskrit sentences of English sentences :-

इमे जणा के संति ?, क्तो आगच्छन्ति ?, तेसिं किं कज्जं अत्थि ?  
(इमे जनाः के सन्ति ?, कुतः आगच्छन्ति ?, तेषां किं कार्यम् अस्ति ?) ।

सो जणो इमेसिं बालाणं इमासिं च बालियाणं सब्वाइं फलाइं दाहीअ  
(स जनः एभ्यः बालेभ्यः आभ्यः च बालिकाभ्यः सर्वाणि फलानि अयच्छत) ।

इमं पुत्थयं कस्स अत्थि ?, तुज्झ तस्स वा ? (इदं पुस्तकं कस्य अस्ति ?, तव तस्य वा) ।

इमंमि संसारे कस्स जीविअं सहलं अत्थि ? (अस्मिन् संसारे कस्य जीवितं सफलम् अस्ति ?) ।

जंमि जीवते सज्जणा मुणिणो य जीवन्ति, जो य सया परोवयारी होइ, तस्स जीविअं सहलं अत्थि ।  
(यस्मिन् जीवति सज्जनाः मुनयः च जीवन्ति, यः च सदा परोपकारी भवति, तस्य जीवितं सफलम् अस्ति) ।

**पगलुं-१०नी पुरवणी**  
Supplementary of the Step-10

--: प्राकृत वाक्योना संस्कृत-गुजराती-ईंग्लिश वाक्यो :-

--: Sanskrit-Gujarati-English sentences of Prakrit sentences :-

यूयम् अत्र तिष्ठत ।  
तमे अहीं उभा रडो.

You stand over here.

अहम् उद्यमेन विना धनं न लभेय ।  
डुं मडेनत वगर धन मेणवतो नथी.

I do not achieve wealth without labour.

सत्यं वदेत् ।  
सायुं ढोलवुं जोईअे.

One must speak the truth.

मृषावादं न वदे: ।  
तुं ढोटुं न ढोल.

You do not speak a lie.

सत्यं प्रियं च परलोकहितं च वदेयु: नरा: ।  
माणसोअे सत्य प्रिय अने परलोकनुं डितकारी ढोलवुं जोईअे.  
People should have love for truth and should speak what is beneficial to other people.

त्वं मिथ्या कोपं मा कुरु, हितं च शृणु ।  
तुं डोगट कोध न कर अने डितकारी सांभण.

You just don't be furious, and listen to what is good/beneficial.

य: संसारात् तारक: अस्ति, तम् ईश्वरं मा निंद ।  
जे संसारथी तारनार छे ते ईश्वरनी तुं निंदा न कर.

You do not abuse the god who saves you from this world and leads to salvation.

यूयं पण्डिता: स्थ, तत: तत्त्वानि चिन्तयत ।  
तमे पंडित छो, माटे तत्त्वनो विचार करो.

You are a 'Pandit', Therefore think of spiritual knowledge.

लोभं सन्तोषेण मुञ्च ।  
लोभने संतोष वडे छोड.

Leave greediness by satisfaction.

**पगलुं-११नी पुरवणी**  
Supplementary of the Step-11

--: प्राकृतवाक्योना संस्कृत-गुजराती-ईंग्लिश वाक्यो :-

--: Sanskrit-Gujarati-English sentences of Prakrit sentences :-

उपाध्याय: चतुर्भ्य: श्रमणेभ्य: वाचनां ददाति ।  
उपाध्याय यार साधुओने वाचना आपे छे.

Upaadhyaya is preaching/discoursing to four Saints.

पञ्च पाण्डवा: सिद्धगिरौ निवर्णं प्राप्नुवन् ।  
पांच पांडवो सिद्धगिरि उपर भोक्ष पाभ्या.

Five Pandawas attained salvation on 'Siddhagiri'.

नभसि सप्तानाम् ऋषीणां सप्त तारकाणि दृश्यन्ते ।  
आकाशमां सात ऋषिओना सात तारा देभाय छे.

Seven stars of seven sages are seen in the sky.

सिद्धा: भगवन्त: अष्टकर्मभि: रहिता भवन्ति ।  
सिद्ध भगवान आठ कर्मथी रहित डोय छे.

Siddh Bhagwan' is destitute of eight karmas.

कुमारपाल: नृप: अष्टादशसु देशेषु जीवदयाम् अपालयत् ।  
कुमारपाल राजाअे अठार देशोमां जिवदया पणावी डती.

King Kumarpal had fostered 'Jivadaya' (Kindness to living beings) in eighteen countries.

चत्वारि अष्ट दश द्वौ च वन्दिता: जिनवरा: चतुर्विंशतिम् ।  
यार आठ दश अने ढे अेम योवीस जिनेश्वर वंदन कराया.

Four, eight, ten and two like that 24 Jineshwars are prayed and bowed to.

चत्वारि मङ्गलानि ।  
यार मंगल छे.

There are four auspicious things.

एष: पञ्च नमस्कार: ।  
आ पांच नमस्कार.

These are five Namaskars.

**-: गुजराती वाक्योनां प्राकृत-संस्कृत वाक्यो :-**

-: Prakrit-Sanskrit sentences of English sentences :-

एअम्मि उज्जाणे चउदह अंबा, तेरस लिंबा, पण्णरस कयलीओ, बारस चंपआ सन्ति ।

(एतस्मिन् उद्याने चतुर्दश आम्राः, त्रयोदश निम्बाः, पञ्चदश कदल्यः, द्वादश चम्पकाः सन्ति) ।

जइणा छ दब्बाणि, अट्ट कम्माइं नव तत्ताइं मन्न्ति ।

(जैनाः षट् द्रव्याणि, अष्टौ कर्माणि, नव तत्त्वानि मन्यन्ते) ।

तम्मि खित्ते एगारह धेणूओ, अट्टारह महिसीओ, सत्तरस अजा चरन्ति ।

(तस्मिन् क्षेत्रे एकादश धेनवः, अष्टादश महिष्यः, सप्तदश अजाः चरन्ति) ।

सयेसु जिणालयेसु सहस्साओ पडिमाओ लक्खा जणा अच्चन्ति ।

(शतेषु जिनालयेषु सहस्राः प्रतिमाः लक्षाः जनाः अर्चन्ति)।

पढमाइ पाइयविन्नाणबालपोथीइ अट्टमंगलाणि, चउदस सुमिणाणि, अट्ट पाडिहेराइं, चउवीस लंछणानि सन्ति ।

(प्रथमायां प्राकृतविज्ञान-बालपोथ्यां अष्टमङ्गलानि, चतुर्दश स्वप्नानि, अष्टप्रातिहार्याणि, चतुर्विंशतिः लाञ्छनानि सन्ति) ।

**-: अंक विनोद :-**

-: Numbers Joy :-

①		②		③				
१	-	एग	२	-	दो	४	-	चउ
३	-	त्ति	३	-	त्ति	५	-	पंच
५	-	पंच	६	-	छ	६	-	छ
७	-	सत्त	७	-	सग	७	-	सत्त
९	-	नव	१०	-	दस	१२	-	बारस
११	-	एगादस	११	-	एगारह	१३	-	तेरह
१३	-	तेरस	१४	-	चउदस	१४	-	चउदह
१५	-	पण्णरस	१५	-	पण्णरह	१५	-	पण्णरस
१७	-	सत्तरस	१८	-	अट्टारसह	२०	-	वीसा
१९	-	एगूणवीसा	१९	-	एगूणवीसा	२१	-	एक्कवीसा
२१	-	एगवीसा	२२	-	बावीसा	२२	-	बावीसा
२३	-	तेवीसा	२३	-	तेवीसा	२३	-	तेवीसा
२५	-	पणवीसा	२६	-	छब्बीसा	२८	-	अट्टावीसा
२७	-	सत्तावीसा	२७	-	सगवीसा	२९	-	अउणतीसा
२९	-	एगूणतीसा	३०	-	तीसा	३०	-	तीसा
३१	-	एगतीसा	३१	-	एक्कतीसा	३१	-	इक्कतीसा
३३	-	तेत्तीसा	३४	-	चउतीसा	३६	-	छत्तीसा
३५	-	पणतीसा	३५	-	पणतीसा	३७	-	सत्ततीसा
३७	-	सत्ततीसा	३८	-	अडतीसा	३८	-	अट्टतीसा
३९	-	एगूणचत्तालीसा	३९	-	एगूणचत्तालीसा	३९	-	एगूणचत्तालीसा
४१	-	एगचत्तालीसा	४२	-	बेचत्तालीसा	४४	-	चउचत्तालीसा
४३	-	त्तिचत्तालीसा	४३	-	तेआलीसा	४५	-	पणयालीसा
४५	-	पणचत्तालीसा	४६	-	छचत्तालीसा	४५	-	छायालीसा
४७	-	सत्तचत्तालीसा	४७	-	सत्तयालीसा	४७	-	सगयाला
४९	-	एगूणपण्णासा	५०	-	पण्णासा	५२	-	दुष्पण्णासा
५१	-	एगपण्णासा	५१	-	एगपण्णासा	५३	-	तेवण्णा
५३	-	त्तिपण्णासा	५४	-	चउपण्णासा	५४	-	चोवण्णा
५५	-	पंचपण्णासा	५५	-	पणपण्णासा	५५	-	पणपण्णा
५७	-	सत्तपण्णासा	५८	-	अट्टावण्णा	६०	-	सट्टि
५९	-	एगूणसट्टि	५९	-	अउणसट्टि	६१	-	एक्कसट्टि
६१	-	एगसट्टि	६२	-	बासट्टि	६२	-	बावट्टि
६३	-	तेसट्टि	६३	-	तेवट्टि	६३	-	तेसट्टि

## -: अंकविणोअपद्धई :-

छ सेणीओ संति, तासु एगतो तेवट्टिं (१-६३) जाव कंपि अंकं धारह, सो अंको जासु सेणिसु होइ, तासु सेणिसु जो पढमो अंको होइ, तस्स तस्स अंकस्स गणना कज्जा, जा गणना होइ, सा तस्स धारिओ अंको जाणियव्वो ।

जहा - विसइअंको (२०) धारिओ, सो तईयाइ, पंचमीइ य सेणिइ अत्थि, तईयाइ सेणिइ उवरि चउअंको (४) अत्थि, पंचमीइ सेणिइ उवरि सोलसअंको (१६) अत्थि, ताण दोण्हं अंकाण गणनाइ धारिओ अंको (२०) होइ ।

## -: अंक विनोद :-

### -: Numbers Joy :-

८ - अट्ट	१६ - सोलस	३२ - बत्तीसा
९ - नव	१७ - सत्तरह	३३ - तित्तीसा
१० - दह	१८ - अट्टारस	३४ - चोत्तीसा
११ - एगादस	१९ - एगूणवीसा	३५ - पणतीसा
१२ - दुवालस	२० - बीसा	३६ - छत्तीस
१३ - तेरस	२१ - इक्कवीसा	३७ - सत्ततीसा
१४ - चोदह	२२ - बावीसा	३८ - अट्टतीसा
१५ - पण्णरह	२३ - तेवीसा	३९ - एगूणचत्तालीसा
२४ - चउवीसा	२४ - चोवीसा	४० - चत्तालीसा
२५ - पणवीसा	२५ - पणवीसा	४१ - इक्कचत्तालीसा
२६ - छवीसा	२६ - छवीसा	४२ - बायाला
२७ - सत्तावीसा	२७ - सगवीसा	४३ - तिचत्तालीसा
२८ - अट्टवीसा	२८ - अडवीसा	४४ - चउआला
२९ - एगूणतीसा	२९ - अउणतीसा	४५ - पणचत्तालीसा
३० - तीसा	३० - तीसा	४६ - छचत्तालीसा
३१ - एगतीसा	३१ - एक्कतीसा	४७ - सत्तयालीसा
४० - चत्तालीसा	४८ - अट्टचत्तालीसा	४८ - अडयालीसा
४१ - एक्कचत्तालीसा	४९ - अउणापण्णा	४९ - अउणपण्णा
४२ - बायालीसा	५० - पंचासा	५० - पण्णासा
४३ - तेआला	५१ - एक्कपण्णासा	५१ - एगावण्णा
४४ - चउयालीसा	५२ - बावण्णा	५२ - दुप्पण्णासा
४५ - पणयाला	५३ - तिपण्णासा	५३ - तेवण्णा
४६ - छायाला	५४ - चउवण्णा	५४ - चउपण्णासा
४७ - सत्तचत्तालीसा	५५ - पंचावण्णा	५५ - पणपण्णासा
५६ - छप्पण्णा	५६ - छप्पण्णासा	५६ - छप्पण्णा
५७ - सत्तावण्णा	५७ - सत्तपण्णासा	५७ - सत्तावण्णा
५८ - अट्टापण्णासा	५८ - अडवण्णा	५८ - अट्टावण्णा
५९ - एगूणसट्टि	५९ - अउणसट्टि	५९ - एगूणसट्टि
६० - सट्टि	६० - सट्टि	६० - सट्टि
६१ - इक्कसट्टि	६१ - एगसट्टि	६१ - एक्कसट्टि
६२ - बासट्टि	६२ - बावट्टि	६२ - बासट्टि
६३ - तेवट्टि	६३ - तेसट्टि	६३ - तेवट्टि

**-: प्राकृत वाक्योनां संस्कृत-गुजराती-ईंग्लिश वाक्यो :-**

**-: Sanskrit-Gujarati-English sentences of Prakrit sentences :-**

इदं मम अस्ति, इदं च तव अस्ति, इति लघुचेतसां भवति, महात्मानां  
तु सर्वं जगद् आत्मीयम् एव भवति ।

આ મારું છે અને આ તેનું છે. એ પ્રમાણે હલકા મનવાળાઓને  
હોય છે. પણ મહાત્માઓને તો આખું જગત પોતાનું જ છે.

**This is mine and this is yours is understood  
by lower category of people, but for mahat-  
mas' whole world is their own.**

युवयोः सत्यव्रतः कः अस्ति ? ।

તમારામાં સત્યવાદી કોણ છે ?

**Who is truthful from among you all ?**

हे प्रभो ! तव चरणानां शरणं गृहीत्वा बहवः जनाः संसारं तरन्ति ।  
હે પ્રભુ ! તમારા ચરણનું શરણ લઈને ઘણા લોકો સંસાર તરે છે.

**Oh God ! many people cross the worldly  
ocean by taking your shelter.**

जिनस्य मते एकादश अङ्गानि, द्वादश उपाङ्गानि, षट् छेदग्रन्थाः,  
दश प्रकीर्णकानि, चत्वारि मूलसूत्राणि नन्दिसूत्र-अनुयोगद्वारे च द्वे  
इति पञ्चचत्वारिंशद् आगमाः सन्ति ।

જિનેશ્વરના મતમાં અગિયાર અંગો, બાર ઉપાંગો, છ છેદ ગ્રંથો,  
દશ પયણા, ચાર મૂલસૂત્રો, નંદિસૂત્ર અને અનુયોગ દ્વાર એ બે,  
એમ પીસતાલીશ આગમો છે.

**According to Jineshwar, there are 11 angas,  
12 upaanga's, 6-Chhedgranth, 10 payanna,  
4-mulsutra, 1 Nandisutra and one Anuyog dwar  
like that there are 45 Aagams.**

भगवन्तः ! धर्मस्य उपदेशेन यूयं मयि अनुग्रहम् अकुरुत ।

હે ભગવાન ! ધર્મના ઉપદેશથી તમોએ મારી ઉપર અનુગ્રહ કર્યો છે.

**Oh god ! you have obliged me by religious preachings.**

तिष्ठतु दूरे मन्त्रः, तव प्रणामः अपि बहुफलः भवति ।

મંત્ર દૂર રહો, તમને કરેલ પ્રણામ પણ ઘણા ફળવાળો છે.

**Keep aside the 'mantras' even the Saluta-  
tion done to you is very fruitful.**

गुरवः सदा अस्मान् रक्षन्तु ।

ગુરુઓ હંમેશા અમારી રક્ષા કરો.

**May teachers always protect us.**

यूयम् अत्र तिष्ठत, वीरं वयम् अर्चामः ।

તમે અહી ઉભા રહો, અમે વીર ભગવાનની પૂજા કરીએ.

**You wait over here. We worship our great  
lords.**

अहं न करोमि रोषम् ।

હું ક્રોધ કરતો નથી.

**I'm not getting angry.**



**-: પ્રાકૃત વાક્યોનાં સંસ્કૃત-ગુજરાતી-ઇંગ્લિશ વાક્યો :-**

-: Sanskrit-Gujaraati-English sentences of Prakrit sentences :-

અહં સંસારસ્ય દુઃખેભ્યઃ વિભેમિ, તતઃ દીક્ષાં ગ્રહીષ્યામિ ।  
હું સંસારના દુઃખોથી બીઉં છું. માટે દીક્ષા ગ્રહણ કરીશ.  
I am afraid of the miseries of the worldly life. Therefore I shall accept renunciation.

અદ્ય સાધવઃ નગરાત્ વિહરિષ્યન્તિ ।  
આજે સાધુઓ નગરમાંથી વિહાર કરશે.  
Today the saints (saadhus) will move from this city.

ઉદ્યાને અદ્ય યાસ્યામઃ, તત્ર ચ સરસિ જાતાનિ પદ્માનિ જિનેન્દ્રાણામ્  
અર્ચનાય ગ્રહીષ્યામઃ ।  
આજે અમે ઉદ્યાનમાં જઈશું અને ત્યાં સરોવરમાં ઉગેલા કમળોને  
જિનેશ્વરોની પૂજા માટે ગ્રહણ કરશું.  
Today we shall go to the garden and there we shall get the lotuses grown in the lake for worshipping the Jineshwar.

યદિ સઃ દુર્જનઃ ભવિષ્યતિ, તદા પરસ્ય નિન્દયા તોક્ષ્યતિ ।  
જો તે દુર્જન હશે, તો બીજાની નિંદા વડે આનંદ પામશે.  
If he is an evil person, he will feel happy by criticising others.

પૂર્ણિમાયાં મૃગાઙ્કઃ અતીવ વિરાજિષ્યતિ ।  
પુનમે ચંદ્ર ઘણો શોભશે.  
Moon will look very beautiful on full moonnight.

વિદ્યાર્થિનો અધ્યયનાય પાઠશાલાં યાસ્યન્તિ ।  
વિદ્યાર્થીઓ ભણવા માટે પાઠશાળાએ જશે.  
Students will go to school to study.

યૂયં જ્ઞાનેન પण्डिता भविष्यथ ।  
તમે જ્ઞાન વડે પંડિત થશો.  
You shall become a scholar by knowledge.

સઃ ત્યાગી અસ્તિ, તતઃ દીનેભ્યઃ દાનં દાસ્યતિ ।  
તે ત્યાગી છે, માટે ગરીબોને દાન આપશે.  
He is generous therefore, he shall donate to the poor.

માત્રા પિત્રા ચ સહ જિનાલયે ગમિષ્યામિ ચૈત્યવન્દનં ચ કરિષ્યામિ ।  
માતા અને પિતાની સાથે જિનાલયમાં જઈશ અને ચૈત્યવંદન કરીશ.  
I will go with father and mother to Jinaalaya and do 'Chhaityavandan'.

**-: ગુજરાતી વાક્યોનાં પ્રાકૃત-સંસ્કૃત વાક્યો :-**

-: Prakrit-Sanskrit sentences of English sentences :-

અહં સીસાણમુવણસં કરિસ્સં । (અહં શિષ્યાણામ્ ઉપદેશં કરિષ્યામિ) ।  
તુમ્હે ધમ્મેણ સગ્ગં સિવં વ લહિસ્સહ । (યૂયં ધર્મેણ સ્વર્ગં શિવં વા લપ્સ્યથ) ।  
જહ અમ્હે પાવાઈં નિંદિસ્સામો, તયા સુહિણો હોહિસ્સામુ ।  
(યદિ વયં પાપાનિ નિન્દિષ્યામઃ, તદા સુખિનઃ ભવિષ્યામઃ) ।

હં સત્તુજયં ગચ્છિસ્સં, પડિમાઓ પુપ્ફેહિં અચ્ચિસ્સામિ, જીવિઅં ચ સહલં કરિસ્સામિ ।  
(અહં શત્રુજયં ગમિષ્યામિ, પ્રતિમાઃ પુષ્પૈઃ અર્ચિષ્યામિ, જીવિતં ચ સફલં કરિષ્યામિ) ।

તુમ્હે બીયાઈ પાઈયવિન્નાણબાલપોથીઈ તીસા પાયે, તર્હયાઅ ઇગૂણવીસા પાયે, ચઉત્થીઈ તેરસ પાયે મળીઅ, અહુણા સુહુ પરિસ્સમેણ પાઈયભાસાઈ પંડિઆ હોહિસ્સહ ।  
(યૂયં દ્વિતીયાયાં પ્રાકૃતવિજ્ઞાનબાલપોથ્યાં ત્રિંશત્ પાદાન્, તૃતીયાયામ્ ઇકોનવિંશત્ પાદાન્, ચતુર્થ્યા ત્રયોદશ પાદાન્ અમળત, અધુના સુષ્ટુ પરિશ્રમેણ પ્રાકૃતભાષાયાં પण्डिताः भविष्यथ) ।

૩૧

*અહ્વકમ્	(અતિ + ક્રમ્)	ઉલ્લંઘન કરવું.	To cross the limit.
અર્ધવ	અ	(અતીવ)	અત્યંત.
અઓ	અ	(અતઃ)	એથી.
અંગ	ન	(અઙ્)	અંગ.
અંગુલી	સ્ત્રી	(અઙ્ગુલી)	આંગળી.
અંતકાલ	ન	(અન્તકાલ)	છેલ્લો સમય.
અંધ	વિ.	(અન્ધ)	આંધળો.
અંબ	પું.	(આમ્ર)	આંબો.
અંબફલ	પું.ન.	(આમ્રફલ)	કેરી.
અંસુ	ન.	(અશ્રુ)	આંસુ.
અવક	પું.	(અર્ક)	સૂર્ય.
અગ્નિ	પું.	(અગ્નિ)	અગ્નિ.
*અચ્ચ	(અર્ચ)	પૂજવું.	To worship.
અચ્ચણ	ન.	(અર્ચન)	પૂજા.
અચ્ચણા	સ્ત્રી.	(અર્ચના)	પૂજા.
અચ્છરસા	સ્ત્રી.	(અપ્સરસ)	અપ્સરા.
અજા	સ્ત્રી.	(અજા)	બકરી.
અજિણ્ણ	ન.	(અજીણ)	અપચો.
અજીવ	પું.	(અજીવ)	જડ.
અજ્જ	અ.	(અઘ)	આજ.
અઙ્ગયણ	ન.	(અધ્યયન)	અધ્યયન.
અટ્ટ	વિ.	(અષ્ટન)	આઠ.
અટ્ટારસ	વિ.	(અષ્ટાદશન)	અઠાર.
અણગારિયા	સ્ત્રી.	(અનગારિતા)	સાધુપણું.
અણુઓગદાર	ન.	(અનુયોગદાર)	અનુયોગદાર.
અણુગ્ગહ	પું.	(અનુગ્રહ)	ઉપકાર.
અણુસિદ્ધિ	સ્ત્રી.	(અનુશિષ્ટિ)	અનુશાસન.
અણ્ણ	પું.	(અન્ય)	અન્ય.
અત્થ	અ.	(અત્ર)	અહીં.
અત્થિઅ	વિ.	(આસ્તિક)	આસ્તિક.
અન્ન	સ.	(અન્ય)	બીજું.
અન્નાણિ	વિ.	(અજ્ઞાનિન)	અજ્ઞાની, મૂર્ખ.
અપૂય	પું.	(અપૂપ)	માલપૂઓ.
અપ્પ	પું.	(આત્મન)	પોતે.
અપ્પકેર	વિ.	(આત્મીયમ્)	પોતાનું.
અબ્ધ	ન.	(અબ્ધ)	વાદળું.
અબ્ધિંતર	ન.	(અભ્યન્તર)	અંદરનું.
અભય	પું.	(અભય)	અભયકુમાર.
અમર	પું.	(અમર)	મરે નહિ તે, દેવ.

અમિઅ	ન.	(અમૃત)	અમૃત.	Nectar (A very sweet immortalising drink of gods.
અમ્મા	સ્ત્રી.	(અમ્બા)	મા.	Mother.
અય	ન.	(અયસ)	લોહું.	Iron.
અરિહંત	પું.	(અર્હત)	તીર્થંકર.	Tirthankar.
અલંકિય	વિ.	(અલંકૃત)	શોભિત.	Decorated.
*અવ+મન્		(અવ+મન્ય)	અવજ્ઞા કરવી.	To Insult, To disregard.
અવર	સ.	(અપર)	પશ્ચિમનું.	Western
અવરા	સ્ત્રી.	(અપરા)	પશ્ચિમ દિશા.	West.
અવિ	અ.	(કિમ્)	શું.	What.
*અસ્	ન.	(અસ્)	હોવું, થવું.	To be, To become.
અસણ	ન.	(અશન)	ભોજન.	Meal.
અસંજમ	પું.	(અસંયમ)	અસંયમ.	Uncontrollable.
અસાય	ન.	(અસાત)	પીડા, દુઃખ.	Pain, Sorrow.
અસાર	વિ.	(અસાર)	નિર્થક, સાર વિનાનું	Useless, futile, meaningless.
અસોગવચ્છ	પું.	(અશોકવૃક્ષ)	અશોકવૃક્ષ.	Ashoka Tree.
અહમ	વિ.	(અધમ)	અધમ.	Mean.
અહિય	વિ.	(અધિક)	ધણું.	Much.
અહુણા	આ.	(અધુના)	હવે.	Now.
અહેલ્લ	પું.	(અલ્લાહ)	ઈશ્વર.	God.
<b>૩૨</b>				
આઈચ્ચ	પું.	(આદિત્ય)	સૂર્ય.	Sun.
આઈચ્ચમુહી	સ્ત્રી.	(આદિત્યમુખી)	સૂરજમુખી.	Sunflower.
*આ+ગચ્		(આ+ગમ્)	આવવું.	To come.
આગમ	પું.	(આગમ)	આગમ.	Scriptures, Agamas.
આણા	સ્ત્રી.	(આજ્ઞા)	આદેશ.	Command.
આયવ	પું.	(આતપ)	તડકો.	Sunshine.
આયાર	પું.	(આચાર)	આચાર.	Behaviour.
આરત્તિય		(આરાત્રિક)	આરતી.	Sacred Lamp.
આરિય	પું.	(આર્ય)	સજ્જન.	Gentleman.
આવયા	સ્ત્રી.	(આપદ)	આપદા, પીડા.	Adversity, Pain.
આવસ્સય	ન.	(આવશ્યક)	આવશ્યક.	Necessary, Essential.
આવુત્ત	પું.	(ભગિનીપતિ)	બનેવી.	Sister's Husband.
આસ	પું.	(અશ્વ)	ઘોડો.	Horse.
આસણ	ન.	(આસન)	આસન.	Seat.
આસાયણા	સ્ત્રી.	(આશાતના)	વિપરીત વર્તન.	Adverse act.

आसिसा	स्त्री.	(आशिष)	आशीर्वाद.	Blessing.
आसीवअ	पुं.	(तन्तुवाय)	दरज.	Tailor.
*आहर्		(आ+ह)	आहार करवुं.	To eat.
आहार	पुं.	(आधार)	आधार, आश्रय.	Support, Shelter.

### इ

इंद्र	पुं.	(इन्द्र)	इन्द्र.	Lord Indra.
इंद्रिय	न.	(इन्द्रिय)	इन्द्रिय.	Sense.
इंदु	पुं.	(इन्दु)	यंद्र.	Moon.
*इच्छ		(इच्छ)	इच्छवुं.	To wish, To desire.
इत्थी	स्त्री.	(स्त्री)	नारी.	Lady.
इम	स.	(इदम्)	आ, ते.	This, that.
इह	अ.	(इह)	अहींया.	Here.

### ई

ईसर	पुं.	(ईश्वर)	भगवान.	God.
-----	------	---------	--------	------

### उ

उत्कृष्ट	वि.	(उत्कृष्ट)	उत्कृष्ट.	Best.
उज्जम	पुं.	(उद्यम)	उद्यम.	Effort.
उज्जाण	न.	(उद्यान)	बाग.	Garden.
उट्ट	पुं.स्त्री.	(उष्ट्र)	उट.	Camel.
उष्णाल	न.	(उष्णकाल)	उनाथो.	Summer.
उत्तर	स.	(उत्तर)	उत्तरनुं.	Of north, Northern
उत्तम	वि.	(उत्तम)	श्रेष्ठ.	Best.
उदहि	पुं.	(उदधि)	समुद्र.	Sea.
*उद्दाल		(उद्+छिद्र)	छीनवी लेवुं.	To snatch.
उपासग	पुं.	(उपासक)	उपासना करनार.	Worshipper.
उर	पुं.न.	(उरस)	छाती.	Chest.
उवएस	पुं.	(उपदेश)	उपदेश.	Preaching.
उवंग	न.	(उपाङ्ग)	उपाङ्ग.	Upanga.
उवज्जाय	पुं.	(उपाध्याय)	उपाध्याय.	Upadhyaya
*उव+दिस		(उप+दिश)	उपदेश आपवो.	To preach.
उवरि	अ.	(उपरि)	उपर.	Upon.
उवस्सय	पुं.	(उपाश्रय)	उपाश्रय.	Jain Monastery.
उवाहि	पुं.स्त्री	(उपाधि)	उपाधि.	Degree.

### ऊ

ऊरण	पुं.	(उरभ्र)	धेदुं.	Sheep.
-----	------	---------	--------	--------

### ए

एअ	स.	(एतद्)	आ.	This.
एग, एअ,	त्रि.	(एक)	એક.	One.
एगादश, एगारह	त्रि.	(एकादशन्)	अग्यार.	Eleven.
एगिदिय	वि.	(एकेन्द्रिय)	એક ઇन्द्रियवाणो જીવન.	Living creatures with one sense.
एत्थ	अ.	(अत्र)	अहीं.	Here.
एरावण	पुं.	(ऐरावण)	ईंद्रनो छाथी.	Indra's Elephant.
एव	अ.	(एव)	नक्की.	Sure.

### ओ

ओंकार	पुं.	(ओङ्कार)	ओंकार.	OM
ओसठ	न.	(औषध)	औषध.	Medicine.

### क

क	स.	(किम्)	शुं, कोश !	What, Who.
कइ	पुं.	(कवि)	कवि.	Poet.
कंठ	पुं.	(कण्ठ)	गणुं.	Neck.
कंद	पुं.	(स्कन्द)	गणपति.	Lord Ganesh.
*कंप्		(कम्प)	कंपवुं.	To shiver.
कज्ज	पुं.	(कार्य)	काम, काज.	Work.
कट्ट	न.	(काष्ठ)	लाकडुं.	Wood.
कण्ण	पुं.न.	(कर्ण)	कान.	Ear.
कण्ण	पुं.	(कर्ण)	कर्ण.	Karna.
कत्तार, कत्तु	पुं.	(कर्तृ)	करनार.	One who does, doer.
कमल	न.	(कमल)	कमल.	Lotus.
कम्म	न.	(कर्मन्)	कर्म.	Deeds.
कयण्णु	पुं.	(कृतज्ञ)	कृतज्ञ.	To be obliged.
कयर	वि.	(कतर)	कयो.	Which ?
कयर	स.	(कतर)	केटलुं.	How much.
कयलीफल		(कदलीफल)	केलुं.	Banana.
कया	अ.	(कदा)	क्यारे.	When.
*कर्		(कृ)	करवुं.	To do.
कलस	पुं.	(कलश)	कुंभ.	Pitcher.
कला	स्त्री.	(कला)	कला.	Art.
कलिआ	स्त्री.	(कलिका)	कणी.	A bud.
कल्लाण	पुं.न.	(कल्याण)	कल्याण.	Welfare.
कवि	पुं.	(कपि)	वानर.	Monkey.
*कहू		(कथ)	कडेवुं.	To say.
कहं	अ.	(कथम्)	शा माटे ?	Why ?
कहा	स्त्री.	(कथा)	कथा.	Story.
कहिं	अ.	(कुत्र)	क्यां ?	Where.
काउस्सग	पुं.	(कायोत्सर्ग)	कायानो त्याग.	Sacrifice of one's body.
काग	पुं.	(काक)	कागडो.	Crow.
काम	पुं.	(काम)	ईच्छा.	Wish.
कामभोअ	न.	(कामभोग)	कामभोग.	Enjoyment.
काय	पुं.	(काय)	शरीर.	Body.
कायव्व	वि.	(कर्तव्य)	करवा लायक.	Worth doing.
काल	पुं.	(काल)	काल, समय.	Period, Time.
किं	अ.	(किम्)	शुं ?	What ?
किंकर	पुं.	(किङ्कर)	थाकर.	Servant.
किंतु	अ.	(किन्तु)	पइ.	But.
किंसुअ	न.	(किंशुक)	केसुडो.	Kesudo.
*किण्		(क्री)	परीदवुं.	To buy.
किरिया	स्त्री.	(क्रिया)	क्रिया.	An act, deed.
किवा	स्त्री.	(कृपा)	दया.	Kindness.
किसरा	स्त्री.	(कूसरा)	पीयडी.	Khichadi.
कुंभ	पुं.	(कुम्भ)	कणश.	Pitcher
कुंभआर	पुं.	(कुम्भकार)	कुंभार.	Potter.
कुंभार	पुं.	(कुम्भकार)	कुंभार.	Potter.
कुक्कुड	पुं.	(कुक्कुट)	कुक्कुडो.	Cock.

कुगड़	स्त्री.	(कुगति)	भराभ गति.	Interior Life.
कुच्छि	पुं. स्त्री.	(कुक्षि)	पेट.	Stomach.
*कुञ्ज		(कुञ्ज)	क्रोध करवो.	To get angry.
कुठार	पुं.	(कुठार)	कुडाडो.	Axe.
कुतो, कओ	अ.	(कुतः)	क्यांथी.	from where.
कुमार	पुं.	(कुमार)	कुमार.	A young boy.
कुमारवाल	पुं.	(कुमारपाल)	कुमारपाल.	Kumaarpaal.
कुमारी	स्त्री.	(कुमारी)	कुंवारी कन्या.	An unmarried girl.
कुम्भ	पुं.	(कुम्भ)	कायभो.	Tortoise.
कुल	न.	(कुल)	कुल.	Family.
कुलवड	पुं.	(कुलपति)	कुलनो राजा.	Chief of Family.
कणइ	अ.	(केनचित्)	कोई वडे.	By somebody.
केवलं	अ.	(केवलम्)	डेवण, इक्त.	Only.
केवलि	पुं.	(केवलिन)	डेवणी.	Who has attained kevalgnan.

कोइल	पुं.	(कोकिल)	कोयल.	Cuckoo.
कोंच	पुं.	(क्रोञ्च)	कोंच पक्षी	Kaauncha Bird.
को	स.	(कः)	कोश.	Who ?
कोड	पुं.	(क्रोड)	भोणो.	Lap.
कोलिअ	पुं.	(कोलिक)	करोणियो.	Spider.
कोसा	स्त्री.	(कोशा)	वेश्यानुं नाम.	Kosha-Name of a prostitute.
कोह	पुं.	(क्रोध)	कोप.	Rage, Anger.

### ख

खंध	पुं.	(स्कन्ध)	भतो.	Shoulder.
खग	पुं.	(खड्ग)	तलवार.	Sword.
खगि	पुं.	(खड्गिन्)	गेंडो.	Rhinoceros.
खत्तिय	पुं.	(क्षत्रिय)	क्षत्रिय.	Kshatriya.
खमा	स्त्री.	(क्षमा)	क्षमा.	forgiveness.
खमासमण	पुं.	(क्षमाश्रमण)	साधु.	Saint, Monk.
खल	पुं.	(खल)	भराभ भाइस.	Bad Man.
*खाय्		(खाद्)	भावुं, जमवुं.	To eat.
खित्तेवया	स्त्री.	(क्षेत्रदेवता)	क्षेत्र देवता.	Deity of the area.
खीण	वि.	(क्षीण)	दुर्बल.	Weak.

### ग

गइ	स्त्री.	(गति)	गति.	Movement of life.
गंगा	स्त्री.	(गङ्गा)	गंगा नदी.	River Ganga.
*गच्छ्		(गच्छ्)	जवुं.	To Go.
गणि	पुं.	(गणिन्)	गणधर.	Ganadhara.
गय	पुं.	(गज)	डाथी.	Elephant
गयण	न.	(गगन)	आकाश.	Sky.
*गह्		(ग्रह)	ग्रहण करवुं.	To gain.
गहिऊण	अ.	(गृहीत्वा)	ग्रहण करीने.	By holding, By accepting.
गीयत्थ	पुं.	(गीतार्थ)	समाचारी ज्ञानार साधु.	Saint who knows about the duties he has to perform.

*गिण्ह		(ग्रह)	ग्रहण करवुं.	To accept.
गिम्ह	पुं.	(ग्रीष्म)	उनाणो.	Summer.
गिरा	स्त्री.	(गिर)	वाणी.	Language, Speech.
गुण	पुं.	(गुण)	गुण.	Property.
गुणट्टाण	न.	(गुणस्थान)	गुणोनुं स्थान.	Place of qualities.
गुणि	पुं.	(गुणिन्)	गुणवाणो.	Virtuous, of good character.
गुरु	वि.	(गुरु)	भोटुं.	Big.
गुरु	पुं.	(गुरु)	गुरुज, वडील.	Elder, Teacher.
गुवारी	स्त्री.	(जूणाहवय)	जुवार.	Jowar.
गेह	पुं. न.	(गृह)	घर.	House.
गोयम	पुं. पुं.	(गौतम)	गौतमस्वामी.	Gautamswami
गोहूम	पुं.	(गोधूम)	धंउं.	Wheat.

### घ

घंचिअ	पुं.	(घूसर)	घांथी.	Oilman.
घड	पुं.	(घट)	घडो.	Pot.
घर	न.	(गृह)	घर.	House.
घरोइल्ली	स्त्री.	(गृहोलिका)	गिरोणी.	Wall Lizard.
घूअ	पुं. स्त्री.	(घूक)	धुवड.	Owl.

### च

चइत्त	पुं. न.	(चैत्य)	जिनमंदिर.	Jain Temple.
चइत्ता	अ.	(त्यक्त्वा)	छोडीने.	Released.
चउ	वि.	(चतुर)	चार.	Four.
चउहस, चउदह	वि.	(चतुर्दशन्)	चौद.	Fourteen.
चउरिंदिय	वि.	(चतुरिन्द्रिय)	चार इन्द्रियवाणो जव.	Living creatures with four sense.
चंद	पुं.	(चन्द्र)	चांदो.	Moon.
चंदिआ	स्त्री.	(चन्द्रिका)	चांदनी.	Moonlight.
चंपअ	पुं.	(चम्पक)	चंपो.	Champa.
च, य	अ.	(च)	अने.	And.
*चक्ख्		(आ+स्वाद)	चापवुं, स्वाद लेवो.	To taste.
चक्खु	पुं. न.	(चक्षुष)	नेत्र, आंभ.	Eyes.
चडआ-गा	स्त्री.	(चटका)	चकली.	Sparrow.
चणय	पुं.	(चणक)	चणा.	Gram.
चम्मगार	पुं.	(चर्मकार)	भोथी.	Cobbler.
*चय्		(चय्)	त्याग करवो.	To sacrifice.
*चर्		(चर्)	यालवुं, यरवुं.	To walk, To graze.
चरण	पुं. न.	(चरण)	पग.	Leg.
चरित्त	न.	(चरित्र)	चरित्र.	Character.
*चल्		(चल्)	यालवुं.	To walk.
चाइ	वि.	(त्यागिन्)	त्यागी.	One who has renounced everything.
चामर	पुं. न.	(चामर)	चामर.	Chaamara.

चारित्त	न.	(चारित्र)	संयम.	Control, restraint.
चिअ	अ.	(एव)	नक्की.	Sure.
चिइवंदण	न.	(चैत्यवंदन)	चैत्यवंदन.	Chaityavandan. Prayer.
*चिंत		(चिन्त)	चित्तन करवुं, विचारवुं.	To meditate, To think.
*चिट्ठ		(स्था=तिष्ठ)	उत्था रहवुं.	To stand.
*चिण्		(चि)	अेकठुं करवुं.	To collect.
चित्तगार	पु.	(चित्रकार)	चित्रकार.	Painter.
चेइअ	न.	(चैत्य)	चैत्य.	Temple, Dearaasar, Jinalaya.
चोर	पुं.	(चौर)	चोर.	Thief.

### छ

छ	वि.	(षष्)	छ.	Six
छत्त	न.	(छत्र)	छत्र.	An ornamental Umbrella.
छत्त	पुं.	(छात्र)	विद्यार्थी.	Male student.
छत्ता	स्त्री.	(छात्रा)	विद्यार्थीनी.	Female student.
छप्पअ	पुं.	(षट्पद)	भमरो.	Wasp.
छाया	स्त्री.	(छाया)	छाया.	Shadow.
छाल	पुं.	(छाग)	बोकडो.	Goat.
छुहा	स्त्री.	(क्षुधा)	तरस.	Hunger.
छेयगंध	न.	(छेदग्रन्थ)	छेदग्रन्थ.	Chhed-Grantha.

### ज

ज	स.	(यद्)	जे.	Whoever.
जइ	पुं.	(यति)	योगी.	An ascetic.
जइ	अ.	(यदि)	जे.	If.
जइण	पुं.	(जैन)	जैन.	Jain
जइणपईय	न.	(जैनप्रतीक)	जैन प्रतीक.	Jain symbol.
जइधम्म	पुं.	(यतिधर्म)	यति धर्म.	Religious duties of a monk.
जओ	अ.	(यतः)	तेथी.	So that.
जंतु	पुं.	(जन्तु)	प्राणी.	Animal.
जंबु	पुं.न.	(जम्बू)	जांबु.	Jambu fruit.
जग	न.	(जगत्)	दुनिया, जगत.	Universe.
जण	पुं.	(जन)	माइस.	Person.
जणय	पुं.	(जनक)	पिता.	Father.
*जम्म्		(जन्)	उत्पन्न थवुं.	To be born.
जया	अ.	(यदा)	ज्यारे.	When.
जल	न.	(जल)	जल.	Water.
जह, जहा	अ.	(यथा)	जेम.	Manner in which.
जहिं	अ.	(यत्र)	ज्यां.	Where.
*जा		(या)	जवुं.	To go.
*जागर्		(जागृ)	जागवुं.	To keep awake.
*जाण्		(ज्ञा)	जाणवुं.	To know.
जामाअ, जामाउ	पुं.	(जामातृ)	जमाई.	Son-in-Law.

जामाय	पुं.	(जामातृ)	जमाई.	Son-in-Law.
जाय	वि.	(जात)	उत्पन्न थयेल.	That which is produced.
जाया	स्त्री.	(जाया)	स्त्री, पत्नी.	Wife.
जारिस	वि.	(यादृश)	जेवुं, जेवा प्रकारनुं.	Like, Similar to.
*जिण्		(जि)	जितवुं.	To win.
जिणंद	पुं.	(जिनेन्द्र)	जिनेश्वर.	Jineshwar.
जिण	पुं.	(जिन)	जिन, भगवान.	Jain God.
जिणबिंब	न.	(जिनबिम्ब)	जिन प्रतिमा.	Jin Idol.
जिणवर	पुं.	(जिनवर)	भगवान.	Bhagwan (Tirthankar)
जिणालय	पुं.न.	(जिनालय)	देरासर.	Jain Temple.
*जीव्		(जीव्)	जववुं.	To live.
जीव	पुं.	(जीव)	येतन.	Life.
जीवदया	स्त्री.	(जीवदया)	जवदया.	Compassion to living beings.

जीवाउ	पुं.	(जीवातु)	जवन.	Life.
जीविअ	न.	(जीवित)	जवन.	Life.
जीवियंत	पुं.	(जीवितान्त)	जवननो अंत.	End of the life.
जीहा	स्त्री.	(जिह्वा)	जभ.	Tongue.
जुइआ	स्त्री.	(यूथिका)	जुई.	Jasmine.
जोगि	पुं.	(योगिन्)	योगी, साधु.	Saint.
जोण्हा	स्त्री.	(ज्योत्स्ना)	चंद्रनो प्रकाश.	Moonlight.

### झ

झपा	स्त्री.	(झम्पा)	कूटको.	Jump.
झाण	न.	(ध्यान)	ध्यान.	Meditation, attention.
झुणि	पुं.	(ध्वनि)	अवाज.	Sound.

### ट

टंकिया	स्त्री.	(टङ्किका)	टांकी.	Tank.
टरपणि	स्त्री.	(तरपणिका)	तरपणी.	Tarapani.

### ठ

ठग	पुं.	(ठग)	धूतारो.	Cheater.
ठडार	पुं.	(ठत्कार)	कंसारो.	Coppersmith.
*ठा		(स्था=तिष्ठ)	उत्था रहेवुं.	To stand.

### ड

डमरुग	न.	(डमरुक)	डमरु.	Damru.
-------	----	---------	-------	--------

### ढ

ढोइय	न.	(ढौकित)	ढेटशुं.	Gift.
------	----	---------	---------	-------

### ण

णत्तर	पुं.	(भागिनेय)	भाइजे.	Sister's Daughter. Hephew, Niece.
णमुक्कार	पुं.	(नमस्कार)	नमस्कार.	Bow.
णायार, णाउ पुं.		(ज्ञातृ)	जाणकार.	One who knows.

णिद्धूम अग्नि पुं.	(निर्धूम अग्नि)	धूमाऽऽ विनाऽऽ अग्नि.	Smokeless fire.
ण्डुसा स्त्री.	(स्नुषा)	पुत्रवधू.	Daughter-in-Law.
<b>त</b>			
त	स.	(तद्)	ते. He, She.
तओ	अ.	(ततः)	तेथी. That is why.
तंडुल	पुं.	(तण्डुल)	योष्ठा. Rice.
तच्छाण	पुं.	(तक्षन्)	सुथार. Carpenter.
तत्त	न.	(तत्त्व)	रहस्य, तत्त्व. Mystery.
तत्तो	अ.	(ततः)	तेथी. That is why.
तत्थ	अ.	(तत्र)	त्यां, तेमां. There, in that.
तया	अ.	(तदा)	त्यारे. Then.
*तर्		(तृ)	तरवुं. To swim.
तरु	पुं.	(तेरु)	ऽऽऽ. Tree.
तलाय	न.	(तडाग)	तणाव. Lake.
तव	पुं.न.	(तपस्)	तप. Penance.
तह, तहा	अ.	(तथा)	तेम. In that manner.
तहिं	अ.	(तत्र)	त्यां. There.
तारग	वि.	(तारक)	तारनार. One who rescues.
तारा	स्त्री.	(तारा)	तारा. Stars.
तारिस	वि.	(तादृश)	तेवुं, तेवा प्रकारनुं. Like, Similar to.
ताल	पुं.	(ताल)	ताऽऽ. Palm Tree.
ति	वि.	(त्रि)	त्रश. Three.
तिण्हा	स्त्री.	(तृष्णा)	पिपासा. Thirst.
तित्थ	न.	(तीर्थ)	तीर्थ. Place of Pilgrimage.
तित्थयर	पुं.	(तीर्थङ्कर)	तीर्थकर. Tirthankar.
तिसलादेवी	स्त्री.	(त्रिशलादेवी)	म. मछावीरनी माता. Trishladevi Mother of Bhagavan Mahavir.
तिसा	स्त्री.	(तृषा)	तृष्णा. Thirst.
तु	अ.	(तु)	पश, निश्चय. Vow, Determination.
तूलिआ	स्त्री.	(लेखिनी)	पेन. Pen.
*तूस्		(तुष)	भुश थवुं. To be happy.
तेअ	पुं.	(तेजस्)	तेज. Lustre, Brilliance.
तेइंदिय	वि.	(त्रीन्द्रिय)	त्रश ईंद्रियवाणो शुव. Living crea- tures with three senses.
तेरस, तेरह	वि.	(त्रयोदशन्)	तेर. Thirteen.
त्ति, इइ	अ.	(इति)	अे प्रमाणे. Similarly/ Like that.

<b>थ</b>			
थाल	पुं.न.	(स्थाल)	थाणी. Plate.
*थुण्		(स्तु)	स्तुति करवी. To sing praise of.
थोत्त	न.	(स्तोत्र)	स्तोत्र. Hymns.

दइव	न.	(देव)	भाग्य. Luck.
दंसण	न.	(दर्शन)	दर्शन. Viewing.
दग	न.	(उदक)	पाणी, जल. Water.
ददुदुर	पुं.	(ददुर)	देउको. Frog.
दप्पण	पुं.	(दर्पण)	दर्पण. Mirror.
दब्ब	न.	(द्रव्य)	द्रव्य. Wealth, Money.
दस, दह	वि.	(दशन्)	दश. Ten.
दसण	पुं.	(दशन)	दांत. Teeth.
दहि	न.	(दधि)	दही. Curd.
*दा		(यच्छ)	आपवुं. To give.
दाडिम	न.	(दाडिम)	दाडम. Pomegranate.
दाण	पुं.न.	(दान)	दान. Donation.
दायार, दाउ	पुं.	(दातृ)	देनार. One who gives.
दाहिण	स.	(दक्षिण)	दक्षिणनुं. Southern.
दिक्खा	स्त्री.	(दीक्षा)	दीक्षा. Observance of austerities through Renunciation.
दिट्ठि	स्त्री.	(दृष्टि)	नजर. Vision.
दिव्वज्जुणि	पुं.	(दिव्यध्वनि)	दिव्यध्वनि. Divine Music.
दिसा	स्त्री.	(दिशा)	दिशा. Direction.
दीण	पुं.	(दीन)	गरीब. Poor.
दीपअ	पुं.	(दीपक)	दीपक, दीवो. Lamp.
दीव	पुं.	(दीप)	दीवो. Lamp.
*दीस्		(दृश)	देखवुं. To see.
दुंदुहि	पुं.स्त्री.	(दुन्दुभि)	दुंदुभि. A kind of drum.
दुक्कड	न.	(दुष्कृत)	भूल. दुष्कृत. Bad conduct.
दुग्ग	पुं.न.	(दुर्ग)	किल्लो. Fort.
दुज्जण	पुं.	(दुर्जन)	दुर्जन. An evil person.
दुद्ध	न.	(दुग्ध)	दूध. Milk.
दुरिय	न.	(दुरित)	पाप. Sin.
दुल्लह	वि.	(दुर्लभ)	मुश्केल. Difficult.
दुवालस, बारस	वि.	(द्वादशन्)	बार. Twelve.
दुह	न.	(दुःख)	दुःख. Sorrow.
दुहिअ	वि.	(दुःखित)	दुःखी. Sorrowfull, Sad.
दुहिआ, धुआ, धीआ	स्त्री.	(दुहितृ)	दीकरी, पुत्री. Daughter.
दूर	न.	(दूर)	दूर. Far.
*दूस्		(दुष्)	दोषित करवुं. To make guilty.
*दे		(दा)	दान देवुं, आपवुं. To donate.
*देक्ख्		(पश्य)	देखवुं, जेवुं. To see.
देयर	पुं.	(देव)	दियर. Husbands younger brother.
देवज्ज	पुं.	(देवज्ञ)	जोशी. An astrologer.
देवलोग	पुं.	(देवलोक)	देवलोक. Heaven.
देवसिअ	वि.	(देवसिक)	दिवस संबंधि. Regarding the day.

देवाणंदा	स्त्री.	(देवानन्दा)	म. मडावीरनी माता.	Devananda Mother of Bhagavan Mahavir. Country. Admonition, Preaching sermen. Body. Two. Draupadi - Wife of pandavas.
देस	पुं.	(देश)	देश.	
देसणा	स्त्री.	(देशना)	उपदेश.	
देह	पुं. न.	(देह)	शरीर.	
दो, वे	वि.	(द्वि)	दो.	
दोवई	स्त्री.	(द्रौपदी)	पांडवोनी स्त्री.	

## ध

धज	पुं. स्त्री.	(ध्वज)	धजा.	Flag.
धण	न.	(धन)	धन.	Wealth.
धन्न	न.	(धान्य)	अनाज.	Grains, Corn.
धन्न	वि.	(धन्य)	प्रशंसा योग्य.	Praiseworthy.
धम्म	पुं.	(धर्म)	धर्म.	Religion.
धम्मिअ	पुं.	(धार्मिक)	धार्मिक.	Religious.
धय	पुं. स्त्री.	(ध्वज)	धजा.	Flag.
धायार, धाउ	पुं.	(धातु)	धारण करनार.	one who possesses.
धेणु	स्त्री.	(धेनु)	गाय.	Cow.

## न

न	अ.	(न)	नछि.	Do not.
नंदावत	पुं.	(नन्दावर्त)	नन्दावर्त.	Nandyaavrata.
नंदिसुत्त	न.	(नन्दिसूत्र)	नंदिसूत्र.	Handisutra.
*नम्	न.	(नम)	नमवुं.	To bow.
*नमस्	न.	(नमस्य)	नमस्कार करवुं.	To salute.
नमुक्कार	पुं.	(नमस्कार)	नमस्कार.	Bow.
नमो	अ.	(नमस)	नमस्कार, नमन.	Bowing down respectfully, Salute.
नमोक्कार	पुं.	(नमस्कार)	प्रणाम.	Bow.
नक्क	पुं.	(नासिका)	नाक.	Nose
नग	वि.	(नग्न)	वस्त्र रहित.	Naked.
नच्च	न.	(नृत्य)	नृत्य.	Dance.
नणंदा	स्त्री.	(ननान्द)	नणंद.	Husband's Sister.
*नन्द	(नन्द)	आनंद पामवो.		To attain happiness.
नयण	पुं. न.	(नयन)	आंभ.	Eyes.
नयर	न.	(नगर)	नगर.	City/Town.
नरिंद	पुं.	(नरेन्द्र)	राजा.	King.
नव	वि.	(नवन्)	नव.	Nine.
*नस्स	(नश=नश्य)	नाश पामवुं.		To be destroyed.
नह	न.	(नजा)	आकाश.	Sky.
नाण	न.	(ज्ञान)	ज्ञान.	Knowledge.
नायपुत्त	पुं.	(ज्ञातपुत्र)	मडावीर.	Mahavir.
नायमग्ग	पुं.	(न्यायमार्ग)	न्याय मार्ग.	Just path.

नयर	न.	(नगर)	नगर.	City/Town.
नारय	वि.	(नारक)	नारक.	Hell.
नारिएल	पुं.	(नारिकेल)	नाणिअेर.	Coconut tree.
नारी	स्त्री.	(नारी)	स्त्री.	Woman.
नावा	स्त्री.	(नौ)	नाव.	Boat.
नाविअ	पुं.	(नापित)	उजाम.	Barber.
निउण	वि.	(निपुण)	डोशियार.	Clever.
*निद्	(निन्द)	निंदा करवी.		To criticize.
निदा	स्त्री.	(निन्दा)	निंदा.	Criticizm.
निच्च	वि.	(नित्य)	नित्य.	Always.
निच्चल	वि.	(निश्चल)	स्थिर.	Still, Stable.
*निज्जर्	(क्षि)	क्षय पामवो.		To wear out.
निट्टुर	वि.	(निष्टुर)	निट्टय.	Cruel.
निरय	पुं.	(नरक)	नरक.	Hell.
निव	पुं.	(नृप)	राजा.	King.
निवइ	पुं.	(नृपति)	राजा.	King.
निव्याण	न.	(निर्वाण)	मोक्ष.	Salvation.
निसा	स्त्री.	(निशा)	रात्रि.	Night.
नीलकमल	न.	(नीलकमल)	लीलुं कमल.	Green Lotus
*ने	(नी)	लई जवुं.		To take away.
नेत्त	पुं. न.	(नेत्र)	आंभ.	Eyes.

## प

पइण्णा	स्त्री.	(प्रतिज्ञा)	प्रतिज्ञा.	A Vow.
पइन्नाग	न.	(प्रकीर्णक)	पयन्ना.	Payanna.
पउम	न.	(पद्म)	कमण.	Lotus.
पउमसर	पुं.	(पद्मसरस्)	पद्मसरोवर.	Lotus Lake.
पंकअ	न.	(पङ्कज)	कमण.	Lotus.
पंच	वि.	(पञ्च)	पांच.	Five.
पंचिदिय	वि.	(पञ्चेन्द्रिय)	पांच ईन्द्रियवाणो जव.	Living creatures with five senses.
पंजर	न.	(पञ्जर)	पांजरं.	Cage.
पंडव	पुं.	(पाण्डव)	पांडव.	Pandavas.
पंडिअ	पुं.	(पण्डित)	पंडित.	Scholar.
पक्क	वि.	(पक्व)	पांडेलुं.	Ripened.
पक्खि	पुं.	(पक्षिन्)	पंभी.	Bird.
*पड्	(पत्)	पडवुं.		To fall.
पडिक्कमण	न.	(प्रतिक्रमण)	आवश्यक क्रिया.	Essential Rituals.
पडिमा	स्त्री.	(प्रतिमा)	प्रतिमा.	Statue/Idol
*पट्	(पठ्)	पठवुं.		To study.
पढम	वि.	(प्रथम)	पडेहुं, आद्य.	Initial, First.
पणयालिसा	स्त्री.	(पञ्चत्वारिंशत्)	पीस्तालीश.	Fortyfive.
पणाम	पुं.	(प्रणाम)	नमस्कार.	Salutation.
पण्ण	न.	(पर्ण)	पांटेहुं.	Leaf.
पण्णरस	वि.	(पञ्चदशन्)	पंटेर.	Fifteen.
पण्णा	स्त्री.	(प्रज्ञा)	बुद्धि.	Intelligence.
पत्त	न.	(पात्र)	पात्रुं.	Patru.
पत्थिअ	वि.	(प्रार्थित)	याचना करेल.	Requested.

पत्नी	स्त्री.	(पत्नी)	पत्नी.	Wife.
पयंग	पुं.	(पतङ्ग)	पतंगियुं.	Butterfly.
पर	वि.	(पर)	अन्य, भीषुं.	Other.
परबक्कम	पुं.	(पराक्रम)	बल, शक्ति.	Strength, Energy.
परम	वि.	(परम)	उत्कृष्ट, वधारे.	Best, Excellent, More.
परलोक्यहिय	न.	(परलोकहित)	परलोकनुं छित.	Welfare of the other world.
परोवयारि	वि.	(परोपकारिन्)	परोपकार करनार.	Benevolent.
*पलोट्ट		(प्र+लुट्)	आणोटवुं, छोटवुं.	To roll about.
पवयण	न.	(प्रवचन)	प्रवचन.	Lecture.
पवासि	पुं.	(प्रवासिन्)	मुसाइर.	Traveller.
पवित्रता	स्त्री.	(पवित्रता)	पवित्रता.	Sacredness.
पव्वय	पुं.न.	(पर्वत)	पर्वत.	Mountain.
पसाय	पुं.	(प्रसाद)	महेरआनी.	Favour.
पसु	पुं.	(पशु)	पशु.	Animals.
पहावग	वि.	(प्रभावक)	प्रभावना करनार.	Propagator.
पहु	पुं.	(प्रभु)	स्वामी.	Lord.
*पा		(प्र+आप्)	पामवुं, भेणववुं.	To attain, To gain.
पाइअ	वि.	(प्राकृत)	प्राकृत.	Prakrit.
पाणि	पुं.	(प्राणिन्)	जिव.	Living beings.
पाय	पुं.	(पाद)	पग.	Leg.
पायग	पुं.	(पाचक)	रांधनार.	Cook.
पायव	पुं.	(पादप)	वृक्ष.	Tree.
पारावअ	पुं.	(पारापत)	कभूतर.	Pigeon.
*पाल्		(पालय्)	पालन करवुं.	To obey.
पालाव्		(पालय्)	पालन करवुं.	To obey.
पाव	न.	(पाप)	पाप.	Sin.
पि, वि	अ.	(अपि)	पश.	But.
पिअ	वि.	(प्रिय)	वडालुं.	Dear.
पिअर, पिउ	पुं.	(पितृ)	पिता.	Father.
पिआमह	पुं.	(पितामह)	मोटा बापा.	Grandfather.
पिउभायर	पुं.	(पितृव्य)	काका.	Uncle.
पिउभायरजाया	स्त्री	(पितृव्यजाया)	काकी.	Aunty.
पिउसिया, पिउखा	स्त्री.	(पितृष्वसु)	इंछ, ईआ.	Aunty (Father's Sister)
पिच्छी	स्त्री.	(पृथ्वी)	पृथ्वी.	Earth, Land.
*पिव्		(पा=पिब्)	पीवुं.	To drink.
पीइ	स्त्री.	(प्रीति)	प्रेम.	Love.
*पीइ		(पीइ)	पीउवुं.	To harass.
*पुच्छ्		(प्रच्छ्=पृच्छ्)	पुंछवुं.	To ask.
*पुण्		(पू)	पवित्र करवुं.	To make it sacred.
पुण्ण	न.	(पुण्य)	पुण्य.	Righteousness.
पुण्णिमा	स्त्री.	(पूणिमा)	पूनम.	Full Moon.
पुत्त	पुं.	(पुत्र)	पुत्र.	Son.
पुत्थय	पुं.न.	(पुस्तक)	पुस्तक.	Book.
पुप्फ	न.	(पुष्प)	ईल.	Flower.

पुष्पमाला	स्त्री.	(पुष्पमाला)	ईलनी माणा.	Garland.
पुरा	अ.	(पुरस्)	पडेलां, समक्ष.	First, before.
पुरिस	पुं.	(पुरुष)	पुरुष.	Man.
पुव्व	स.	(पूर्व)	पूर्वनुं.	Of east, Eastern.
पुहवी	स्त्री.	(पृथ्वी)	पृथ्वी, भूमि.	Earth, Land.
*पूस्		(पुष्)	पोषण करवुं.	To nourish.
पोत्थय	पुं.न.	(पुस्तक)	पुस्तक.	Book.

### फ

फरुत्त	वि.	(फरुष)	कईश.	Harsh.
फल	पुं.न.	(फल)	इण.	Fruit.
*फास्		(स्पृश)	स्पर्श करवो.	To touch.

### ब

बइल्ल	पुं.	(बलीवर्द)	बणठ.	Bullock.
बंधु	पुं.	(बन्धु)	मित्र, भाई.	Friend, Brother.
बंधचेर	न.	(ब्रह्मचर्य)	ब्रह्मचर्य.	Celibacy.
बंधण	पुं.	(ब्राह्मण)	ब्राह्मण.	Brahmin, First Varna.
बंधयारि	पुं.	(ब्रह्मचारिन्)	ब्रह्मचारी.	Celibate.
बग	पुं.	(बक)	बगलो.	Crane, Stork.
*बव्		(ब्रू)	बोलवुं.	To speak.
बहिर	पुं.	(बधिर्)	बडेरो.	Deaf.
बहु	वि.	(बहु)	धणुं, मोटुं.	More, Much.
बहुफल	वि.	(बहुफल)	धणां इलवाणुं.	Of many fruits, Having many fruits.
बाल	पुं.	(बाल)	बाणक.	Boy.
बाला	स्त्री.	(बाला)	बाणिका.	Girl.
बालिआ	स्त्री.	(बालिका)	छोकरी.	Girl.
बाहु	पुं.	(बाहु)	हाथ.	Hand.
बिब	न.	(बिम्ब)	बिंब, प्रतिमा.	Idol.
*बीह		(भी)	बीवुं	To be frightened.
*बुञ्ज्		(बुध्=बुध्य)	बोध थवो.	To be enlightened.
बुह	पुं.	(बुध)	पंडित.	Scholar, Learned person.
बेइंदिय	वि.	(द्वीन्द्रिय)	बे इंद्रियवाणी.	Living creatures with Tow senses.
बोर	न.	(बदर)	बोर.	Berries.
*बोल्त्			बोलवुं.	To speak.
*बोह्		(बोध्)	बोध थवो, ज्ञाणुं.	To know.
भज्जा	स्त्री.	(भार्या)	स्त्री.	Lady.
भड	पुं.	(भट)	योद्धो.	Soldier.
*भण्		(भण्)	भाणवुं, कडेवुं.	To study, To say.

### भ



भत्तार, भत्तु पुं.	(भर्तृ)	पति, स्वामी.	Husband.
* भम्	(भ्रम्)	लभपुं.	To rotate, To wander.
भ्रमंत	वि. (भ्रमत्)	लभतुं.	Rotating.
भ्रमर	पुं. (भ्रमर)	लभर.	Eye-brow.
भय	न. (भय)	भीक, धास्ती.	Fear.
भयवंत	पुं. (भगवत्)	लगवान.	Bhagwan.
भाउजाया	स्त्री. (भातृजाया)	भाभी.	Brother-in-Law.
भागु	पुं. (भानु)	सूर्य.	Sun.
भामंडल	(भामण्डल)	भामंडल.	Aura, Bhaamandala.
भायर, भाउ पुं.	(भातृ)	भाई.	Brother.
भारहर	पुं. (भारहर)	भजुर.	Labourer.
भिक्षु	पुं. (भिक्षु)	साधु.	Saint.
* भुञ्ज	(भुञ्ज)	जमपुं.	To dine.
भुवणदेवया	स्त्री. (भुवनदेवता)	भुवनदेवता.	Deities of different regions of the universe.
भूव	पुं. (भूप)	राजा.	King.
भूषण	न. (भूषण)	आभूषण.	Ornament.
भोगि	पुं. (भोगिन्)	भोगवन्तर.	One who enjoys, suffers or uses.
भोयण	न. (भोजन)	भोजन.	Lunch.
<b>म</b>			
मऊर	पुं. स्त्री. (मयूर)	भोर.	Peacock.
मंगल	न. (मङ्गल)	शुभ, कल्याण.	Happiness.
मंत	न. (मन्त्र)	मंत्र, गुप्तवात.	'Mantra' Secret talk.
मंति	पुं. (मन्त्रिन्)	मन्त्री.	Minister.
मगर	पुं. (मकर)	मगर.	Crocodile.
मग	पुं. (मार्ग)	रस्ती.	Road.
मच्चु	पुं. (मृत्यु)	मरुष.	Death.
मज्झ	न. (मध्य)	वयमां.	In the middle.
मट्टिआ	स्त्री. (मृत्तिका)	माटी.	Mud, Soil.
मण	पुं. (मनस्)	मन, चित्त.	Mind.
मणोज्ज	वि. (मनोज्ञ)	सुंदर.	Beautiful.
मणोरह	वि. (मनोरथ)	मनोरथ.	Ambition.
मत्थय	पुं. न. (मस्तक)	माथुं.	Head
* मन्न्	(मन्=मन्य)	मानपुं.	To believe.
मन्नु	पुं. (मन्यु)	क्रोध.	Fury
मयंक	पुं. (मृगाङ्क)	चंद्र.	Moon.
मय	पुं. (मद)	अभिमान.	Pride.
मय	न. (मत)	मत, धर्म.	Faith, Religion.
महण्य	पुं. (महात्मन्)	महात्मा.	Soul.
महावीर	पुं. (महावीर)	२४मां जैन तीर्थंकर.	Mahavir - 24th Jain Tirthankar.

महासई	स्त्री	(महासती)	महासती.	a chaste woman.
महिला	पुं.	(महिला)	स्त्री.	Woman.
महिस	पुं.	(महिष)	पाओ.	He Buffalo.
महिशी	स्त्री.	(महिषी)	भेंस.	She Buffalo.
महु	पुं.	(मधु)	मध.	Honey.
महुर	वि.	(मधुर)	मधुर.	Sweet.
महूसव	पुं.	(महोत्सव)	महोत्सव.	Festival.
मा	अ.	(मा)	नछि.	No.
माअरा, माआ, माउ	स्त्री.	(मातृ)	माता.	Mother.
माआमही	स्त्री.	(मातामही)	भोटी आ.	Grandmother.
माउल	पुं.	(मातुल)	मामा.	Mother's Brother.
माउली	स्त्री.	(मातुली)	माभी.	Mother's Brother's Wife.
माउसिया, माउछा	स्त्री.	(मातृष्वसृ)	मासी.	Aunty. (Mother's Sister)
माज्जार	पुं.	(माज्जार)	बिलाओ.	Cat.
माला	स्त्री.	(माला)	नवकारवाणी.	Chain, Garland.
मालागार	वि.	(मालाकार)	माटी.	Gardner.
माहणी	स्त्री.	(ब्राह्मणी)	ब्राह्मणी स्त्री.	Wife of a Brahmin.
मिग	पुं.	(मृग)	डरुष.	Dear.
मिच्छा	अ.	(मिथ्या)	असत्य, जुहुं.	Falsehood.
मिती	स्त्री.	(मैत्री)	मित्रता.	Friendship.
मीणजुगल	न.	(मीनयुगल)	मत्स्ययुगल.	Matsyayugal.
* मुंच-मुय्		(मुच=मुञ्च)	मुकपुं, छोडपुं.	To release, To leave.
मुक्ख	वि.	(मूर्ख)	मूरप.	Fool.
मुग	पुं.	(मुद्ग)	मग.	Moongh.
* मुञ्ज		(मुह=मुह्य)	मुंजापुं, धेला थपुं.	To be perplexed, To become uneasy.
मुणि	पुं.	(मुनि)	मुनि.	Saint.
मुसावाय	पुं.	(मृषावाद)	असत्य ओलपुं, पोटुं ओलपुं.	Lie, False.
मुह	न.	(मुख)	मोहुं.	Mouth.
मूढ	वि.	(मूढ)	मूर्ख, अज्ञानी.	Fool, Unintellect.
मूलसुत्त	न.	(मूलसूत्र)	मूलसूत्र.	Mulsutra.
मूसअ	पुं.	(मूषक)	ओदर.	Mouse.
मेरु	पुं.	(मेरु)	मेरु पर्वत.	Meru, a mythological mountain of gold.
मोक्ख	पुं.	(मोक्ष)	मोक्ष.	Moksha, Liberation (Emancipation from the cycle of death and birth.)

मोर	पुं.	(मयूर)	भोर.	Peacock.
<b>य</b>				
यत्तिय	वि.	(यात्रिक)	मुसाइर.	Traveller.
<b>र</b>				
*रक्ख		(रक्ष)	रक्षश करवुं.	To protect.
रज्ज	न.	(राज्य)	राज्य.	State, Kingdom.
*रम्		(रम्)	रमवुं.	To play.
रयहरण		(रजोहरण)	ओधो.	Ogho.
रयणरासि	पुं.	(रत्नराशि)	रत्ननो ढगलो.	Pile of gems.
*रव		(रु)	शब्द करवो.	To make a word or sound.

रस	न.	(रस)	रस.	Juice.
रह	पुं.न.	(रथ)	रथ.	Chariot.
रहिअ	वि.	(रहित)	रहित.	Being without.
राइअ	वि.	(रात्रिक)	रातसंबंधी.	Regarding the night.
राम	पुं.	(राम)	राम.	Ram.
रासह	पुं.पुं.	(रासभ)	गधेडुं.	Donky.
रिउ	पुं.पुं.	(रिपु)	शत्रु.	Enemy.
रिच्छ	पुं.पुं.	(ऋक्ष)	रीछ.	Bear.
रिसि	पुं.पुं.	(ऋषि)	ऋषि.	Sage, Saint.
रुग्ग	वि.	(रुग्ग)	रोगी.	Sick person.
*रुव		(रुद)	रउवुं.	To cry.
*रुस्		(रुष)	कोध, रोष.	To be angry.
रोस	पुं.	(रोष)	कोध, रोष.	Anger, Rage.

<b>ल</b>				
लक्ख	पुं.न.	(लक्ष)	लाप.	Lakh.
लच्छी	स्त्री.	(लक्ष्मी)	लक्ष्मी.	Goddess Laxmi.
*लज्ज		(लज्ज)	लज्ज पामवी.	To feel shy, To be ashamed.
लज्जण	न.	(लाज्जन)	लांछन.	Symbol.
लया	स्त्री.	(लता)	वेल.	Branch.
ललाड	न.	(ललाट)	कपाण.	Forehead.
*लह		(लभ)	भेणववुं.	To obtain.
लहु	वि.	(लघु)	ओछुं, नानुं.	Little, Small.
लहुचेय	पुं.	(लघुचेतस)	उलका मनवाणो.	Man of low category.
लिंब	पुं.	(निम्ब)	लीमडो.	Neem Tree.
*लुण		(लू)	कापवुं.	To cut.
लोग	पुं.	(लोक)	लोक.	People.
लोह	पुं.पुं.	(लोभ)	लोभ.	Greediness.
लोहयार	पुं.	(लोहकार)	लुहार.	Blacksmith.

<b>व</b>				
वइस्स	पुं.स्त्री	(वैश्य)	वैश्य.	Merchant class, Third Varna.

*वंद		(वन्द)	वंदन करवुं.	To bow respectfully.
वक्क	न.	(वाक्य)	वाक्य.	Sentence.
वक्खाण	न.	(व्याख्यान)	व्याख्यान.	Lecture.
वग्घ	पुं.पुं.	(व्याघ्र)	वाघ.	Tiger.
वच्छ	पुं.पुं.	(वृक्ष)	जड.	Tree.
वच्छ	पुं.पुं.	(वत्स)	वाछरडो.	Calf.
वज्ज	पुं.न.	(वज्र)	वज्ज	Indra's Weapon.
वड	पुं.	(वट)	वड.	Banyan Tree.
*वड्ढ		(वृध्=वर्ध)	वधवुं.	To grow, To develop.
वड्ढमाणसंपुड		(वर्धमानसम्पुट)	शराव संपुट.	Sharaava Samaputa.
वण	न.	(वन)	वन.	Forest.
वणस्सइ	स्त्री.	(वनस्पति)	वनस्पति.	Vegetable.
*वण्ण		(वर्णय)	वभाशवुं.	To praise.
वण्ह	पुं.	(वह्नि)	अग्नि.	Fire.
वत्तार, वत्तु		(वक्तु)	वक्ता, भोलनार.	An orator, Speaker.
वत्थ	न.	(वस्त्र)	वस्त्र.	Dress, Clothing
*वय		(वद्)	बोलवुं.	To say.
वयण	न.	(वचन)	वचन.	Promise.
वराय	वि.	(वराक)	गरीभ.	Poor.
वराह	पुं.	(वराक)	भुंड.	Pig.
*ववस्		(व्यव=सो)	प्रयत्न करवो.	To try.
*वस्		(वस)	वसवुं, रडेवुं.	To live.
वसह	पुं.	(वृषभ)	बणह.	Bullock.
वसु	न.	(वसु)	धन.	Wealth.
वहू	स्त्री.	(वधू)	पुत्रनी स्त्री.	Daughter-in Law.
वाउ	पुं.	(वायु)	वायुं.	Wind, Air.
वाणर	पुं.न.	(वानर)	वांढरो.	Monkey.
वायणा	स्त्री.	(वाचना)	वाचना.	Discourse.
वारि	न.	(वारि)	पाशी.	Water.
वावारि	पुं.	(व्यापारिन्)	वेपारी.	Business.
वासुदेव	पुं.पुं.	(वासुदेव)	वासुदेव.	Shri Krishna.
वाह	पुं.पुं.	(व्याध)	शीकारी.	Hunter.
वाहि	पुं.स्त्री.	(व्याधि)	पीडा, रोग.	A disease.
विओग	पुं.	(वियोग)	वियोग.	Seperation.
विंछिअ	पुं.	(वृश्चिक)	वीछी.	Scorpio.
विज्जत्थि	पुं.	(विद्यार्थिन्)	विद्यार्थी.	Student.
विज्जा	स्त्री.	(विद्या)	विद्या.	Knowledge.
विणय	पुं.	(विनय)	विनय.	Respect.
विणा	अ.	(विना)	वगर, सिवाय.	Without, Except.
विण्हु	पुं.	(विष्णु)	विष्णु.	Lord Vishnu.
विमाण	पुं.न.	(विमान)	विमान.	Plane.
वियणा	स्त्री.	(वेदना)	पीडा.	Pain, Torture.
विवरीअ	वि.	(विपरीत)	उट्टुं, प्रतिकूल.	Opposite, Adverse.

विविह	वि.	(विविध)	अनेक प्रकार, अधुविध.	In many ways, Various.
विसम	वि.	(विषम)	सम्पत तीक्ष्ण.	Hard, Sharp.
विसेस	पुं.न.	(विशेष)	विशेष.	Special, Additional, peculiar.
*विहर्	(वि=हृ)		विहार करवो, जवुं.	To move from the place on foot, To go.
वीयराग	वि.	(वीतराग)	वीतराग.	Veetrag. One who is above attachment.
वृद्धि	स्त्री.	(वृद्धि)	वृद्धि, यडती.	Rise.
वेज्ज	पुं.	(वैद्य)	वैद्य.	Doctor.
वेयणा		(वेदना)	पीडा.	Pain, Treasure.
वेयावच्च	न.	(वेयावृत्त्य)	सेवा.	Service.
वेसा	स्त्री.	(वेश्या)	वेश्या.	Prostitute.
*वोसिर्		(वि+उत्+सृज्)	त्याग करवो.	To abandon, To renunciate.

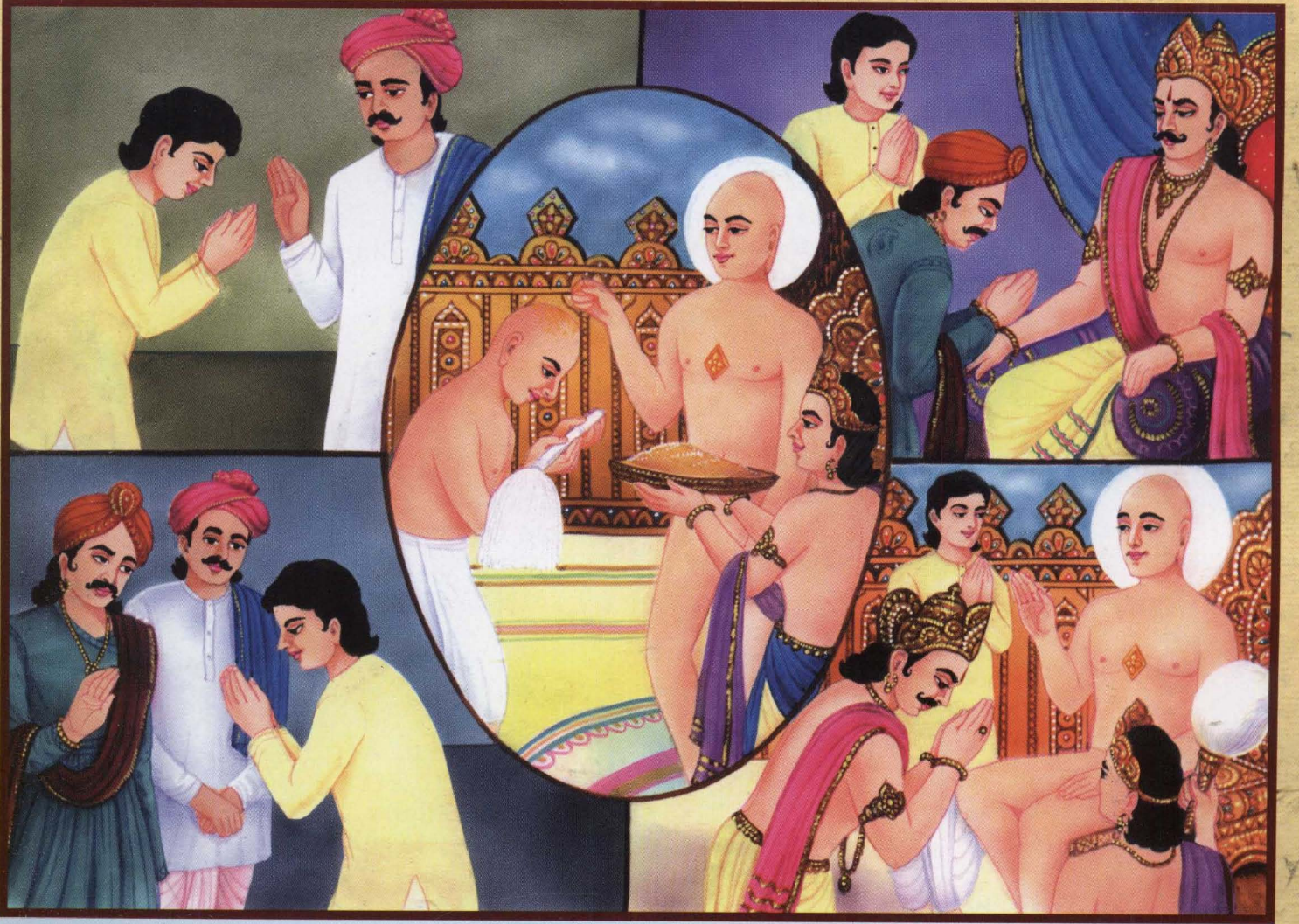
## स

सइ, सया	अ.	(सदा)	दररोज.	Daily.
संख	पुं.न.	(शङ्ख)	शंभ.	Conch Shell.
संति	पुं.	(शान्ति)	१६भां भगवान, शांतिनाथ.	Bhagavan Shaantinaath.
संति	पुं.	(शान्ति)	शांति, संतोष.	Peace, Satisfaction.
संतोस	पुं.	(सन्तोष)	संतोष.	Satisfaction.
संसर्ग	पुं.	(संसर्ग)	संबंध, संग.	Relation, Company.
संसार	पुं.	(संसार)	संसार.	World.
संसारहेउ	पुं.	(संसारहेतु)	संसारनुं कारण.	Cause of the worldly life.
सकम्म	पुं.न.	(स्वकर्म)	पोतानुं कर्म.	One's own deed.
सग्ग	पुं.	(स्वर्ग)	देवलोक.	Heaven.
सच्च	न.	(सत्य)	सायुं, यथार्थ वचन.	Truth.
सच्चवाय	वि.	(सत्यवद)	सायुं बोलनार.	One who speaks truth.
सच्चवाइ	वि.	(सत्यवादिन्)	सायुं बोलनार.	One who speaks truth.
सज्जण	पुं.	(सज्जन)	सारो भाइस.	Good Person.
सज्जाय	पुं.	(स्वाध्याय)	स्वाध्याय.	Learning.
सठ	वि.	(शठ)	लुय्यो.	Cunning.
सत्त	वि.	(सप्तन्)	सात.	Seven.
सत्त	वि.	(सक्त)	आसक्त.	Devoted, Fascinated.
सत्तरस	वि.	(सप्तदशन्)	सत्तर.	Seventeen.
सत्तु	पुं.	(शत्रु)	शत्रु.	Enemy.
सत्तुजय	पुं.	(शत्रुजय)	सिद्धगिरि.	Shatrunjay.
सत्थ	न.	(शास्त्र)	शास्त्र.	Scripture.

सत्थिअ	पुं.	(स्वस्तिक)	साथियो.	Swastik.
सन्ना	स्त्री.	(संज्ञा)	येष्टा, ज्ञान.	Gesture, Knowledge.
सण्ण	पुं.	(सर्प)	साप.	Snake.
सम	स.	(सम)	सरपुं.	Equal.
समण	पुं.	(श्रमण)	साधु.	Sadhu.
सम्मं	पुं.	(सम्यक्)	सारी रीते.	Properly.
सम्मत्त	न.	(सम्यक्त्व)	सत्य तत्त्व.	Real-virtuous quality.
सय	न.	(शत)	सो.	Hundred.
सयंभु	पुं.	(स्वयम्भू)	स्वयं थनार.	Born of one self, without any external medium.
सया, सइ	अ.	(सदा)	दररोज.	Daily.
सर	पुं.न.	(शर)	भाइ.	Arow.
सर	न.	(सरस्)	सरोवर.	Lake.
सरण	न.	(शरण)	शरण, आश्रय.	Shelter.
सरणागअ	वि.	(शरणागत)	शरणे आवेल.	A refugee.
सरस्सई	स्त्री.	(सरस्वती)	सरस्वती देवी.	Goddess Saraswati.
सरिआ	स्त्री.	(सरिता)	नदी.	River.
सरूव	न.	(स्वरूप)	स्वरूप.	Shape, form.
सब्ब	स.	(सर्व)	अधुं.	All, Whole.
सब्बणु	पुं.	(सर्वज्ञ)	सर्वज्ञ.	Omniscient.
ससअ	पुं.	(शशक)	ससलुं.	Rabbit.
सह	अ.	(सह)	साथे.	Together.
सहरी	स्त्री.	(शफरी)	भाइली.	Fish.
सहल	वि.	(सफल)	सकूण.	Successful.
सहस्स	न.	(सहस्र)	हजार.	Thousand.
साअल	पुं.	(श्याल)	साणो.	Brother-in- Law, Wife's Brother.
साण	पुं.स्त्री.	(श्वन्)	कूतरो.	Dog.
सायर	पुं.	(सागर)	समुद्र.	Sea.
सालिआ	स्त्री.	(श्यालिका)	साणी.	Sister-in-law Wife's Sister.
सावग	पुं.	(श्रावक)	श्रावक.	Follower.
सासण	न.	(शासन)	शासन.	Rule.
सासू	स्त्री.	(श्वश्रू)	सासु.	Mother-in- Law.
साहम्मिअ	पुं.	(साधर्मिक)	साधर्मिक.	Of the same religion.
साहु	पुं.	(साधु)	साधु.	Sadhu.
साहुणी	स्त्री.	(साध्वी)	साध्वी.	Sadhvi.
साहज्ज	न.	(साहाय्य)	सहाय.	Help.
सिआल	पुं.	(शृगाल)	शियाण.	Fox.
सिघ	पुं.	(सिंह)	सिंह.	Lion.
सिचाण	पुं.	(श्वेन)	सियाणो.	Hawk.
सिहासण	न.	(सिंहासन)	सिंहासन.	Throne.
*सिणिज्ज		(सिंह)	स्नेह राखवो.	To have love and affection.

सिद्ध	पुं.	(सिद्ध)	सिद्ध भगवान.	Siddha Bhagwan.
सिद्धत्थ	पुं.	(सिद्धार्थ)	એક રાજા, પ્રભુ મહાવીરના પિતા.	Siddharth a king, father of Bhagvan Mahavir.
સિપ્પિ	વિ.	(શિલ્પિન)	કારીગર.	Workman.
સિરિવચ્છ	પું.	(શ્રીવત્સ)	શ્રીવત્સ.	Shrivatsa.
સિરિવદ્ધમાણ	પું.	(શ્રીવર્ધમાન)	શ્રી મહાવીર પ્રભુનું નામ.	Vardhaman, Another name of Bhagvan Mahavir.
સિવ	પું.	(શિવ)	મોક્ષ.	Emancipation from the cycle of Birth and death.
સિસુ	પું.	(શિશુ)	બાળક.	Child.
સિહર	ન.	(શિખર)	શિખર.	Peak.
સીઆ	સ્ત્રી.	(સીતા)	સીતા, રામની સ્ત્રી.	Seeta, Ram's Wife.
સીયા	સ્ત્રી.	(સીતા)	સીતા, રામની સ્ત્રી.	Seeta, Ram's Wife.
સીલ	ન.	(શીલ)	ઉત્તમ આચરણ.	Best Conduct, Discipline.
સીસ	પું. સ્ત્રી.	(શિષ્ય)	શિષ્ય.	Student.
સુઅ	પું.	(શુક)	પોપટ.	Parrot.
સુઅદેવતા	સ્ત્રી.	(શ્રુતદેવતા)	શ્રુતદેવતા.	Deities of Knowledge.
સુક્ક	વિ.	(શુક્લ)	ધોળું.	White.
સુગ	પું.	(શુક)	પોપટ.	Parrot.
*સુણ્		(શ્રુ)	સાંભળવું.	To hear.
સુણ્હા	સ્ત્રી.	(સ્તુષા)	પુત્રવધૂ.	Daughter-in Law.
સુત્ત	ન.	(સૂત્ર)	સૂત્ર.	Compiled in the form of aphorisms.
સુદ્દ	પું.	(શૂદ્ર)	શૂદ્ર.	Fourth Varna.
*સુમર્		(સ્મૃ)	સ્મરણ કરવું.	To remember, To recollect.
સુમિણ	ન.	(સ્વપ્ન)	સ્વપ્ન.	Dream.
સુરહિ	પું. સ્ત્રી.	(સુરભિ)	સુગંધ.	Smell.
સુરપુષ્પવૃષ્ટિ	સ્ત્રી.	(સુરપુષ્પવૃષ્ટિ)	દેવ દ્વારા પુષ્પવૃષ્ટિ.	Flowers rained by Gods.
સુવ	સ.	(સ્વ)	પોતે.	Oneself.
સુવર્ણગાર	પું.	(સુવર્ણકાર)	સોની.	Goldsmith.
સુસા	સ્ત્રી.	(સ્તુષા)	બહેન.	Sister.
સુહ	ન.	(સુખ)	સુખ.	Happiness.
સુહા	સ્ત્રી.	(સુધા)	અમૃત.	A sweet immortalising drink of gods and deities.
સૂર	પું.	(સૂર્ય)	સૂર્ય.	Sun.

સૂરિ	પું.	(સૂરિન)	આચાર્ય.	Teacher.
*સૂસ્		(શુષ્)	સુકાઈ જવું.	To become dry, To become weak.
સેજ્જા	સ્ત્રી.	(શય્યા)	શયન, પથારી.	Bed.
સેદ્દિ	પું.	(શ્રેષ્ઠિન)	શેઠ.	Master, Employer.
સેણા	સ્ત્રી	(સેના)	સૈન્ય.	Army.
સેણિઅ	પું.	(શ્રેણિક)	રાજાનું નામ.	Shrenik-name of a King.
*સેવ્		(સેવ)	સેવા કરવી.	To serve.
સેવા	સ્ત્રી.	(સેવા)	સેવા.	Service.
સોલસ	વિ.	(ષોડશન)	સોળ.	Sixteen.
*સોહ્		(શોભ)	શોભવું.	To look beautiful.
સોહણ	વિ.	(શોભન)	સુંદર.	Beautiful.
<b>હ</b>				
હંસ	પું.	(હંસ)	હંસ.	Swan.
હટ્ટિગા	સ્ત્રી.	(હટ્ટિકા)	દુકાન.	Shop.
*હળ્		(હન)	હણવું.	To kill.
હત્થ	પું. ન.	(હસ્ત)	હાથ.	Hand.
હત્થિ	પુ. સ્ત્રી.	(હસ્તિન)	હાથી.	Elephant.
હય	પું.	(હય)	ઘોડો.	Horse.
હરિણ	પું.	(મૃગ)	હરણ.	Deer
*હવ્, હો		(ભૂ=ભવ)	હોવું, થવું.	To be, To become.
*હસ્		(હસ્)	હસવું.	To laugh.
હાલિઅ	વિ.	(હાલિક)	ખેડૂત.	Farmer.
હિઅય	ન.	(હૃદય)	હૃદય.	Heart.
હિય	વિ.	(હિત)	હિત કરનાર.	Welfare.
*હુળ્		(હ)	હોમ કરવો.	To offer into sacrificial fire.
*હો		(ભૂ)	હોવું, થવું.	To be, To become.
હ્રીંકાર	પું.	(હ્રીંકાર)	હ્રીંકાર.	Hrim.



### -: विणयवंत<sup>१</sup>फलसालो<sup>२</sup> :-

मगहम्मि<sup>३</sup> सालिग्गामो<sup>४</sup> नाम गामो<sup>५</sup> । तहिं पुष्कसालस्स<sup>६</sup> पुत्तो फलसालो होहीअ । सो पयइअ<sup>७</sup> भद्दओ<sup>८</sup> विणीओ<sup>९</sup> अ । तेण सुयं<sup>१०</sup> 'जो उत्तमेसु लोएसु विणयं कुणइ, सो उत्तमुत्तमो होइ' । तओ सो जणयस्स विणयं सया कुणइ ।

अन्नया<sup>११</sup> जणयेण सह गामवइणो<sup>१२</sup> समीवे गच्छइ । जणयत्तो इमो उत्तमो त्ति जाणिऊण<sup>१३</sup> गामवइणो विणयं करइ । तओ पच्छा<sup>१४</sup> अन्नया गामवइणा सह रायगिहम्मि<sup>१५</sup> सेणियनरिंदस्स<sup>१६</sup> समीवे गच्छइ, तहिं गामवइ नरिंदस्स सेवं कुणइ, अओ नरिंदो उत्तमो त्ति मन्नइ, तस्स य विणयं करइ, तेण सह वसइ ।

अन्नया रायगिहम्मि भयवं महावीरसामी समोसरइ<sup>१७</sup> । सेणिओ सपरिवारो<sup>१८</sup> वंदिउं गच्छइ । फलसालो वि गच्छइ । फलसालो भगवंतस्स<sup>१९</sup> दंसणेण<sup>२०</sup> अइविम्मिओ<sup>२१</sup> होइ । नूणमेस सब्वेसु उत्तमो त्ति जाणिऊण एयस्स विणयं करोमि । भगवंतस्स पायेसु पडइ, कहइ य - कहं सेवां करोमि ? ।

भयवं बुवइ - रयहरणमुहपोत्तियाहिं<sup>२२</sup> जहा एए सब्वे सेवंते, तहा भद्द<sup>२३</sup> ! सेवसु ।

सो भणइ - जहा तुम्हाण आणा ।

तओ जोग्गो त्ति जाणिऊण भयवं संयमं दाइ ।

एवं विणयवंतो फलसालो सुगइं जाइ ।

१.	विणयवंत	=	विनयवंत.	Humble, Polite.
२.	फलसाल	=	नाम विशेष.	Proper Noun.
३.	मगह	=	मगध देश.	Magadh.
४	सालिगाम	=	साविग्राम नामनुं गाम.	Village named Shaligram.
५	गाम	=	गाम.	Village.
६.	पुष्पसाल	=	पुष्पशाल.	Name.
७.	पयइ	=	प्रकृति, स्वभाव.	Nature.
८.	भद्दअ	=	सरण.	Simple hearted, Humble, Cultured.
९.	विणीअ	=	विनीत.	t
१०.	सुय	=	सांभजेकुं.	Heard.
११.	अन्नया	=	अेक वप्पत.	Once.
१२.	गामवइ	=	ग्रामपति.	Head of a village.
१३.	जाणिऊण	=	जण्णीने.	Knowingly.
१४.	पच्छा	=	पधी.	Afterwards
१५.	रायगिह	=	राजगृही नगरी.	Rajgruhi City.
१६.	सेणियनरिंद	=	श्रेणिक राज.	King Shrenik.
१७.	समोसर (सम् + अव + सृ)	=	सभवसरकुं.	
१८.	सपरिवार	=	परिवार सहित.	With family.
१९.	भगवंत	=	भगवान.	God.
२०.	दंसण	=	दर्शन.	Sight.
२१.	अइविम्हिअ	=	अतिविस्मित.	Surprised.
२२.	रयहरणमुहपोत्तिया	=	रजोडरण (ओधो) मुहपति.	A woollen brush kept by Jain saadhus.
२३.	भद्द	=	भद्र.	Fortunate.

## -: વિનયવંત ફલસાલ :-

મગધમાં સાલિગ્રામ નામનું ગામ છે, ત્યાં પુષ્પશાલનો પુત્ર ફલસાલ હતો. તે પ્રકૃતિથી ભદ્રિક અને વિનીત છે. તેણે સાંભળ્યું - 'જે ઉત્તમ એવા લોકોને વિષે વિનય કરે છે, તે ઉત્તમમાં ઉત્તમ થાય છે.' તેથી તે પિતાનો વિનય હંમેશા કરે છે. એકવાર પિતાની સાથે ગ્રામપતિની પાસે જાય છે. 'પિતાથી આ ઉત્તમ છે' એ પ્રમાણે જાણીને ગ્રામપતિનો વિનય કરે છે. ત્યાર પછી એકવાર ગ્રામપતિની સાથે રાજગૃહીમાં શ્રેણિકરાજાની પાસે જાય છે. ત્યાં ગ્રામપતિ રાજાની સેવા કરે છે. આથી 'રાજા ઉત્તમ છે' એ પ્રમાણે માને છે અને તેનો વિનય કરે છે. તેની સાથે રહે છે. એકવાર રાજગૃહીમાં ભગવાન્ મહાવીરસ્વામી સમવસરે છે. શ્રેણિક પરિવારસહિત વંદન કરવા માટે જાય છે. ફલસાલ પણ જાય છે. ફલસાલ ભગવંતના દર્શનથી અતિવિસ્મિત થાય છે. ખરેખર બધાઓમાં આ ઉત્તમ છે એ પ્રમાણે જાણીને એનો વિનય હું કરું. ભગવંતના ચરણોમાં પડે છે અને કહે છે - કેવી રીતે હું સેવા કરું ? ભગવંત કહે છે - રજોહરણ (ઓઘો) મુહપત્તિ આદિ વડે જેમ આ બધા સેવા કરે છે, તેમ હે ભદ્ર ! સેવા કર ! તે કહે છે - જેવી આપની આજ્ઞા. ત્યાર પછી, 'યોગ્ય છે' એ પ્રમાણ જાણીને ભગવંત સંયમ (દીક્ષા) આપે છે. આ રીતે વિનયવંત ફલસાલ સારી ગતિમાં જાય છે.

## -: HUMBLE AND RESPECTFUL FALSAAL :-

There is a village named Shaaligram in Magadh. There was Falsaal, Son of Puspasaal. He is humble, fortunate and polite by nature. He had heard "Whoever shows humbleness, politeness towards the greatest of the great souls, will become great. Therefore he always respects his father.

Once with his father, he goes to the village-head. He comes to know that head of the village is greater than his father, So he shows respect and humbleness to him.

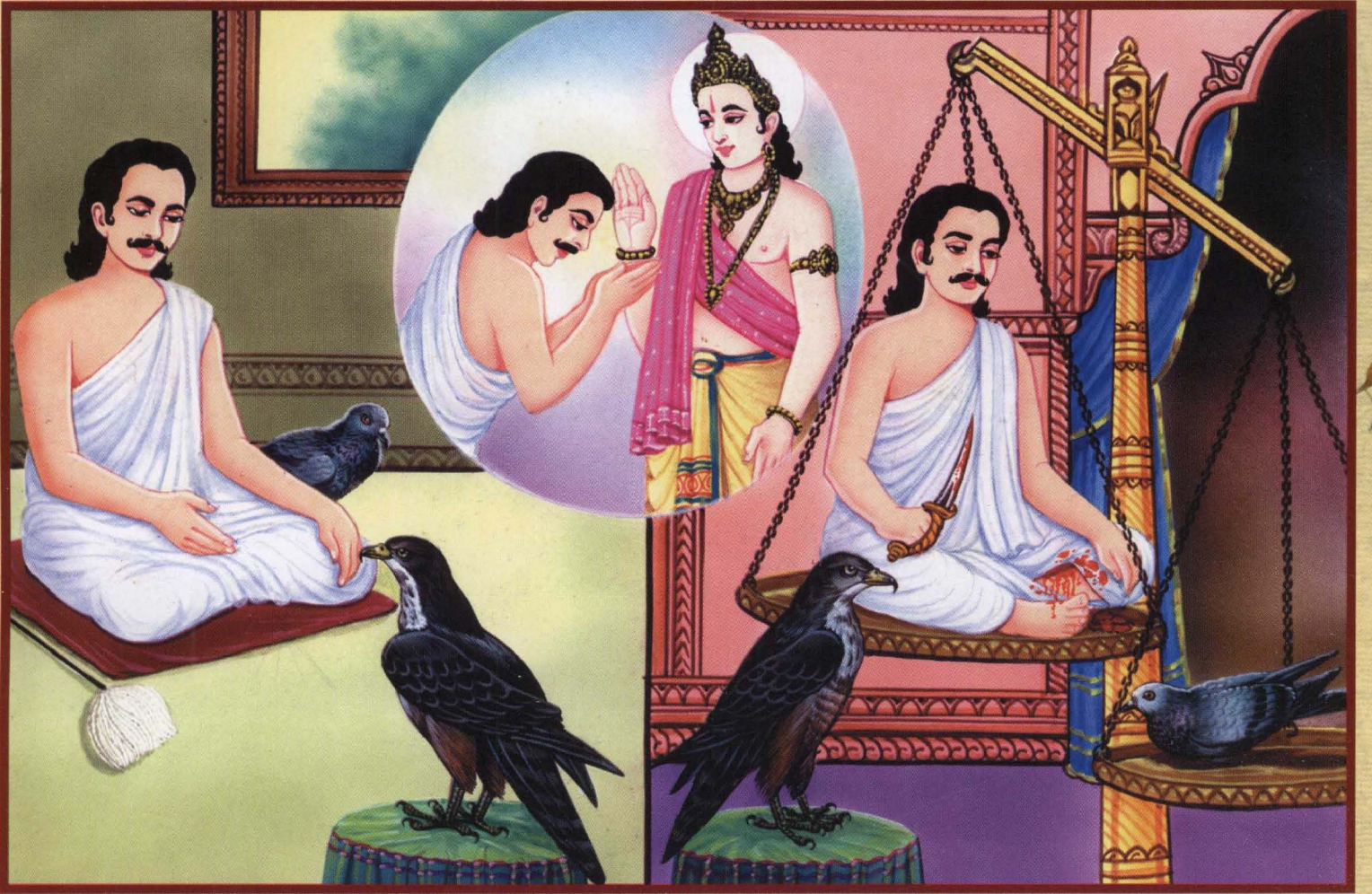
Then, once with the head of the village, he goes to Rajgrahi to meet king Shrenik. There, the head of the village was serving the king, So he feels that 'King is great', So he respects the king and lives with him.

Once Bhagwan Mahavir Swami is arriving in Raajgrahi. King shrenik goes to him for vandan (bowing) with his family. Falsaal also goes with them. He feels very astonished by seeing the Bhagwan. He thinks - "really the greatest of all is Bhagwan Mahavir. So let me show respect and politeness to him.

He kneels down at the feet of the Bhagwan and says - "How should I serve you ?"

Bhagwan says "As all these are serving by this 'rajoharan' (ogho) and 'muhapatti' (square piece of cloth kept near the mouth). Oh, you fortunate soul ! You also serve !

Falsaal says "As you command." Later, knowing that he is worthy of it, the Lord gives 'Diksha' (renunciation) to him. In this way, Falsaal attains Moksha (Salvation).



—: दयावीरो<sup>१</sup> मेहरहो<sup>२</sup> :-

राया मेहरहो आभूसणरहिओ पोसहसाला<sup>३</sup> पोसहे ठिओ । एयम्मि समये थरथरंतो<sup>४</sup> पारावओ आगओ । भणइ-रायं ! सरणं त्ति, राया भणइ-अभयो<sup>५</sup> त्ति, मा बीहहि<sup>६</sup> ।

तओ मणुयभासी<sup>६</sup> सेणो<sup>७</sup> आगओ ।

रायं भणइ मुयहि एयं पारावयं, एस मम भक्खो<sup>९</sup> ।

मेहरहेण भणियं<sup>११</sup> - सरणागओ<sup>१२</sup> एसो न दायव्वो<sup>१३</sup> ।

सेणेण भणियं - रायं ! जइ न दासि मे तं, खुहिओ<sup>१४</sup> कं सरणं गच्छामि ! ।

मेहरहेण भणियं - जह जीवियं तुव पियं, तहा सब्बजीवाणं ।

सेणो भणइ - भुक्खदुक्खियस्स<sup>१५</sup> मे कुतो धम्मे मणो ? ।

मेहरहो भणइ - भुक्खणासाय अण्णं मंसं अहं तुहं दामि, पारावयं मुयहि ।

सेणो भणइ - नाहं मयस्स मंसं खामि, थरथरंतस्स जीवस्स मंसं अहं खामि ।

मेहरहेण भणियं - पारावअस्य तुल्लं<sup>१६</sup> मंसं मम सरीराओ गिण्हहि ।

‘एवं होउ’ त्ति भणइ सेणो । सेणस्स वयणेण राया पारावयं तुलाइ<sup>१७</sup> मुयइ, बीयंमि पासंमि नियं मंसं मुयइ । जह जह मंसं मुयइ, तह तह पारावअस्स भारो वइइ । अओ राया तुलाइ उवविसइ ।

एयम्मि समये पारावओ सेणो अ दिव्वरूवधारी<sup>१८</sup> देवो होइ । दयावीरं रायं मिच्छा मि (मम) दुक्कडं त्ति भणइ थुणइ गच्छइ य ।

१. दयावीर	= अतिदयालु.	Very kind.	३. पोसहसाला	= पौषधशाला.	A place for religious practice.
२. मेहरह	= भेधरथ राजा (शांतिनाथ भगवान्‌नो पूर्वभव).	King meghrath (Previous birth of Bhagwan Shantinath)	४. थरथरंत	= कांपतो.	Shivering.
			५. राय	= राजा.	King.
			६. अभय	= अभय.	Fearless.



૭. વીહ	= ભય પામવું.	To get frightened.	૧૨. સરણાગઓ	= શરણમાં આવેલ.	Who has surrendered himself.
૮. મનુષ્યભાસિ	= મનુષ્યવાણી બોલનાર.	one who says the language of human being.	૧૩. દાયવ્વ	= આપવા યોગ્ય.	Worth giving.
૯. સેજ	= બાજ	A hawk.	૧૪. સુહિઝ	= ભૂખ્યો.	Hungry.
૧૦. ભક્ષ	= ભક્ષ્ય.	Edible, Eatable.	૧૫. મુસ્વદુસ્વિચય	= ભૂખથી દુઃખિત.	Suffering from hunger.
૧૧. મણિય	= કહેલું.	Said.	૧૬. તુલ્લ	= તુલ્ય, સમાન.	Equal.
			૧૭. તુલા	= ત્રાજવું.	A weighing scale.
			૧૮. દિવ્વરૂવધારિ	= દિવ્યરૂપ ધારણ કરનાર.	To adopt the divine form.

### -: દયાવીર મેઘરથ :-

રાજા મેઘરથ અલંકારરહિત પૌષઠશાલામાં પૌષઠમાં રહેલા છે. એ સમયે થરથરતો કબૂતર આવ્યો. 'હે રાજન્ ! શરણું શરણું' એ પ્રમાણે કહે છે. રાજા કહે છે - અભય હો, તું ભય પામ નહિ. ત્યાર પછી મનુષ્યભાષા બોલનાર બાજપક્ષી આવ્યું. રાજાને કહે છે - આ કબૂતરને છોડ, આ મારો ખોરાક છે. મેઘરાજાએ કહ્યું - શરણે આવેલો આ ન અપાય. બાજે કહ્યું - હે રાજા ! જો તું મને તે નહિ આપે, તો ભૂખ્યો હું કોને શરણે જાઉં ? મેઘરથે કહ્યું - જેમ જીવન તને પ્રિય છે, તેમ બધા જીવોને પણ છે. બાજ કહે છે - ભૂખથી દુઃખી એવું મારું મન ધર્મમાં ક્યાંથી હોય ? મેઘરથ કહે છે - ભૂખ દૂર કરવા માટે બીજી માંસ હું તને આપું. તું કબૂતરને છોડી દે. બાજ કહે છે - હું મરેલાનું માંસ ખાતો નથી. કાંપતા જીવનું માંસ હું ખાઉં છું. મેઘરથે કહ્યું - કબૂતરના સરખું માંસ મારા શરીરમાંથી લઈ લે. બાજ કહે છે - એ પ્રમાણે થાયો ! બાજના વચનથી રાજા કબૂતરને ત્રાજવામાં મૂકે છે. બીજી બાજું પોતાનું માંસ મૂકે છે. જેમ જેમ માંસને મૂકે છે. તેમ તેમ કબૂતરનું વજન વધે છે. એથી છેવટે રાજા ત્રાજવામાં બેસે છે. એ વખતે કબૂતર અને બાજ દિવ્ય રૂપધારણ કરનાર દેવ થાય છે. દયાવીર રાજાને મારુ દુષ્કૃત મિથ્યા થાયો એ પ્રમાણે કહે છે, પ્રશંસા કરે છે, અને જાય છે.

### -: KIND AND MERCIFUL MEGHRATH :-

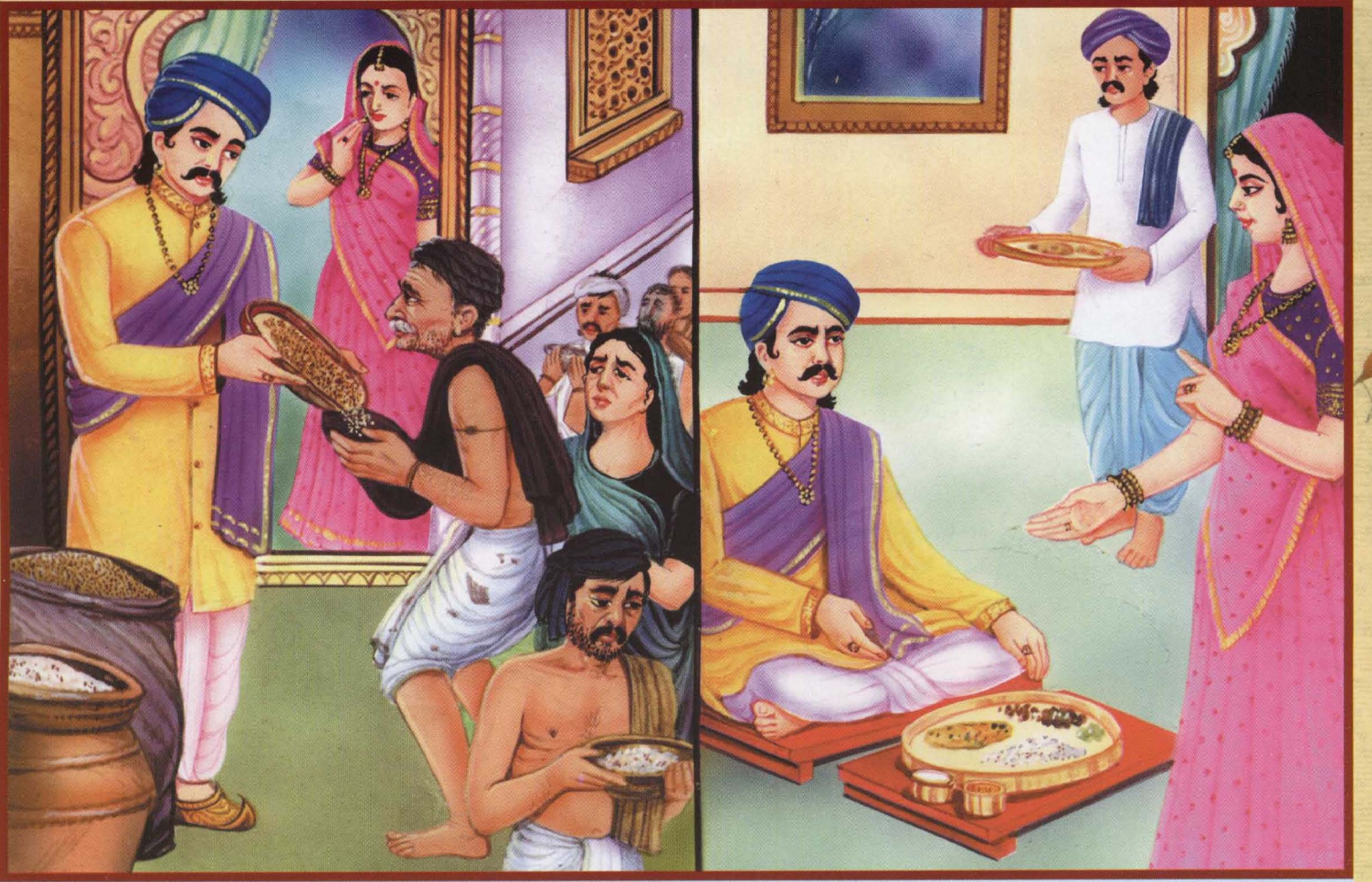
King Meghrath is in the state of Pousad without any ornaments in the Pousadshala. A shivering pigeon came in the pousadshala at the same time. Pigeon told "Oh king ! protect me" The king in reply told "Be fearless and don't be frightened". Meanwhile a hawk came who could speak the language of humanbeings. He told the king "Leave that pigeon it's my food" The king told that it came for shelter and it could not be given.

The hawk told "I am hungry and if I don't eat it who will come to protect me or who will give me shelter". The king replied "As you love your life similarly all living creatures love their lives". Hawk replied that how he can be religious minded as he is hungry. Megrath insisted hime to eat other flesh to overcome his hunger but the hawk denied saying that he did not ate the flesh of the dead. At last the king told the hawk to take flesh from his body equal to that of the pigeon. The hawk agreed with the king.

As promise to the hawk, the king places a pigeon in a scale and on the other side he puts his flesh. As he went on placing the flesh the weight of the pigeon went on increasing, so the king ultimately sat in the weighing scale.

At that time the hawk and the pigeon arrived in their divine form. They were deities, they told the merciful king that let their evil act be in vain.

The praised his act of kindness and went away.



### —: सडियधन्नस्स<sup>१</sup> दाया सेट्टी<sup>२</sup> :-

कम्मि नयरे एगो दाणसीलो<sup>३</sup> सेट्टी होहीअ । विवेगरहियो सो सया दीणाण सडियं<sup>४</sup> कुहियं<sup>५</sup> च धन्नं दाइ । जणा एयं जाणन्ति, परं सेट्टिस्स पच्चक्खं न कहन्ति । कया वि सेट्टी नियं पुत्तं परिणावीअ<sup>६</sup> । गोहम्मि पुत्तस्स वहू समागया<sup>७</sup> । सा ससुरस्स एआरिसं<sup>८</sup> दाणं देक्खइ, चिंतइ अ - मम ससुरो उदारो दाणी वि अत्थि, परंतु विवेगरहिओ सो सडियं कुहियं च धन्नं दीणाणं दाइ, तं च अजुत्तं<sup>९</sup> । कहां पि बोहेयव्वो<sup>१०</sup> । एगया सा तं सडियं कुहियं धन्नं पीसिऊण<sup>११</sup> पायगस्स रोट्टगकरणाय दाहीअ कहीअ च - जया ससुरो भोयणाय आगच्छइ, तया तस्स एसो रोट्टगो दायव्वो<sup>१२</sup> । जइ पुच्छइ तया मम नामं कहियव्वं<sup>१३</sup> ।

पायगो वि जया सेट्टी भोयणाय उवविसइ, तया तं एव रोट्टगं दाइ । सेट्टी भायणम्मि तं देक्खइ पायगं च पुच्छइ - किमत्थं अज्ज मम एयं तुच्छं निस्सायं रोट्टगं दाही ? सो कहइ—न जाणामि तुम्हाण पुत्तस्स वहू जाणइ । सेट्टिणा सा बोल्लाविआ<sup>१४</sup>, पुच्छइ य - एयं किं दाहीअ ? ।

वहू कहइ - हे ससुर ! जारिसं<sup>१५</sup> दाणं दाइ, तारिसं<sup>१६</sup> अन्नम्मि भवम्मि पावइ, अओ तुम्हे वि सडियं तुच्छं धन्नं देह, अन्नम्मि भवम्मि तं एव लहेह ।

तओ अहुणा एयस्स नीरसस्स<sup>१७</sup> सडियस्स धन्नस्स अब्भासं<sup>१८</sup> न करिस्ससि, तया परम्मि लोगम्मि तुव एयारिसं अन्नं कहां रोइस्सइ त्ति हं दाहीअ ।

एवं सेट्टी पुत्तस्स वहूइ हियगरं सुवयणं सोच्चा<sup>१९</sup> तस्स मणं हरिसइ, तं च पसंसइ<sup>२०</sup> । तत्तो दिणत्तो दाणे दीणाणं सुट्टु धन्नं दाइ ।

૧.	સડિયધન્ન	=	સડેલું ધાન્ય.	Rotten grains.
૨.	સેટ્ઠિ	=	શ્રેષ્ઠી.	Great merchant.
૩.	દાણસીલ	=	દાન દેવાના સ્વભાવવાળો.	Generous of nature.
૪.	સડિય	=	સડેલું.	Rotten.
૫.	કુહિય	=	કોહી ગયેલું.	Rotten.
૬.	પરિણાવીઅ	=	પરણાવેલ.	Married.
૭.	સમાગયા	=	આવી.	Came.
૮.	એઆરિસ	=	એવા પ્રકારનું.	That kind.
૯.	અજુત્ત	=	અયોગ્ય.	Inappropriate.
૧૦.	બોહેયવ્વ	=	બોધ પમાડવા યોગ્ય.	Worthy of giving a lesson.
૧૧.	પીસિરુણ	=	પીસીને.	Grained.
૧૨.	દાયવ્વ	=	આપવા યોગ્ય.	Worthy of giving.
૧૩.	કહિયવ્વ	=	કહેવા યોગ્ય.	Worth saying.
૧૪.	બોલ્લાવિઆ	=	બોલાવાઈ.	Called.
૧૫.	જારિસ	=	જેવું.	As, like.
૧૬.	તારિસ	=	તેવું.	That kind.
૧૭.	નીરસ	=	રસરહિત.	Tasteless.
૧૮.	અભ્યાસ	=	અભ્યાસ.	Practice.
૧૯.	હિયગર	=	હિતકર.	Beneficial.
૨૦.	સોચ્ચા	=	સાંભળીને.	After being heard.
૨૧.	પસંસ (પ્ર + શંસ)	=	પ્રશંસા કરવી.	To praise.

### -: સડેલું ધાન્ય દેનાર શ્રેષ્ઠી :-

કોઈક નગરમાં એક દાન દેવાના સ્વભાવવાળો શ્રેષ્ઠી હતો. વિવેકરહિત એવો તે હંમેશાં ગરીબોને સડેલું અને કોહી ગયેલું ધાન્ય આપે છે.

લોકો આ બધું જાણે છે. પરંતુ પ્રત્યક્ષ કોઈ કહેતું નથી.

ક્યારેક શ્રેષ્ઠી પોતાના પુત્રને પરણાવ્યો. ઘરમાં પુત્રની વડુ આવી. તે સસરાના આવા દાનને જુએ છે અને વિચારે છે કે :- મારા સસરા ઉદાર, દાની છે, પરંતું વિવેકરહિત છે તેઓ સડેલું અને કોહી ગયેલું ધાન્ય ગરીબોને જે આપે છે. તે અયોગ્ય છે. તેમજ કોઈપણ રીતે બોધ આપવો જોઈએ.

એક વખત તેણીએ તે સડેલા અને કોડી ગયેલા ધાન્યને પીસીને રસોઈયાને રોટલા કરવા માટે આપ્યું અને કહ્યું કે - જ્યારે સસરાજી ભોજન માટે આવે ત્યારે તેને આ રોટલો આપવો. જો પૂછે તો મારું નામ કહેવું.

જ્યારે શ્રેષ્ઠી ભોજન માટે બેસે છે. ત્યારે રસોઈયો તે જ રોટલો આપે છે.

શ્રેષ્ઠી થાળીમાં તેને (રોટલાને) જીએ છે અને રસોઈયાને પૂછે છે કે શા માટે આજે મને આ તુચ્છ અને સત્ત્વ વિનાનો રોટલો આપ્યો ?

તે કહે છે - હું કંઈ જાણતો નથી. તમારા પુત્રવધૂ એ જાણે છે.

શ્રેષ્ઠી વડે તે બોલાવાઈ, પૂછે છે - આ શું આપ્યું ?

વહુ કહે છે - હે સસરાજી ! જેવું દાન આપો છો. તેવું બીજા ભવમાં મળે છે. આથી તમે પણ સડેલું તુચ્છ ધાન્ય આપશો તો બીજા ભવમાં તે જ મેળવશો.

તેથી હમણાં આ નીરસ એવા સડેલા ધાન્યનો અભ્યાસ નહિ કરશો. તો બીજા લોકમાં આવું અન્ન કેવી રીતે તમને ગમશે ? તેથી મેં આપ્યું.

આ પ્રમાણે શ્રેષ્ઠી પુત્રની પત્નીના હિતકર સારા વચન સાંભળીને તેનું મન હર્ષિત થાય છે. અને તેની પ્રશંસા કરે છે. તે દિવસથી દાનમાં ગરીબોને સારું ધાન્ય આપે છે.

### **:- MERCHANT WHO GAVE THE SPOILED GRAINS :-**

In a city, there lived a rich merchant who had a nature of giving rotten grains. He had no shame or modesty. He always gave spoiled grains to the poor.

People understood all this, but nobody personally told anything to the merchant.

Once the merchant got his son married. The daughter-in-law arrived in his house. She sees her father-in-law's such donations and thinks that - "my father-in-law is quite generous and liberal, but he gives spoiled grains to the poor. This is not proper by any means, he should be taught a lesson" (moral precept.)

Once she grined those spoiled grains and gave it to the cook to make 'Rotlas' (Circular hard bread made out of wheat). and told him that "When my father-in-law comes for meal, give him this 'Rotlas'.

Merchant saw the 'Rotlas' in his dish and asked the cook-"Why have you given me such stuffless and essenceless 'Rotlas' today ?"

Cook told 'I don't know anything, your daughter-in-law knows all about it.

The Merchant called her daughter-in-law and asked her that "What have you given to me" in reply she told him "As you bow so shall you reap" i.e. if you give such spoiled and stuffless grains in this birth you'll get the same in other births.

Hearing these golden words from her daughter-in-law he felt happy and praised her.

Since that day he started donating good grains to the poor.

॥ अनंत लब्धिनिधान श्री गौतमस्वामिने नमः ॥  
॥ शासनसम्राट् श्री नेमि-विज्ञान-कस्तूरसूरिभ्यो नमः ॥

# श्री नेमि-विज्ञान-कस्तूरसूरि प्राकृत पाठशाळा

उद्घाटन दिवस : वि.सं. २०५७, महा सु६-१०, शनिवार, ता.३-२-२००१

## \* प्रेरणा \*

प.पू. आचार्य श्री विजय चंद्रोदयसूरीश्वरश्रु म.सा.  
प.पू. आचार्य श्री विजय अशोकचंद्रसूरीश्वरश्रु म.सा.  
प.पू. आचार्य श्री विजय सोमचंद्रसूरिश्रु म.सा.

## \* आयोजक \*

श्री १०८ जैन तीर्थ दर्शन ભવન ટ્રસ્ટ  
સમવસરણ મહામંદિર પાલીતાણા

## \* મુખ્ય સહયોગી \*

સ્વ. શ્રીમતી ઘનલક્ષ્મીબેન નવીનચંદ્ર શાહના આત્મશ્રેયાર્થે  
શ્રી નવીનચંદ્ર જગાભાઈ શાહ પરિવાર

### મલાડ

૨, ગૌતમનગર,  
મલાડ [વેસ્ટ]  
મુંબઈ.

### ઘાટકોપર

શ્રી મુનિસુવતસ્વામિ  
જૈન દેરાસર,  
નવરોશુ ભેન,  
ઘાટકોપર [વેસ્ટ]

### મુલુંડ

શ્રી વાસુપૂજ્યસ્વામિ  
જૈન દેરાસર,  
અવેર રોડ,  
મુલુંડ [વેસ્ટ]

### ભાયંદર

શ્રી બાવળ જિનાસય  
દેવચંદનગર,  
ભાયંદર [વેસ્ટ]

### માદુંગા

શ્રી શુવણ અબશુ  
જૈન જ્ઞાનમંદિર  
માદુંગા [સે.દે.]

■ અનુમોદક ■

પૂ. આ. શ્રી વિજયઅજિતચંદ્રસૂરિજી મ., પૂ. પં. શ્રી વિનીતચંદ્ર વિજય ગણિ મ. ના ઉપદેશથી  
શ્રી દેવકીનંદન શ્રે. મૂ. પૂ. જૈન સંઘ-અમદાવાદ

શ્રી રેવા શ્રે. મૂ. પૂ. જૈન સંઘ-અમદાવાદ

શ્રી શાહપુર પાંચપોળ જૈન સંઘ-અમદાવાદ

શ્રી જૈન શ્વેતાંબર મૂર્તિમૂજક સંઘ સાયન-મુંબઈ, ૫૦ વર્ષની સુવર્ણ જયંતીવર્ષ નિમિત્તે

સા. શ્રી વિનીતયશાશ્રીજીના ઉપદેશથી શ્રી સત્યનગર જૈન સંઘ

સા. શ્રી વિનીતયશાશ્રીજી મ. ના ઉપદેશથી શાસન રસિકભાઈ બેનો તરફથી

સાધ્વીજી શ્રી સુશીલાશ્રીજી મ. (ખેડાવાળા), સા. શ્રી શશીકલાશ્રીજીના ઉપદેશથી ગુણનુરાગી ભક્ત પરિવાર

શ્રી રમણિકલાલ પુંજાભાઈ પરીખ પરિવાર-અંધેરી

બીના બકુલ અમરચંદ ઝવેરી (ચેરાગીવાળા) પરિવાર હ. બકુલભાઈ-મુંબઈ

લીલાવતીબેન ખેતશીભાઈ પરિવાર-મલાડ (પશ્ચિમ)

માતુશ્રી વિજયાલક્ષ્મી તલકચંદ ગીરધરલાલ મહેતા પરિવાર-મુંબઈ

ગુરુ ગુણાનુરાગી સદ્ગૃહસ્થ પરિવાર

ચંપાબેન રમણિકલાલ તલકચંદ ચોકવાળા પરિવાર-મલાડ (પૂર્વ)

■ શુભેચ્છક ■

શ્રી ૧૦૮ જૈન તીર્થ દર્શન ભવન ટ્રસ્ટ  
સમવસરણ મહામંદિર-પાલીતાણા

શ્રી નેમિ-વિજ્ઞાન-કસ્તૂરસૂરિજ્ઞાનમંદિર-સુરત

શ્રી નેમિસૂરિ આરાધના ભવન-સુરત

શ્રી શાસનસમ્રાટ નેમિસૂરિ જૈન શ્રે. મૂ. પૂ. સંઘ-મુંબઈ

ગણિ શ્રી અમણચંદ્રવિજયજી મ. ના ઉપદેશથી

શ્રી મહાવીરસ્વામી શ્રે. મૂ. પૂ. જૈન દેરાસર ટ્રસ્ટ

બ્રોગેશ્વરી-પારસનગર

ડૉ. ચોથમલ વાલચંદ

શ્રી સીમંધરસ્વામી જૈન દેરાસર ટ્રસ્ટ-સત્યકીનગર-મુંબઈ

શ્રી મોતીબાગ જૈન સંઘ-સાયન-મુંબઈ

સાધ્વીજી શ્રી મલયયશાશ્રીજીના ઉપદેશથી

પ્રીતિબેન અશ્વિનકુમાર

મુનિ શ્રી સંવેગચંદ્રવિજય, સાધ્વી શ્રી પ્રશાંતશ્રી,

યશસ્વિનીશ્રી, ઉપશાંતશ્રીજીના ઉપદેશથી

અશ્વિન સંઘવી, જયણા-વર્ષા મહેતા પરિવાર-સુરત-અમેરિકા

માતુશ્રી જેકુંબરબેન અમૃતલાલ શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રી જયસુખલાલ રાયચંદ મહેતા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી જગજીવનદાસ ત્રિભોવનદાસ સોપારીવાળા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી સુરેન્દ્રભાઈ નટવરલાલ શાહ ખંભાતવાળા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી શાંતિલાલ વાડીલાલ શાહ ખંભાતવાળા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી નગીનદાસ પોપટલાલ મહેતા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી બાબુભાઈ કેશવલાલ ઝવેરી પરિવાર-માટુંગા

શ્રી બાબુભાઈ કેશવજી કોરડિયા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી રસિકલાલ ગોપાળજી શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રી ચંપકલાલ પોપટલાલ દોશી પરિવાર-માટુંગા

માતુશ્રી કમળાબેન દીપચંદ શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રી જેચંદભાઈ જાદવજી મહેતા પરિવાર-માટુંગા

શ્રી ગંભીરભાઈ સોમચંદભાઈ શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રીમતી જયોતિબેન ગુણવંતભાઈ શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રી સૌભાગ્યચંદ કીલાચંદ પટ્ટણી પરિવાર-માટુંગા

શ્રી જયેશભાઈ રતિલાલ ફાવચંદ શાહ પરિવાર-માટુંગા

શ્રી ભૂપતરાય હીરાચંદ દોશી પરિવાર-માટુંગા

શ્રી નિખિલભાઈ કાંતિલાલ દોશી પરિવાર - માટુંગા

શ્રી સાયન જૈન સંઘના આરાધક ભાઈઓ-સાયન

શ્રી કાંતિલાલ મણીલાલ દંતારા ખંભાતવાળા પરિવાર

હ. ડૉ. તરૂણભાઈ-સાયન

કૃતિબેન કીરીટભાઈ શાંતિલાલ શાહ પરિવાર

દમણલાલ-ગોવાલિયા ટ્રેક

મુનિ શ્રી નિરાગચંદ્રવિજયજી મ. ના ઉપદેશથી

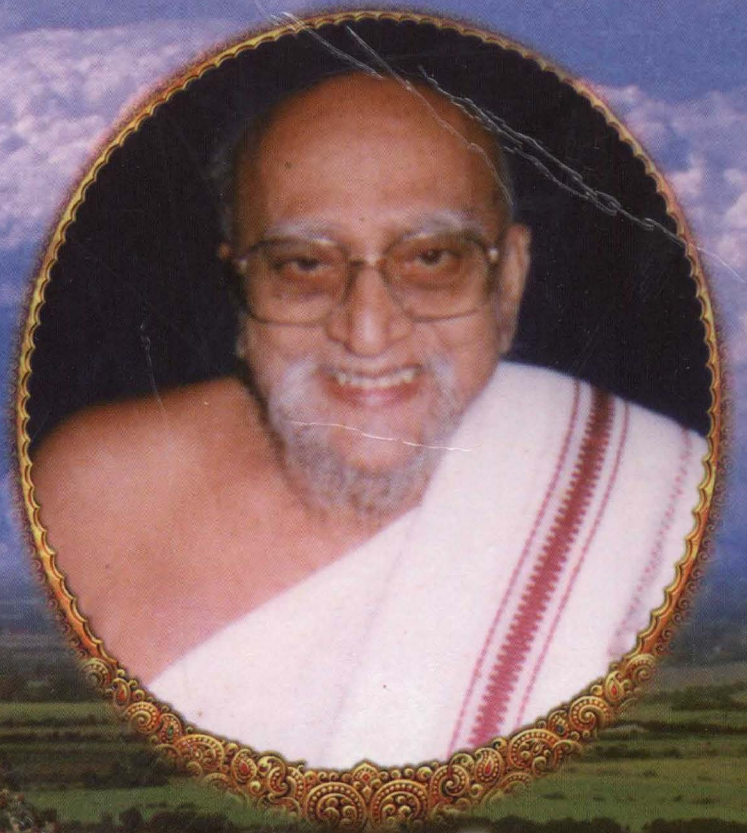
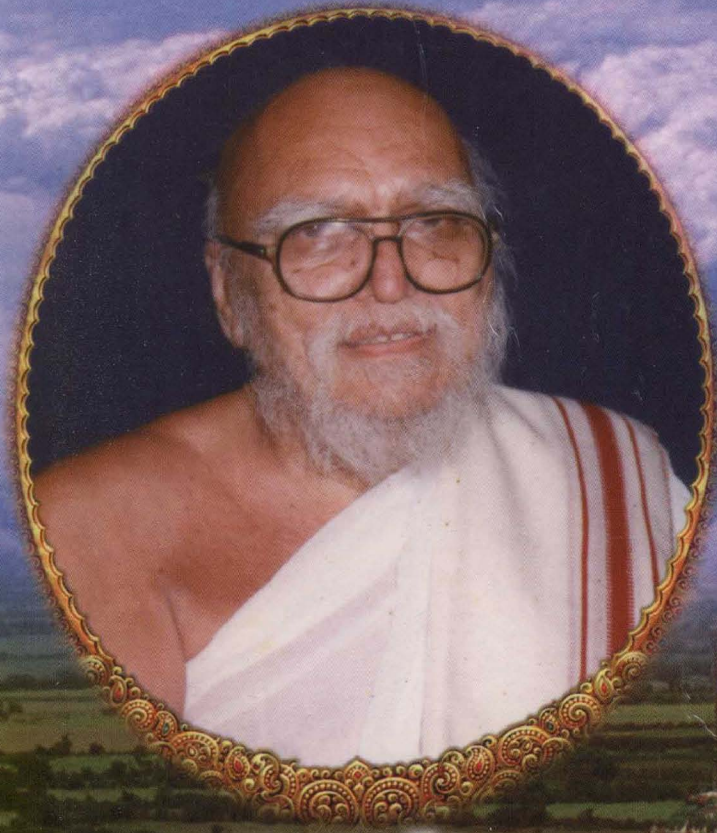
શ્રી વસંતભાઈ છોટાલાલ શાહ-ઘાટકોપર

પુષ્પાબેન મંગલદાસ તુલસીદાસ-માંગરોળવાલા-વાલકેશ્વર

શ્રી તલકચંદ ગુલાબચંદ ઝવેરી પરિવાર-સુરતવાલા

શ્રી ચંદ્રકાંત બી. શાહ-હ. જય-જામનગર-પાર્લ

શ્રી અમૃતભાઈ ડી. મહેતા-ભૂજ (કચ્છ)



પ.પૂ. આચાર્યદેવ  
શ્રી વિજય ચંદ્રોદયસૂરીધરજી મ.સા.

પ.પૂ. આચાર્યદેવ  
શ્રી વિજય અશોકચંદ્રસૂરીધરજી મ.સા.



શ્રી ૧૦૮ જૈન તીર્થ દર્શન ભવન-સમવસરણ મહામંદિર-પાલીતાણા

## ★ મુખ્ય સહયોગ ★

- ★ શ્રી સંઘવી દેવકરણભાઈ મૂળજીભાઈ જૈન દેરાસર પેઢી  
શ્રી મલાડ શ્વે.મૂ.પૂ. જૈન સંઘ-મલાડ (પશ્ચિમ), મુંબઈ
- ★ પૂ.આ. શ્રી વિજય ચંદ્રોદયસૂરીશ્વરજી મહારાજ તથા  
સાધ્વીજી શ્રી પ્રવીણાશ્રીજીના ઉપદેશથી  
શ્રી જાંબલી ગલી જૈન શ્વે.મૂ.પૂ. સંઘ, શ્રી સંભવનાથ જૈન દેરાસર પેઢી
- ★ શ્રી ઘાટકોપર જૈન શ્વે.મૂ.પૂ. સંઘ, શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામિ જૈન દેરાસર
- ★ સ્વ. શ્રીમતી ઘનલક્ષ્મીબેન નવીનચંદ્ર શાહના આત્મશ્રેયાર્થે  
શ્રી નવીનચંદ્ર જગાભાઈ શાહ પરિવાર અમદાવાદ-સાંતાક્રુમ
- ★ શ્રીમતી યુનીબેન ખૂમચંદભાઈ રતનચંદજી જોરાજી પરિવાર
- ★ શ્રી વજુભાઈ પોપટલાલ ચત્રભૂજ બાબરિયા પરિવાર-સાયન

## ★ આધારસ્થાંભ ★

- ★ શ્રી રાંદેર રોડ જૈન સંઘ, શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ દેરાસર-સુરત
- ★ શ્રી માદુંગા શ્વે.મૂ.પૂ. જૈન સંઘ
- ★ પં. શ્રી સ્થૂલિભદ્રવિજયજી ગણિ મ.ના ઉપદેશથી  
શ્રી શાંતિનાથજી જૈન દેરાસર ટ્રસ્ટ, દેવચંદનગર, મલાડ
- ★ પં. શ્રી પુષ્પચંદ્રવિજયજી ગણિ મ.ના ઉપદેશથી  
શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ જૈન દેરાસર પેઢી-દોલતનગર
- ★ પ્રવર્તક શ્રી કલ્યાણચંદ્રવિજયજી મ.ના ઉપદેશથી  
શ્રી જીવતલાલ ચંદ્રભાણ કોઠારી જૈન દેરાસર ટ્રસ્ટ-મલાડ
- ★ ગણિ શ્રી ચંદ્રવિજયજી મ. તથા સાધ્વીજી અમિતયશાશ્રીજીના ઉપદેશથી  
શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામિ શ્વે.મૂ.પૂ. જૈન સંઘ-વેલાણી એસ્ટેટ, મલાડ (પૂર્વ)
- ★ સાધ્વી શ્રી તિલકપ્રભાશ્રીજીના ઉપદેશથી શ્રી ઉમરપાર્ક જૈન સંઘ
- ★ સાધ્વી શ્રી ચંદ્રપ્રભાશ્રીજીના ઉપદેશથી ગુણાનુરાગી ભક્તો
- ★ અ.સૌ. શિલ્પાબેન વિનોદકુમાર શાહ પરિવાર ઊંડણીવાળા-મલાડ
- ★ શ્રી સુરેશચંદ્ર ચંદુલાલ વૃજલાલ શાહ પરિવાર-માદુંગા
- ★ અ.સૌ. હર્ષાબેન રમેશચંદ્ર ગાઠાણી પરિવાર-અમદાવાદ
- ★ શ્રી અભેચંદ ગુલાબચંદ ખવેરી પરિવાર-મુંબઈ
- ★ શ્રી જયંતિલાલ છોટાલાલ શાહ પરિવાર-પાર્લા
- ★ સાધ્વી શ્રી રચણયશાશ્રીજીના ઉપદેશથી  
ધીરજબેન રતિલાલ સલોત દાઠાવાળા પરિવાર-પાર્લા
- ★ શ્રી લલ્સુભાઈ નેમચંદ દલાલ પરિવાર-મહુવા

